

ÅRET SOM GIKK - OG ÅRET SOM KOMMER.

Den tro som i høst var nok så alminnelig, at 1944 skulle bringe de forenede nasjoner den endelige seier over Tyskland, ble ikke til virkelighet. Året over i det krevende oppbyggingsarbeid som ligger foran oss. Til dette slitt går inn under et størs slag som er forårsaket ved en tysk motoffensiv. Den ke hærs kampvilje og kampevne er, om enn svekket, ikke slått ned. Men på den annen side er det uomtvistelig at Tyskland har tapt krigen. Et utsyn over krigsbegivenhetene i sin helhet - og bare dette gir overblikk - gjør det klart at hva Tyskland har tapt, ikke først og fremst i tidligere besatte områder men i krigsvante tropper, i materiell, i råstoffkilder, i produksjonskapasitet, i transportevne, i prestisje og i seierstro, over hodet i alt hva som har sammenheng med krigføringen, er så uhyre at tapet må betegnes som uopprettelig. I løpet av 1944 forsvant "die Festung Neuropa", det er bare over citadellet "Gross-Deutschland", at hakekorsflagget ennå vaier. De allierte hærer står umiddelbart foran områder, som er av avgjørende betydning for Tysklands fortsatte kampevne: Saar, Ruhr, industriområdene omkring Wien og Katowitz-Krakau. Ved de alliertes framrykning i vest har Tyskland mistet så meget kull og jern, - det nevnes 75 % av hele produksjonen - at det temmelig fort vil vise sin virkning. Tyskland er tvunget over i en klar defensiv strategi.

Allt dette stemmer med den tyske presses og de tyske lederes standpunkt i de siste måneder. Der tales lite om at Tyskland "må og skal seire". Det mest klare uttrykk for det nye tyske standpunkt er gitt av "Deutsche Zeitung" i Prag, som nylig skrev: "Millioner og atter millioner av mennesker spør daglig seg selv: Hvorledes og når skal denne krigen slutte? Og hvor mange føyer ikke til: Finnes det ingen diplomatisk vei ut av krigen? Finnes det ingen kompromisløsning som kan gjøre slutt på dette blodige drama?.... Men noe svar på spørsmålet har begivenhetene hittil ikke kunnet gi. Så meget vet i all fall det tyske folk, at så lenge våre fiender holder fast ved sitt krigsmål, kapitulasjon og underkastelse uten vilkår, er noen slutt på krigen ikke mulig." Stort tydelig kan det neppe uttales, at det er kompromisfred som nå er målet. Og bladet erklærer til og med åpent, at det var en slik kompromisfred Hitler siktet til ved sitt budskap av 9. november: "Jeg tror med urokkelig tillit at vårt arbeid og våre ofre skal framtinge det øyeblikk da våre anstrengelser krones med endelig framgang." Det er liten mulighet for noen kompromisfred, fordi de allierte vet, at den av Tyskland vil brukes til å forberede en tredje verdenskrig. Derfor vil krigen fortsette til endelig seier. Det er bare tidspunktet for seieren som er uvisst. De ennå okkuperte land vet at befrielsen vil komme, de vil ikke bli "gau" i et stort tysk nazirike. Vi her i Norge vet at landet og folket vil bli fritt innen et tidspunkt, som når vi sammenligner det med hele okkupasjonstiden kan betegnes som nærliggende. Allt tyder på at det vil skje i 1945, antagelig i årets første halvpart. Dette betyr ikke at året som kommer vil bli lett. Tvært imot det vil kreve mer av det norske folk enn størsteparten av hva det hittil har måttet yte. Terroren vil øke jo nærmere befrielsen kommer; det har hendingsene i Frankrike, Belgia og Nederland vist oss. Hvis vi vil unngå at hele landet skal se ut som Finnmark og Nord-Finnland i dag kreves der videre en modig innsats ikke bare av de hemmelige organiserte styrker, men av hver enkelt mann og kvinne i hjemmefronten. De verdier som er tilbake må verges med våpen i hånd, og de som ikke har våpen må tre støttende til på andre måter. Tyskerne og N.S.-folkene vil ødelegge hva de makter. Det må forhindres.

Og når så befrielsen er et faktum, da må det norske folk vise seg som en kulturnasjon og som et politisk modent folk. Det er ikke bare det at vi ikke vil ha noen borgerkrig som i Hellas. Det skulle være en helt selvsagt ting. Vi har større politisk erfaring enn grekerne, som i årene før krigen hadde

et autoritært styre. Vårt mål må være langt større: Vi må ville føre den nasjonale enighet som har vært vår glede og vår styrke under okkupasjonen, videre i det krevende oppbyggingsarbeid som ligger foran oss. Til dette slitt arbeid kreves alle arbeidsføre never, og for å planlegge det kreves alle gode hjerner vårt folk har over. Alle synsår og oppfatninger må ha lov til fritt å gjøre seg gjeldende. Dette kan vi så trykt gjøre fordi i løpet av de smertefulle okkupasjonsår har lært den store ting at vi allikevel, alle sammen, fra ytterste venstre til ytterste høyre fløy er enige om det viktigste at vi - når vi ser bort fra N.S., som må holdes utenfor, og som vil bli holdt utenfor - alle vil et fritt, selvstendig og folkestyrt Norge. Målet vil være felles, selv om vi ut fra divergerende interesser, livssyn og temperament, kan være mere eller mindre uenige om veien vi skal gå for å nå det felles mål. Her ligger vår store oppgave. Den må vi være klar over og legge alt til rette for, slik at vi lettest og hurtigst kan begynne "å løfte i flokk".

En helt ny epoke begynner. Hva vi har opplevet i disse fem år har brakt helt nye forutsetninger for vårt nasjonale liv. Vi må ikke slepe med oss fordommer, redarvede oppfatninger, og gammel mistenksomhet fra tiden før 9. april 1940. Vi må begynne på en ny bau, og vårt utgangspunkt må først og fremst være den nasjonale enighet som okkupasjonen skapte og som er forverdfull til at vi skjodesløst kan hive den fra oss i gjen. Vi må gjøre som Eidsvoldsmennene tross alle divergenser danne bron-ring og love: Enig og tro til Dovre fallen.

KRIGSOVERSIKT.

Det er den tyske motoffensiv på Ardennerfronten som har samlet oppmerksomheten også mellom jul og nyttår. Den ble som bekjent satt i verk 16. desember, og hadde i den første uke eller vel det atskillig framgang; den kom overraskende på de allierte og satte inn i et "uinteressant" avsnitt som nærmest bare ble holdt med sikringsstyrker; det måtte derfor ta noen tid før de allierte kunne omgruppere sine hovedstyrker og sette i verk motaksjoner i større målestokk.

Den tyske offensiv kulminerte og ble bremsset opp i selve juledagene, bl.a. fordi været da bedret seg betydelig og tillot en masseinnsats av alliert fly. Sentrum av støtkolon var da nådd til Libramont-St. Hubert-området, 3 mil vest for Bastogne eller 5-6 mil vest for den tyske grense. Det hadde imidlertid hele tiden lyktes de allierte å holde flankoposisjonene både i nord og syd ved Malmady - Stavelot og nord for byen Luxembourg. Bastogne i sentralsektoren ble også holdt av den amerikanske garnison, og omslaget kom da den ble unnsatt den 28. desember via en korridor fra syd. Allt et par dager før hadde den amerikanske 3. armés trykk gjort seg kraftig gjeldende på søravsnittet, hvor Echternach (i nærheten av Trier) ble gjenerobret samtidig med unnsattningen av Bastogne. Disse resultater ble ikke minst muliggjort ved den voldsomme allierte flyinnsats både i frontavsnittet og mot de tyske tilførselslinjer; i løpet av offensivens første 12 dager ble således 600 tyske tanks, 600 fly og 1.500 jernbanevogner ødelagt, mens omkring 1.000 lastebiler ble satt ut av spillet daglig. Også mot de tyske trafikksentra bak fronten ble det rettet lamnende slag, f.eks. mot skiftetomtene i Münster, Hamm og Osnabrück, likesom et 3.000 fly - raid i julen satte 8 av tyskernes 11 franskutte flyplasser ut av spillet. En dag brakte 7.000 allierte flyutfall.

Situasjonen ved årsskiftet var den at 3. amerikanske arme under en ny offensiv sørfra hadde ytterligere god framgang (fange-tallet passerte her 6.000), at tyskerne langsomt ble trengt tilbake på midtavsnittet mot St. Hubert, mens de allierte styrker i nord holdt tyskerne i sjakk.

Selv om overraskelser ennå er mulige, synes faren dermed å være avverget.

Den framgang tyskerne har hatt skyldtes først og fremst at det lyktes dem å overrumple den allierte ledelse i et forsømt frontavsnitt, fordi været var eksepsjonelt gunstig for angriperne, idet lave skyer og tåke skjulte alle bevegelse på bakken for flyspedinger. De allierte har såvidt man kan skjønne fått gjennomført sine omgrupperinger i en slik målestokk at de nå har situasjonen i sin hånd. Tyskerne har med sin overraskelsesoffensiv oppnådd å lette trykket på de særlig truede avsnitt ved Aachen og Saar, de har vunnet tid og brakt forstyrrelser i den allierte oppmarsj for nye forettagender ved frontens hovedavsnitt. Til hvilken pris disse fordeler er oppnådd, vil først senere vise seg, men man kan anta at de ikke blir billige. Tyskerne satte inn elitedivisjoner og sitt beste materiell og har alt hatt følelige tap, og den situasjon de har brakt seg i, med en alvorlig flanketrussel både i nord og i sør, kan snart bli meget ubehagelig.

På østfronten har russerne rettet kraftige angrep mot de innesluttede tyske divisjoner i Kurland, som langsomt, men sikkert blitt slått opp i vedlig materielslag, og i Ungarn er kampene gått inn i en ny fase. I julen lykkes det nemlig russiske avdelinger å inneslutte Budapest også fra vest og trengte inn i forstedene fra denne kant; nå raser kampene inne i selve byen, og det er etter alt å dømme bare et spørsmål om kort tid når den er i russiske hender. Et viktig resultat oppnådde russerne også da de i julen erobret Szekesfehervar (Stuhlweissenburg), et viktig trafikksentrum mellom Balatonsjøen og Donau, og herfra støtte videre fram mot nordvest. Også nord for Budapest, ved Donau-kneet og langs den tsjekkosllovakiske grense har russerne hatt betydelig framgang.

På Filippinene har amerikanerne kunnet melde at all motstand på Leyte er opphørt, og dermed er deres grep om øygruppen festnet betydelig. På Mindoro forløper operasjonene også tilfredsstillende, og i Burma har de britiske styrker framgang, både i nord hvor japanerne drives tilbake mot Mandalay, og ved kysten, hvor framrykningen i retning av Akyab er gjenopptatt.

BEFRIELSEN AV NORD-NORGE.

Fra London melder Dagens Nyheter korrespondent at hele Øst-Finnmark fram til Laksefjord nå er befrikket. I kystdistriktene lenger vest finnes ingen tyskere, men Vest-Finnmark er helt folketomt bortsett fra noen tyske garnisoner som skal beskytte tilbaketoget. Således holder de ennå flyplassen Bamak ved Porsangerfjord. Mesteparten av tyskerne står nå bortenfor Lyngenlinjen og manglen på kommunikasjonsmidler tvinger dem antagelig til ennå å holde den linjen. Trengsten nord om Narvik er uhyre. Her har de antakelig ennå 6-7 divisjoner, for det meste alpetropper. Den SS divisjon som har ansvaret for ødeleggelsene har første rett til å komme sydover. Hvorfor de har slik hast med å komme seg vekk er lett å forstå, tillegger korrespondenten. I norske London-kretser tror man at tyskerne har til hensikt snarest mulig å få alle troppene i Nord-Norge tilbake til Tyskland, men hvor lang tid dette vil ta er et helt annet spørsmål.

EN AV "VINGTORS" BEDRIFTER.

"Vingtor" er ... Norges eldste catalina-flybåt og tilhører den kjente norske "Squadron" 333 i kystkommandoen. Det var allerede gitt ordre til å overføre den til en treningsleir, da den fikk et oppdrag, som den gjennomførte med glans, nemlig å redde 5 nordmenn, som hadde sprengt sin hjemlige sender i luften og som lå i dekning et sted på norskekysten. Gestapo hadde trukket ringen om hjemmestedet, så det var et virkelig kappløp mellom "Vingtor" og Gestapo. Squadron-føreren har fortalt B.B.C. følgende: "For meg så det ut som om det ikke skulle være store muligheter for returbillett, men jeg behøvde ikke å be om menneskap - Jeg visste at alle guttene ville komme - og så startet vi. Alt avhang av nøyaktig navigering. Det var ikke et øyeblikk å miste. Navigatøren traff norskekysten på det riktige stedet og jeg overtok som kjentmann. Ved å gå rett i løvens gap håpet vi at tyskerne ville tro det var et av deres egne fly. Vi tok sjansen, det var vårt eneste håp. Første landemerke var en flyplass med 6 fly. Vi laget et forferdelig leven i den stille bukta da vi gled over skjærene. Skytterne hadde fingeren på avtrekkoren. Vi landet på det riktige stedet i skyggen av fjellene. Plutselig skrek styrbords-skytter: "Der er de!" En båt kom mot oss. En liten gutt på 2 år ble løftet opp til oss. Så kom guttens mor og 3 magre skjeggete menn. Vi sto ut mot sjøen med brølende motorer. Fremdeles ingen alarm. Vi var reddet."

Vestfronten. General Eisenhowers kommunike melder om fortsatt framgang. 3. amerikanske arme har avansert 3 km fra St. Hubert, mellom denne by og Bastogne. De allierte er rykket inn igjen i Romagna og hatt framgang i Moisi. Denne by holdes framdeles av tyskerne. 2 landsbyer 10 km V for Bastogne er inntatt. Motangrep mot den allierte kilen fram til byen er slått tilbake. Det raser heftige kamper V for Bastogne. Amerikanerne rykker videre fra Echernach, som er inntatt, og har satt over elva Sûr. Det er tegn på at von Rundstedt trekker sine styrker tilbake fra den vestlige del av franspringet. I Ardennerne har det vært framgang for de allierte. Det allierte kommunike melder ikke om noe nytt fra nordfronten. På avsnittet S for 3. armies front har fienden rettet en rekke sterke angrep mot 7. arme. Et av disse angrep, nemlig i Bitschområdet, har hatt litt framgang, mens andre angrep er slått tilbake. Fra Saarlautern-bruhodet meldes om endel framgang for de allierte.

Østfronten. Den del av Budapest som den tyske og ungarske garnison holder skrumper sammen for hver time. Praktisk talt hele Buda er på russernes hender. Russiske stormtropper har drept over 1.000 tyskere inne i byen under gatekamper mandag. I de siste 3 døgn er over 8.000 av forsvarerne drept. Sivilbefolkningen lever i kjellerne. - I Tsjekkoslovakia har russerne inntatt Lamon 3 km fra jernbaneknutepunktet Lutschule.

Italia. Både fra 5. og 8. armers front meldes bare om patruljevirkosighet. Fiendens forsøk på å sende patruljer over Sanio er slått tilbake med tap for fienden. S. Martino SV for Imola er okkupert.

Hellas. Damaskinds fortsetter forhandlingene for å danne ny regjering. Han har oppfordret til å avslutte fiendtlighetene for at forhandlingene kan foregå i fred og ro. Man er ennå ikke kommet til enighet. Det ble onsdag holdt et møte mellom general Scoble og en delegasjon fra EAM. ELAS-styrkene er drevet ut av 2/3 av Athen, og i de befrie deler av byen begynner livet å gå noenlunde normalt.

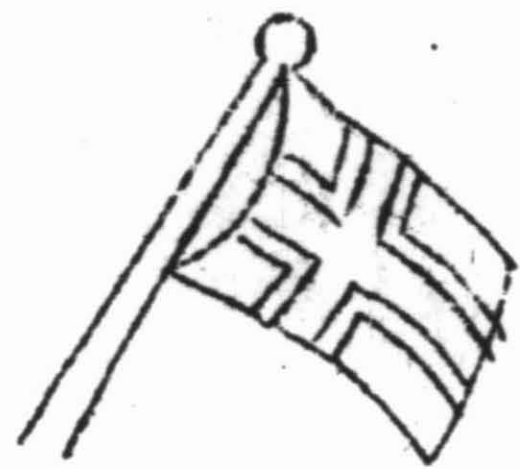
Flyangrep. Tungt amerikanske bombefly var tirsdag over Tyskland for 11. dag på rad. Luftwaffe angrep mandag allierte flyplasser i Belgia. Tyskerne tapte mandag og natt til tirsdag 165 fly. De allierte mistet 37. De allierte fly gjorde omtrent 4.000 utfall mandag. Skiftetomter og bensinanlegg i Ruhr ble angrepet. Britiske Lancasterfly sprengte Dortmund-Ems-kanalen for 4. gang. Det tok 5 uker før kanalen var i brukbar stand etter siste angrep. Amerikanske fly angrep mandag oljeraffinerier ved Hannover og Koblenz. Tyske troppesamlinger mellom Waal og Maas ble angrepet. Luftwaffe angrep La Roche og St. Vith i Belgia. - B.B.C. meldte mandag at allierte fly søndag rettet et angrep mot Viktoria Terrasse i Oslo. Da flyene annen gang kom over målområdet var røktviklingen fra bombenedslagene så stor at de lot være å kaste sine bomber og flyene vendte hjem med kosten av bombelasten.

Polen. Den polske statsminister i London talte i går i kringkastingen til Polen. Han uttalte bl.a.: "I vår 5 års kamp har vi satt inn alt vi kan, og vil forbli i de forenede nasjoners rekke på alle fronter. Den polske regjering i London som er det eneste uttrykk for polsk suverenitet vil fortsette anstrengelsene for å komme til enighet med Russland. - Times diplomatiske medarbeider hadde tirsdag en artikkel hvor det uttales at den britiske regjering framdeles anerkjenner den polske regjering i London. - Den amerikanske utenriksminister Stettinius uttaler at også den amerikanske regjering anerkjenner den polske regjering i London.

Østen. Amerikanske fly har senket 5 japanske troppeskip og 1 eskorteskip under et angrep på Luzon på Filippinene. En japansk forsyningsbasis utenfor Manila er angrepet. - I Burma har britene erobret en japansk flyplass.

London. De første 1.000 britiske soldater er kommet til London på permisjon fra vestfronten. Det er den første 7 dages permisjon siden invasjonen. **New York.** Det meldes at 2 tyske agenter er grepet. De var landsatt fra ubåt, og hadde falske papirer foruten at de brakte med seg usynlig blekk, og kortbølgesendere.

Norge. Like før jul fikk Elektrisk Bureaus libntasjeavdeling for skipssendere besøk av 4 menn. De forklarte den tyske vakt at de tilhørte verkets folk, hvorpå de rolig låste seg inn i montasjeavdelingen og ved hjelp av revolvere holdt de 4 menn som var beskjeftiget der i sjakk. De plaserte sine sprengladninger, tok de 4 arbeidere med seg til Björns konditori på hjørnet og like etter smadde det. Skaden var total.

KRISEN I HELLAS.

For å forstå det som skjer i Hellas i dag, er det nødvendig å se i Øynene enkelte historiske kjennsegninger som førte opp til den nåværende krise.

Hellas har alltid i særlig grad vært britisk interesseområde. Britiske kapitalinteresser har helt behersket de sentrale næringsgrenene. I det politiske spillet om Middelhavet har Hellas vært brikke både overfor Stalin og framfor alt overfor fransk aktivitet i det østlige Middelhav. I dag er Hellas mer enn noensinde et viktig støttepunkt i det britiske middelhavsvelde, og man ønsker derfor mindre enn noensinne en politisk nyorientering i Hellas.

Hellas var republikk til 1935 da kongedømmet ble gjeninnført. Men fra 1936 til 1940 var Hellas et av de mest rendyrkede diktaturstyrte land i verden, behersket av en temmelig snever politisk klikk som blindt kopierte og overdrev nazistiske terrormetoder (Metaxas-regimets holdning da krigen brøt ut viste dog dets avhengighet av Storbritannia.) Grekerne førte 1940-1941 sin tapre kamp i diktaturets regulære arme, men det var friheten den kjempet for - frihet fra tre og indre undertrykkelse. Det greske folk som hadde reist seg mot nazister og fascister sloss ikke for gjenopprettelsen av sin egen hjemlige fascisme - for folket var et gresk diktatur ikke bedre enn et tysk eller italiensk.

Det Hellas som forlot landet etter okkupasjonen var imidlertid dominert av Metaxas' gamle offiserskamarilla. Enhver eksilregjering som førte en politikk mot denne ville miste sin eneste basis i emigrasjonen.

I hjemlandet fortsatte kampen, dels om restene av den regulære armeen som dannet en sterkt reaksjonær, monarkistisk motorganisasjon EDES, dels gjennom en bred folkelig motstandsbevegelse EAM. Den første ble ledet av oberst Zervas, den annen av Alexander Svolos, med en vepnet organisasjon ELAS ledet av oberst Seraphis. EAM's politiske program var gjenopprettelse av republikken - men gjennom folkets egen beslutning.

Disse to grupper sto i et sterkt motsetningsforhold til hverandre. Men mellom EDES og de greske utenriksstyrker besto sterke organisasjonsmessige bånd, og derfor naturlig også mellom EDES og det britiske hovedkvarter i Kairo. Konsekvensen ble at de britiske styrker som fortsatte å kjempe under jorden i Hellas gikk opp i EDES, og lærte å betrakte EAM som udisiplinerte bander, som satte sine private politiske formål foran nasjonens kamp.

Etter hvert tiltvang imidlertid motstandsbevegelsen seg ved sin egen tyngde allierte anerkjennelse, uaktet EDES' lojale holdning, og de frie greske styrkers ikke lille betydning. Den nye greske regjering som ble dannet i Kairo fikk som sjef den moderate sosialdemokrat Papandreou, som tilhørte EAM's ledelse.

Da Hellas ble befridd sto regjeringen Papandreou seg ned i Athen og begynte sitt arbeide sammen med den britiske overkommando i Hellas under general Scobie. Forfatningsspørsmål og andre politiske prinsippsspørsmål ble skjøvet ut i framtiden.

Så kom kravet om avvepning av motstandsstyrkene, men den regulære armee og ELAS representerte to absolutt diametrale politiske prinsipper. Papandreou forsøkte å finne fram til en kompromisløsning, men noen form for sammenslutning måtte bestått motstand både fra armeen og den britiske overkommando. EAM var villig til å gå med på avvepning hvis også EDES-styrkene ble avvepnet, videre de greske politistyrker (fra diktaturets tid), og de såkalte "sikkerhetsbataljoner" (i virkeligheten organisert av tyskerne selv). Papandreou gikk med på dette, men Scobie nedla veto. Dermed var det klart: Skulle begge styrker bestå hadde man to uavhengige maktsentra i landet som før eller senere ville tørne sammen. Den greske regjering hadde bare et valg: Enten å la britene innsette en ny (ren reaksjonær regjering), eller de måtte la ELAS avvepne og konsentrere seg om sikringen av de demokratiske prinsipper, og hindre at reaksjonen satte seg fast i politiske maktstillinger.

Så kom konflikten. De 6 EAM-ministre gikk ut av regjeringen, og ledelsen av ELAS besluttet med makt å motsette seg avvepningen. Parole om generalstreik ble sendt ut. Scobie innførte unntagelsestilstand. Regjeringen søkte å gå forsiktig fram, og har hele tiden vært forhandlingsvillig. EDES derimot opptrådte meget provokatorisk og dermed gikk ELAS til offensiv. De er erobret en rekke regjeringsbygninger og satte seg fast på Akropolis. Kong Georg i London nektet etter britisk henstilling Papandreou å gå av. Etter at et britisk ultimatum var blitt avvist av ELAS, gikk greske og britiske tropper til aksjon, og den nye krigen i Hellas var et faktum.

EAM har hele tiden under striden holdt fast ved sin forhandlingsvillighet og søkte bl.a. kontakt med det "liberale", egentlig: konservativpartiet, hvis meglingsforsøk imidlertid ble avvist av britene.

I Underhuset har Churchill kraftig forsvart den britiske politikken ved å rette voldsomme beskyldninger mot EAM som han sa arbeidet for "et kommunistisk diktatur. Det greske folk skulle selv få bestemme sin styreform, men inntil det kunne skje, ville briterne ikke sky noe middel for å opprettholde ro og orden. Man har vanskelig for å godta Churchills karakteristikk av den greske motstandsbevegelsen, som "gangsterbander" og "pöbelvelde", som "vil skyte alle som ikke har samme politiske mening". I EAM's ledelse finnes 5 generaler fra den gamle greske armeen, framtrædende liberale politikere og professorer, 3 senatorer og 2 biskopper. Organisasjonens indre oppbygging var gjennomført demokratisk, og dens medlemsblad kom ut i et opplag på 1 1/2 million. Det virker også litt underlig å kalle den greske regjeringen "konstitusjonell" i betraktning av at den greske forfatningen ble satt ut av kraft i 1936 ved et militærkupp. Churchills redegjørelse ble på den annen side voldsomt angrepet av regjeringsopposisjonen, som hevdet at det var nazismens virkelige motstandere som man nå slo ned, mens den annen part på ingen måte hadde rent papir. Man beskyldte regjeringen for å ta parti i et indre gresk anliggende, for bevisst eller ubevisst å bane veien for reaksjonen og det upopulære monarkiet, og for å øke den anti-britiske folkestemningen i Hellas.

Som i de andre befridde land er situasjonen naturligvis ikke entydig. Innen motstandsbevegelsen finnes en mengde uansvarlige elementer, og fram for alt sakner en som naturlig er, politisk klarsynte og erfarne ledere som forstår at man i en slik unormal situasjon først og fremst må vise smidighet, tålmodighet, forhandlingsvillighet. Man synes ikke alltid å ha klart for seg at om man setter sakene på spissen og tar opp vepnet kamp med regulære allierte armeer, risikerer man bare å bane veien for reaksjonen. Endel spontane aksjoner kan vanskelig forsvares f.eks. havnestreiken i Pireus som pågikk mens skip fullastet med matvarer lå ved havnen og folk sultet ihjel inne i byen. Stort sett synes de gamle republikanernes å ta Papandreous parti og general Seraphis billiger ikke de mest ytterliggående ELAS-gruppernes holdning.

Etter Håndslag.

DET FRANSK - RUSSISKE SAMARBEID.

Ved den rådgivende forsamlings utenriksdebatt uttalte utenriksminister Bidault bl.a. at den russisk-franske traktat var et ledd i konstant fransk politikk. Intet kunne være mere nødvendig enn en slik allianse for å forhindre en ny tysk invasjon mot øst eller vest som ble muliggjort ved at øst og vest sto splittet. Stalin og Molotov hadde sagt at Russland ikke aktet å skille oss fra våre allierte. Det er ikke spørsmål om at Frankrike skal gå sin egen vei og heller ikke om noen allianse eller noen blokk, som Storbritannia eller USA ikke er med på. Frankrike kommer aldri til å skilles fra dem. Alliansen med Russland forhindrer ikke, men lettet tvert i mot at Frankrike avsluttet avtaler med alle land som ble truet med tysk undertrykkelse. Det ville bli nedsatt en kommisjon med Paul Boncour som

formann, for å granske de avtaler som ble sluttet i Dumbarton Oaks uten at Frankrike var med. Det ville da kunne konstateres om Frankrikes, Storbritannias, U.S.A.'s og Sovjetunionens standpunkter kunne sammenfattes til en helhet så sikkerhet og varig fred kunne garanteres. Sovjetunionen planlegger i øst en av oss godkjent grenseregulering, hvorved Øst-Preussen, Pommern og hele det Schlesiske industriområde avstås til Polen som erstatning for de områder Polen avstår ved sin østgrense og i hensikt å berøve Tyskland visse territorier med særlig stor krigspotensial. Vi har tydelig uttalt at vi akter å berøve Tyskland Rhinlandet og det rhin-westfaliske bekkenet. Hva blir da disse områders status? Spørsmålet interesserer samtlige de allierte. Hva som imidlertid må være sikkert er at styrker fra frie nasjoner skal holde vakt ved Rhinen og at fabrikkene i Rhindalen og Ruhr ikke skal arbeide for den preussiske krigsmaskinen, men først og fremst for å gjøre godt igjen den ødeleggelse Tyskland har voldt og dernest for alle folks velferd. Frankrike akter ikke å føre noen hevnpolitikk, men vi vil ikke rykke tilbake for noe tiltak, som er egnet til å gi oss sikkerhet for at vi ikke pånytt blir et gissel. De Gaulle uttalte at man i Frankrike ikke kan tenke seg seiren og senere ikke sikkerhet uten en allianse med England. Han karakteriserte tyskerne som "et stort folk som periodisk gjør voldsomme anstrengelser for å beherske andre folk. De to store kontinentalmakter er de mest utsatte. De har svevet i fare hver gang de er skilt fra hverandre, men hver gang de var forenet kunne Tyskland holdes i sjakk."

JULÉHILSEN FRA EDEN.

Gjennom "Norsk Tidend" har utenriksminister Eden sendt det norske folk en julehilsen sålydende: Vi vil gjerne uttrykke vår sympati for det norske folk i den ildprøve det nå gjennomgår. Vi er redd for at Norges lidelser kanskje kommer til å bli større enn tidligere. Men vi er overbevist om at dette er Norges mørkeste time innen dagen atter gryr. Av historiske, økonomiske og framforalt geografiske grunner må samarbeidet mellom Storbritannia og Norge alltid være intimt. Jeg håper at "Norsk Tidend"s lesere når de vender tilbake til Norge, blir i stand til å overbevise sine landsmenn om at nødvendigheten av et engelsk-norsk samarbeid bygget på felles godvilje og gjensidig respekt for hver nasjons rettigheter og krav forstås klart her i landet. Jeg skal aldri glemme den lojalitet og venlighet som har preget de norske regjeringsmedlemmers samarbeid med oss i løpet av de siste 4 år. Så lenge jeg har ledelsen og det gjelder saker som på en eller annen måte gjelder Norge, så håper jeg også i fredens dager å kunne bevare den vennskapets ånd og den gjensidige forståelse som har preget vårt uhyre arbeid under krigen. Med slike minner fra tidligere dager og med slike håp til framtiden kan jeg si jeg taler på alle kandsmenns vegne når jeg ønsker at alle nordmenn utenfor Norges grenser snart skal få vende hjem til gjenoppbygging og fredelig utvikling og den konstitusjonelle frihets trygge grunn i samarbeid med Storbritannia og verdens andre fredselskende nasjoner.

NORGES LAGER I UTLANDET.

Anne Skaug, handelsråd ved den norske ambassade i Washington, har meddelt at Norge i Amerika har lagret 270.000 tonn varer av forskjellig slag, bl.a. 190.000 tonn korn. Det eneste problem er å få dem hjem så fort som mulig, og fordi man ikke kan være sikker på at det skjer tilstrekkelig hurtig akter regjeringen å kjøpe varer i Sverige og fylle de mest trengende, øyeblikkelige behov. London har lagt en plan for vareinnkjøpene. Den er lagt på en 6 måneders basis regnet fra befrielsen, bygget på delvis å fylle behovet av ferdige produkter og mat, delvis å skaffe råvarer, halvfabrikata, maskiner og verktøy. Skulle det forferdelige hende at tyskerne totalt ødelegger Norge, må planene gjøres helt om med tanke på meget vanskeligere forhold. Skaug nevnte som en detalj av interesse at USA har lovet levering av maskinelt utstyr fra grubene på Svalbard.

Som tidligere meddelt akter statspolitiet i Oslo nå å rotte seg sammen etter beste tyske mønster. Imidlertid har et annet sted enn opprinnelig bestemt nå funnet nåde for deres byne, nemlig strøket mellom Sognsvannsbanen-Slemmingsveien-Blindernveien. Beslagleggelsen av hus er begynt i dette område.

NYHETENE TORSDAG.

Vestfronten. 1. amerikanske arme foretok onsdag et nytt angrep på nordsiden av den tyske kile i Ardennene og har til tross for sterk motstand hatt god framgang langs spissen av kilen hvor de har tatt en landsby S for Rochefort. Også i området ved St. Hubert og Bastogne har det vært framgang, og en landsby er tatt. - I Saardalen har de allierte erobret en strekning Ø for Saargemünd. Tirsdag gjorde tyskerne forsøk på å trenge over elva Blies. De ble stanset på et punkt, men kom over på et annet sted. Dette framstøt ble imidlertid stanset onsdag. Tyskernes press i Bitsch-området er slått av. Et tysk angrep N for Kolmar er slått tilbake.

Østfronten. Det store slag i Budapest fortsetter. Russerne har satt over Donau og er rykket inn i Pest på to steder. Tyskerne er drevet ut av 168 bygningskomplekser. Tyskerne fortsetter angrepene i Komaron-området for å skaffe førsterkninger til Budapest og har hatt noe framgang. Kampene var voldsomme, og tyskerne tok tilbake flere landsbyer. NO for Budapest står russerne i kamp på tsjekkioslovakisk territorium.

Italia. 8. arme har hatt endel framgang mellom Senio og Fosso Vecchio, NV for Ravenna.

Flyangrep. 1.100 amerikanske bombefly var onsdag igjen over Tyskland og angrep kommunikasjonslinjer nær Karlsruhe, Köln, Fulda og Aschaffenburg. Det britiske flyvåpen angrep tirsdag mål i Ludvigshafen, Nürnberg og Berlin. Onsdag rettet britene to separate angrep mot Castrop Rauxel og Hansa Behälterfabrikk nær Dortmund. I løpet av to uker er det i dag- og nattangrep kastet over 60.000 tonn bomber.

Østen. Amerikanske styrker er gått i land to steder til på Mindoro-øya. De møtte ingen motstand. Flygende Kjempefestninger har rettet et kraftig angrep mot Japan. Nagoya, i nærheten av Tokio, og Osaka ble angrepet.

Hellas. General Plastiras har på Damaskinos's anmodning nå dannet en ny regjering. Han skal selv være statsminister og sjef for krigsdepartementet. **London.** Sjefen for den 21. britiske armegruppe har sendt en rapport på 75 sider om tyskernes grusomheter mot sivilbefolkningen i Nederland og Belgia. Rapporten bygger delvis på beretninger fra fanger i to jernbanetog som ble befrikket av innenriksstyrkene. Rapporten omfatter forbrytelser mot forskjellig slags fanger: Jøder, politiske fanger, folk som har vist seg alliertvennlige, personer som har hjulpet allierte flygere og medlemmer av underjordisk virksomhet. Offisererne har besøkt fangeleire, fengsler, gestapos hovedkvarter etc.

Frankrike. Det meldes at den franske här om få måneder vil omfatte 650.000 mann, ikke medregnet innenriksgruppene som allerede er gått inn i rekkene.

PRESSEKLIPP.

Generaloberst Bela Miklos har etter oppdrag av den provisoriske ungarske nasjonalforsamling i Debrecen dannet en provisorisk regjering. I en proklamasjon oppsier regjeringen alliansen med Tyskland som to ganger i en generasjons liv har ført en katastrofe over Ungarn. Regjeringen vil hurtigst nå i stand våpenstillstand og forplikter seg til å betale erstatning for de materielle skader som landet har voldt nabostatene og Sovjetunionen. Den vil samarbeide med alle demokratiske naboer og anser det som sin viktigste oppgave å mobilisere landets ressurser til kamp mot de tyske undertrykkere og deres håndlangere. Den ungarske sendemann i Stockholm har allerede stillet seg til disposisjon for den nye regjering.

Walter Almann medlem av det svenske sosialdemokratiske parti, oppholder seg f. t. i London har uttalt seg til Dagens Nyheter's korrespondent. Han uttalte, bl.a.: "Som vanlig har jeg hatt gode og nesten daglige forbindelser med nordmennene. Man kan ikke holde opp med å forbauses over hvor rent usedvanlig god kontakt de har med hjemlandet og hvor godt underrettet de er om alt i Norge, akkurat nå om forholdene i Nord-Norge. Om dette skyldes særlige forhold eller god organisasjon er vanskelig å avgjøre, men en ting er sikkert: Den norske regjering i London gir sandelig ikke inntrykk av å være noen regjering i landflyktighet. Den arbeider effektivt og praktisk og kan sine ting." -

Befolkningen i de befrikkede områder i Finnmark fikk hver 1/4 kg kaffe til jul.

F R I T T L A N D

Nr. 33 - 2. årg.

liendag, 8. januar 1945.

EUROPEISK UTENRIKSPOLITIKK

Etter hvert som krigen nærmer seg sin endelige slutt, trer fredstidens problemer mer og mer i forgrunnen. I den forbindelse tillater vi oss å gjengi et utdrag av en artikkel i det kjente engelske tidsskrift "Economist", som her behandler "Statskontroll i overgangstiden".

Regjeringens politikk i overgangstiden er fullstendig klar. Den skal gjøre overgangen smidig og jevn og konsentrere produksjonen på de mest presserende behovene. Slørdet er: Det første må komme først! Etter at Tyskland er slått, vil krigen mot Japan få forrett i alle ting. Men etterspørselen etter våpen vil da ikke bli så stor som nå, og derfor kan en forsiktig begynne overgangen til fredsproduksjonen. Først og fremst må en gå i gang med husbygg, dernest avhjelpe mangelen på sivile varer, så fornye maskinriktige sivilindustrier, og starte eksporthandelen igjen. Om alt dette skal foregå i god orden, må den sentraliserte kontrollen vedbli framover. Etter forrige krig presset folkemeningen på og rev det veldige kontrollsystemet overende. Dette var et feilgrep, men vi må ikke i vår iver for å gjøre dette godt igjen gå til den annen ytterlighet og klynge oss til statskontroll der den ikke passer. Kontrollen er et middel og ikke et mål. En må være oppmerksom på at folket ikke er begeistret for kontrollen. De finner seg i den så lenge krigen varer, men det kan komme en plutselig og farlig reaksjon. Den beste måten å kunne beholde den absolutt nødvendige statskontrollen på, er å gi etter på de områder der den er mindre viktig.

Etter sitt vesen er kontrollen et instrument som skal brukes i knappe tider til å fordele ressursene og la dem bli brukt der de er mest nødvendige. Ressursene kan bestå i arbeidskraft, råstoffer eller i industriell kapasitet. I overgangstiden vil knappheten fortsette, ikke bare absolutt, men også i forhold til behovene. Først når knappheten blir mindre, og de viktigste behovene er inneløst, vil det bli mulig å fere på kontrollen.

Den krigskontroll som virker sterkest, er den som angår de sivile forbruksvarerne. Så snart markedet får rimelige tilførsler av sivile konsumsvarsener, vil mottrykket på prisene og forrådene bli lettet. Men det er sannsynlig at rasjoneringen må fortsette en stund. Rasjoneringen blir i alminnelighet rekant ikke bare som uunnngåelig, men som rettferdig, og i sin nåværende form er den heldigvis et smilig instrument. Den gir godt høve til å slippe kontrollen gradvis.

Men rasjoneringen kan ikke sees som et isolert fenomen. Den henger sammen med hele importspørsmålet. Når en ser bort fra melk og poteter, må vi innføre en stor del av all den mat vi bruker i dette land. Så snart konvoiene opphører, vil importen stige automatisk, men likevel vil vi ha få skip, og vi må bruke dem på fornuftig vis. Vi kan for eksempel måtte velge mellom å innføre tømmer og smør. Uten hensyn til hva folk ønsker, er det meget mulig at vi må foretrekke tømmer.

Det er viktig å ha kontroll med råmaterialene i overgangstiden. Men råstoffer vil finnes i rikolig mengde næsten like etter våpensstilstanden. Likevel er det ikke bare forrådet som teller. Stålforrådet vil omtrant dekk behovet, men en skarp kontroll av produksjonen vil være et viktig våpen for kontroll over næringslivet i det hele tatt. Kontrollen med råmaterialene vil altså bli et av de viktigste instrumentene til den offentlige politikk i overgangstiden. Og siden kontroll betyr kontrollinstanser, må vi igjen reise spørsmålet om betjeningen. Fra første stund har en protestert mot et kontrollørene blir valgt fra de handelsgrupper de skal kontrollere. Dette system har sine ulamper. De vil bli større etter krigen. Derfor bør kontrollen absolutt ikke være økonomisk interessert i den industri den våker over.

Det mest tornofille problem møter vi når det gjelder kontrollen over arbeidsstyrken, over menneskematerialet. Regjeringen har lagt en ganske fornuftig plan for omgrupperingen av arbeidsstyrkene. Men den gjør den feil at den tiltar seg makt over en del av befolkningen, nemlig mennene mellom 18 og 27, som kan innkalles til militært eneste, og minearbeidere og visse andre, - uten at den har kontroll over hele massen av arbeidere. Fagforeningene har godtatt det prinsipp at industrikontrollen medfører en viss kontroll over arbeidene, og de er tilsynelatende gått med på regjeringens forslag. Men deres stilling er noe uklar, og det hviler et stort ansvar på dem. De må forklare for sine medlemmer at fortsatt kontroll er nødvendig.

Alle må også vise fornuft i lønsspørsmålet. Under krigen har ikke fagforeningene øvet noe ubetenkt trykk. Lønspolitikken bestemmer prispolitikken og er i sin tur bestemt av den. En av hovedgrunnene til moderate lønnskrev er den politikk regjeringen har fulgt i stabilisering av leveomkostningene. Den har ytet statsbidrag for å holde dem nede. Dermed er det blitt etablert en viss likevekt. Når krigen er over, vil overtidslønnen forsvinne, og arbeiderne må presse opp lønne for å kunne holde oppe sin levestandard. Regjeringen kan ikke fortsette å øse ut penger for å holde prisene stabile. Her er vi ved det svakeste ledd i hele kontrollkjeden. Det eneste vi kan gjøre er å råde til forsiktighet. Prisene kan bli holdt nede ved offentlig støtte og ved bare å framstille nyttevarer i klær, møbler o. l. Men om det blir satt fram krav på store økninger i reallønnen, vil den omhyggelig oppbygde likevekten ramle over ende.

Hovedprinsipp: Behold den kontroll som virker best og vekker minst irritasjon. I framtiden vil all kontroll bli høyere og mer forbitret gransket enn den blir nå.

HITLERES DORBELTE SPIONNETT

Tyskerne elsker forkortninger og taler om S., SS og Gestapo. Den sistnevnte, Geheime Staatspolizei, er kjent og fryktet langt utanfor Tysklands grenser. Men ved siden av Gestapo finnes en annen, ennå mektigere og ennå mer effektiv organisasjon av samme art. Den er mindre kjent både i Tyskland og utenfor, men en støter på den iblandt. Det er SD, Sicherheitsdienst.

Gestapo ble organisert straks etter Hitler kom til makten i 1933 og ble fortrinnsvis rekruttert av de nazistiske politikere. Den ble komplett med sikre og hensynsløse medlemmer av nazistpartiet, og fikk til sitt arbeid disponert SS-tropper og det beryktede Politzellkommando Wecker; men den siste ble etter hvert innlemmet i krigsmakten som Regiment Göring. Såfeng det gjalt å slå ned den første motstanden mot skrekkelig voldet innen landet klarte Gestapo dette med hjelp av SS-troppene, og likeledes når det gjalt å organisere det tyske undermineringsarbeid i utlandet. Da krigen brøt ut ble det stillet større krav til Gestapo, og det viste seg at det ikke var nok med bare grusomhet og "lange ører".

Da var det SD ble bygget opp. Det ble rekruttert av intellektuelle høytstående innen partiet, vitenskapsmenn, kunstnere og initiativrige forretningsmenn som så igjen søkte medlemmer, som ikke nødvendigvis behøvde være partimedlemmer. De søkte også medarbeidere i andre kretser hvis der ikke var tvil om deres aktivistiske innstilling. Så vokste det fram en organisasjon som kunne konkurrere med Gestapo i brutalitet, men som i effektivitet var dette overlegen.

Den nye organisasjon overtok de funksjoner som tidligere tilhørte Gestapo, men ellers er det intimt samarbeide mellom begge. Det er nemlig Himmler som er øverste sjef for begge organisasjoner og har alle tråder i sin hånd.

SD's oppgaver er mangeartede, men den ikke minst viktige er å passe på de ledende personer innen nazipartiet, i staten og blant militære. Engang i 1942 fikk SD en ny oppgave. Hittil har den militære spionasje ligget under "Abwehr" i Oberkommando der Wehrmacht, og ledet av admiral Canaris. Nå ble de ledende personer i "Abwehr" som holdt mål kaldt til Berchtesgaden hvor Himmler meddelte dem at de for fremtiden skulle arbeide under SD's ledelse. Deretter fulgte en opprydning av mindre pålitelige organisasjonen. Sjefen Canaris, som er av gresk opprinnelse men tysk borger, ble fjernet.

Til å begynne med opptrådte ikke SD offisielt, og dens eksistens ble først kjent etter okkupasjonen av Paris. I den nærmeste tiden etter fikk tyskerne kjennskap til den, og det ble avsløret en del pikante saker som viste hvorledes organisasjonen var bygget opp og hvor vidt forgrenet dens virksomhet var. Blant annet viste det seg at et stort hamburgerfirma som vesentlig drev handel på fremmede land var en sentral for SD, og det gir en liten antydning om at firmaets filialer i Syd-Amerika kanskje ikke utelukkende arbeidet med forretningsaker.

Det er ikke tiden å behandle SD's virksomhet i andre land nå. Av og til får en føling av dens virksomhet, og at den har stor effektivitet forstår en når det fortelles at det var SD som kidnappet Mussolini.

NYTTÅRSHILSEN FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE.

I det år som er gått, har den norske hjemmefront tatt på seg større oppgaver og vunnet større seire enn noen gang tidligere, både i den sivile og den militære kamp. Dette har bare vært mulig fordi det er blitt vist et samhold, en disiplin og en offervilje som aldri før under krigen. Hjemmefronten og folk er ett.

Hjemmefrontens Ledelse retter en varm takk til alle kadrer for denne innsats. Den har kostet mange ofre, lied smerte men også i stolthet og i dyp takk-nemlighet minnes vi dem som har gitt sitt liv i kampen. Vi sender samtidig vår hilsen og takk til dem som har ofret frihet og helse i kampen for den felles sak. Deres eksempel skal mane oss til å føre kampen videre i den samme ukuelige og tillitsfulle ånd. Hver mann skal vite at hans sidemann i rekken er uten svikt.

Ute som hjemme har 1944 brakt avgjørende seire. 1945 vil bringe avgjørelse og seiren. Men det nye år vil også stille større krav til oss. Vi må slutte våre rekker. Hver kvinne og hver mann, våpenløs eller væpnet, må gjøre sin plikt fullt ut. Vi er forvisset om at det norske folk i enighet også vil bestå denne prøve, og at det vil bevare den samme demokratiske disiplin som har vært vår styrke i kampen, når vi legger våpnene ned og tar fatt på gjenreinsningen av et herjet og utarmet, men fritt og folkestyrt land.

DEN FÖRSTE FRIENORSKE AVIS.

I Kirkenes fortsetter den tidligere "illegale" avis "Folkets Frihet" å komme ut under redaksjon av sin tidligere redaktör Ivar Viken. Den har foreløpig samme utstyr og størrelse som da den kom ut "illegalt", og består av et stensilert ark med tekst på begge sider. Forskjellen er i grunnen bare at nå står redaktörens navn under titlen. Men den forskjellen betyr nok så meget.

FOLKEFRONTEN OG KRYPSKYTTERE.

7. amerikanske arme meddeler offisielt: "Etter hva tyske offiserer har meddelt under forhör, er den tyske overkommando ikke særskilt interessert i folkestormen, men har i flere måneder vært beskjefte med å utdanne en annen partisantype - nemlig tusenvis av krypskyttere, som skal bli tilbake når de övrige tropper må trekke seg tilbake, med oppgave å tilföye de allierte styrker så store tap som mulig. Tyske militärekspertter venter seg meget av disse krypskyttere, som er reguläre medlemmer av de væpnete styrker.

Vestfronten. På nordflöyen av Ardennerfranspringet har britiske og amerikanske styrker under Montgomery presset seg framover i angrep ved Liarche og Grandmenil. Allierte tropper har i framstöt SD for Stavelot gått over elva Ambleve. 1. amerikanske arme har avskåret veien mellom La Roche og St. Vith, tyskernes hovedforsyningslinje fra Ö til V. Fra midnatt fredag til midnatt söndag har de allierte tatt nesten 800 fanger til. I spissen av franspringet har tyskerne drevet de allierte ut av byen Buse. På vestsiden av Bastogne har de allierte gått over elva Sur og drevet fienden ut av to landsbyer. I nordre Alsace har de allierte rykket fram 1 km. Mellom Saargemünd og Bitsch har de allierte hatt framgang og alle tyskere som torsdag gikk over Rhinen er drevet tilbake med unntagelse av en enkelt avdeling. Montgomerys utnevning til sjef for franspringet vil si at han får kommandoen over 1. og 9. amerikanske arme, 2. britiske og 1. kanadiske. Bradley får kommandoen over armeene S for franspringet. Disse nye utnevnelser berører ikke Eisenhowers stilling som överste allierte sjef i vest. Times understreker utnevnelserens militäre karakter. - Churchill kom fredag tilbake fra et besök i Frankrike hvor han har hatt overlegninger med Eisenhower og Montgomery. Churchill har også konferert med de Gaulle. Det er neppe tvil om at blant de spørsmål som ble dröfftet var utstyr og väpen til et tilstrekkelig antall franske divisjoner slik at de kan gjöre alt for å få slutt på krigen.

Östfronten. Russerne har slått tilbake en rekke tyske forsök på å finne svake punkter i de russiske linjer N for Budapest. Det ene angrep etter det annet mislykkedes; der hvor tyskerne klarte å trenge seg inn i de russiske linjer ble de omringet og tilintetgjort. Tyskerne hadde 3.000 fanger i löpet av et dög. Russerne har besatt veddelöpsbanen i Budapest, som tyskerne brukte som landstigningsplass for transportfly. Lördag sendte tyskerne ned fallskjermtropper. Etter 5 timers heftige kamper kastet russerne dem tilbake. I selve Budapest har det vært framgang, lördag ble det tatt 300 bygninger til og mange fabrikker.

Flyangrep. Over 1.000 tunge britiske bombefly var natt til lördag i virksomhet over Tyskland. Hovedmålet var Hannover. Mosquitos angrep igjen Berlin. Fredag angrep over 1.000 amerikanske bombefly mål i Vest-Tyskland, vesentlig kommunikasjon mellom Köln og Karlsruhe. Natt til söndag var hovedmålet Hanau og Neuss. - Fra daggry fredag til kl. 7 lördag morgen har det vært tysk luftvirksomhet over Syd-England. Det var endel ofre og noen skade.

Italia. Kanadiske tropper fra 8. arme er gått over Bonifacia-kanalen og erobret S. Alberto. Styrkene har nå nådd havet 14 km N for Ravenna og har avskåret flere tyske avdelinger N for byen.

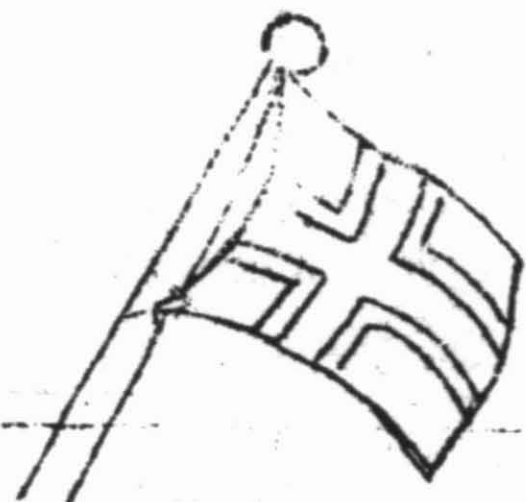
Hellas. All organisert motstand i Athen og Piræus sluttet fredag. Opprensning i utkantene og forstedene fortsetter. Mobile britiske styrker rykket fram 20 km NV og NÖ for Athen. De mötte bare lett motstand.

Östen. Amerikanerne fortsetter angrepet mot Luzon. Amerikanske tropper er gått i land på en öy i Karolinene.

Roosevelt uttalte på en pressekonferanse fredag at han skal möte Churchill og Stalin en gang etter 20. januar.

Roosevelts budskap til kongressen. Han begynte med en oppfordring til å sette alle krefter inn i bestrebelsene for å gjöre slutt på krigen. Roosevelt uttrykte sin tilfredshet med utviklingen på frontene og sin glede over at det franske folk har reist seg igjen og sluttet seg til de förente nasjoner. Han medga at det polske og det greske spørsmål voldte bekymring, men vi og våre allierte vil respektere alle folks rett til å velge den styreform de önsker. Under de nävärende forhold med mange av de befrie lands borgere som krigsfanger eller på tvangsarbeid i Tyskland kan man ikke få noe klart uttrykk for folkets önske. Vi og våre allierte plikter å bruke vår innflytelse på en slik måte at ingen midlertidig myndighet hindrer folket i senere å velge det styre det önsker. Roosevelt advarte mot tysk propaganda. Ugrunnede og ondsinnede rykter settes i ömlöp. Hvert eneste av disse rykter bærer samme stempel: Made in Germany.

FRITT LAND

Nr. 4 - 2. årg.

Onsdag, 10. januar 1945.

DET GJÆRER I ÖSTERRIKE.

For vel et år siden besluttet de britiske, amerikanske og russiske utenriksministre at Österrike skulle gjenopprettes som selvstendig stat. Samtidig slo man fast at landets framtidige stilling i stor utstrekning vil avhenge av hvilken innsats folket selv gjør for sin befrielse. Nå trenger de allierte armeene fra 3 kanter mot Österrike, og i de siste ukene er österrikerne gjentatte ganger blitt oppfordret til å yte sitt bidrag til befrielsen. Oppropene fra de allierte er blitt hørt; den "grønne armé" av desertører vokser stadig, og motstanden mot SS-patruljene blir stadig heftigere. Arbeidere som rammes av den göbbelske total mobilisering, forlater fabrikkene og slutter seg til partisanstyrkene, ofte sammen med utenlandske arbeidere. Partisanene i Kärnten og Steiermark, går i stigende utstrekning sammen med Titos partisaner, mens de i Tirol har kontakt med den italienske geriljaen. Også sabotasjen blir stadig mer omfattende. De tyske SS- og Gestapoavdelingene i Österrike er blitt betydelig forsterket, rustningsindustriene og trafikknøypunktene er besatt med sterke tropestyrker, terroren vokser - men bare med det resultat at motstandstruppernes propaganda blir desto mer effektiv.

Man må imidlertid være klar over at motstandsbevegelsen i Österrike kjemper under ugunstigere forhold enn i andre land. I de land som ble slått ned under krigen, lyktes det patriotene å gjemme unna betydelige mengder våpen, og vel utdannede offiserer og soldater kunne danne kjernen i den illegale militærorganisasjon. Men da Hitler i 1938 erobret Österrike uten motstand, falt all militær utrustning i hendene på tyskerne, og motstandsbevegelsen har derfor lite våpen til disposisjon. Størstedelen av den mannlige befolkning i våpenfør alder befinner seg dessuten langt fra hjemlandet, i Polen, Danmark, Norge o.s.v. Motstandsbevegelsen har også et stort antall quislinger å kjempe med, for selv om flertallet av folket er klart antifasistisk regner en at det fremdeles finnes omkring 10% nasisister. Og storparten av dem er ikke ved fronten, men utgjør en del av Gestapo og partiapparatet i hjemlandet.

Motstandsbevegelsen har også politiske vanskeligheter som må overvinnes. Bortsett fra arbeiderpartiene befant partiene seg i oppløsning allerede før okkupasjonen og var ofte blitt sterkt kompromittert under den fascistiske perioden 1934-38, og har derfor ikke kunnet bely noen sterk støtte for den nasjonale befrielseskampen. Den katolske kirke har også i Österrike fulgt andre og mindre anerkjennelsesverdige veier enn i Bayern og Vest-Tyskland, mens derimot universiteter og høyskoler dannet de viktigste motstandssentrene helt til Goebbels stengte dem. Det faktum gjenstår imidlertid at det hovedsakelig er industriarbeiderne som rekrutterer partisangruppene, og at ledelsen av motstandsbevegelsen i større utstrekning enn i andre land ligger i hendene på arbeiderbevegelsen.

Enda en kompliserende faktor gjør seg gjeldende: Österrike har ennå ikke noe politisk sentrum i utlandet som er anerkjent av de allierte. Det skyldes bl.a. at den politiske emigrasjon fra Österrike er meget liten, men likevel finnes det i London to österrikske grupperinger som rivaliserer. Bakgrunnen for splittelsen er meget komplisert. En meningsforskjell har bl.a. gjort seg gjeldende når det gjelder samarbeidet med nå antifasistiske "Heimwehr"-folk. Forøvrig er den såkalte representasjonskomité av den oppfatning at det bør skapes en österriksk komité hvor alle potensielle krefter i det kommende Österrike bør være likeverdig representert, mens man på kommunistisk hold legger hovedvekten på emigrasjonsforeningen.

I den politiske diskusjonen blant de allierte har det flere ganger dukket opp planer om en ny forening av Österrike og Ungarn for å sikre den

nasjonale og økonomiske likevekt i Sørøst-Europa, og det påstås at man på russisk hold ikke har noe å innvende mot en slik plan. Otto av Habsburg har i de siste årene utfoldet stor aktivitet, men enhver tro på en restaurering av Habsburgmonarkiet synes nå å være forsvunnet. Det ville da også være en kross utfordring mot det österrikske folk og dessuten gjøre ethvert mellomstatslig samarbeid i Sørøst-Europa umulig. På offisielt tsjekkosllovakisk hold tok man kraftig avstand fra planen, men stilte seg samtidig velvillig til tanken om et nært samarbeid med en österriksk demokratisk republikk. Om en österriksk-ungarsk sammenslutning likevel kan komme i stand, vil avhenge av en rekke faktorer, bl.a. den politiske utvikling i Ungarn.

NÅR HIRDEEN SER RÖDT.

Hirdeen har hatt det travelt i Nordmarka den siste tiden. Med Tryvannsstua som sentrum driver den (serlig småhirde) klappjakt på islandere - som de av en eller annen grunn kaller "jössinguniformer" - røde nisseluer, og overhodet alle klesplagg med rött i. Mest går det naturligvis utover skoleungdommen, det er vel heller ikke en tilfeldighet at skoleferien er valgt som jakttid. Klesresjoneringen, enn si kulde, spiller ingen som helst rolle. Med geværer og revolvere i guttenevne kommanderes det "av med uniformen"! Noen må dra av seg genserne sine og gå hjem i den tynne skjorten de har under. Andre må ta av seg støvlene for å bli frøstjålet sokkene sine. Luer, skjerf og votter kaperes i mengdevis.

Søndag kom det til regulært slagsmål i Tryvannskleiva. Småhirdeen talte nok ikke opposisjon og det ble skutt. Først skjøt de med trepropper, og mange ble skenslått. Det varte imidlertid ikke lenge før de også begynte å skyte med skarpt. En mann fikk en kule gjennom øret, en annen ble stygt såret i benet. At ingen ble alvorlig såret er et under, det ble skutt villt. På Tryvannsstuaes toalett var det proppfullt av vettskremte unge piker som hadde stengt seg inne. At forbitnelsen overalt er stor er selvsagt.

NORSKE PATRIOTERS FORBUND.

Norske flykninger i Sverige har dannet en sammenslutning som de har kalt "Norske patrioters forbund". Formannen Kristian Kulstad og viseformannen dosent Albert Brock-Utne har sendt ut en redegjørelse, som går ut på at blandt de mange tusen medlemmer finnes alle tidligere politiske partier representert: høyre, venstre, bondepartiet, sosialdemokrater, kommunister og partiløse. "De hovedsaken nå er å samle kreftene til en aktiv innsats mente initiativtakerne at man ikke hadde rett til å nekte noen aktiv gruppe adgang til forbundet".

Det gjøres videre rede for at av styrets 8 medlemmer er en kommunist. De fleste medlemmer har spilt en meget aktiv og modig rolle på den norske hjemmefront. Flere av styrets medlemmer er uenig i det kommunistiske system og den ene av de to initiativtakerne, (viseformannen Brock-Utne) har i den svenske arbeidsgiverforenings årbok for 1944 tatt avgjørt avstand fra det kommunistiske samfundssystem. Den annen initiativtaker Kulstad, er sosialdemokrat. "Alle styrets og forbundets medlemmer har erklært seg enig i at kampen mot nasismen må drives mest mulig aktivt og at grunnloven uavkortet må gjennomføres etter krigen. Dette felles program binder medlemmene sammen til felles innsats", heter det. Grunnen til at forbundet ble stiftet er, opplyses det, kunnskapen om den historiske erfaring, at det pleier å oppstå diktaturer etter store kriger. For å hindre diktatur må folket fylles av en aktiv kampbegeistring mot diktatur og for demokrati, og folket lytter mere til sine egne organisasjoner enn til byråkratiet. Forbundet avviser at det er en opposisjonsbevegelse mot regjeringen i London.

"Vi har konsekvent rettet våre henstillinger til den norske regjering og konsekvent latt disse gå gjennom den norske minister i Stockholm. I forbundets tidsskrift blir det gang på gang pointert at vi stiller oss lojale overfor den norske regjering." "Kongen, kronprinsen og den norske regjering i London er de norske patrioters ledere og disse ledere er utnevnt på lovlig demokratisk måte." - Samtidig gjør forbundet merksom på at skulle en annen regjering tilrive seg makten på ulovlig måte vil ikke forbundet være lojal mot den. Forbundet nevner til slutt at det har ansett det som sin plikt å øve saklig kritikk mot byråkratisk villkårlighet; ved det kan feilene rettes og eventuell misnøye få et sunt utløp i fri diskusjon. Saklig kritikk er etter forbundets mening en av de mest effektive forholdsregler mot diktatur.

Redegjørelsen går til slutt ut på at tilstrømmingen av medlemmer i den siste tid har vært så stor at det er meget som tyder på at forbundet om kort tid vil ha det overveiende flertall av norske emigranter som aktive medlemmer.

Forbundets tidsskrift "Norge" er kommet med sitt første nummer. Dets slagord er: Aktiv kamp! Vakt om konstitusjonen! I følge tidsskriftet er Norges Grunnlov forbundets fremste politiske programskrift. I den første leder behandles partisanvirksomheten: "Alle patrioter er enig i en øket kampinnsats". Tidsskriftet inneholder også en lang artikkel om ytringsfriheten.

Hvis dette forbund og dets tidsskrift ledes klokt kan det gjøre meget godt og samle nordmenn i kampen for frihet og demokrati. Men det må hele tiden tas tilbørlig hensyn til, at både hjemmefronten og de norske myndigheter i utlandet arbeider under vanskelige forhold og voldsomt press. Unødig kritikk kan skape bitterhet. Og både nazister og quislinger vil hurtig nytte ut en hver spild.

FLYANGREPET MOT VIKTORIA TERRASSE.

En innsender skriver: Det er ingen tvil om at Viktoria Terrasse kunne utslettes. En større avdeling av bombefly kunne ha feid bödlenes høyborg bort sammen med en god del av nabolaget. Det er heller ingen tvil om fordelene ved at Gestapos arkiver og torturretsaker sammen med endel av de djevelske herrens selv ville vært blåst bort. Det er bare et spørsmål om hvor meget vi ville ha ofret på det, - hvor meget vi som sivilbefolkning ville vært villig til å bære. Det hele blir således en interesseravveining. Interesseavveiningen mellom sivilbefolkningens ofre og fordelene ved å utslutte Viktoria Terrasse er foretatt av den norske overkommando, idet vi ser bort fra spørsmålet om eventuelle tap av allierte bombefly, selv om disse i høy grad trenges til det felles kampmål - å slå tyskerne i Tyskland. - Viktoria Terrasse er først og fremst et norsk krigsmål. Under interesseavveining ble hensynet til sivilbefolkningen det største, færrest mulige bomber - færrest mulige liv. Men med et mindre antall bomber følger også nødvendigvis en mindre sjanse til et fullgodt resultat. Hvor store sjansene til fullgodt resultat denne gangen har vært er det umulig for en usakkyndig å uttale seg om, men et visst bedømmelsesgrunnlag har vi ved å betrakte bombenedslagene 15 - 20 meter fra målets sentrum. En pekepinn har vi også i de resultater som er oppnådd i Frankrike, Belgia og Danmark.

Andre uttalelser: Det er nå over en uke siden angrepet på Oslo fant sted og til dato har de tyske eller norske myndigheter ikke oppgitt grunnen til at bombene falt samtidig med forvarsel og flyalarm. "Vernemakta" og tyskerne fikk sin private alarm 6 minutter før flyene paserte Sandefjord og kom seg selvfølgelig i sikkerhet. De norske er det jo ikke så farlig med. Det går hårdnakkede rykter om at luftvarslingsstasjonen i Astoriagården hadde fest og var fulle så de gad ikke bry seg med å slå alarm.

I Aftenposten lørdag 6. ds. står det på første side en deilig historie om en tysker som reddet to barn som lekte i Slottsparken. Tyskeren ble drept men barna reddet. Øyenvitnet forteller først nå at han så en tysker gripe to barn og dekke dem med sin kropp og barnas leketribler sto igjen alene og forlatt på kanten av bombekrateret. Tenk, øyenvitnet så det hele og tenkte ikke på egen sikkerhet. Da angrepet var over, kröp antagelig barna fram under liket og gikk hjem, men glemte tribleren. "Avisendene" i Aftenposten begynner å bli riktig fete nå.

Tyskerne sperrer alltid av store områder etter bombing. Også denne gang har tyskerne benyttet seg av anledningen til å stjele både verdifaker og bekledningsgjenstander. Den slags er ikke langt fra organisert likrøveri.

Vestfronten. De allierte behersker nå 15 km av tyskernes forsyningsvei La Rosche - St. Vith og står 3 km fra La Rosche. Etter at denne vei er brutt kan von Rundstedt ikke lenger opprettholde en sammenhengende front i Ardennene. Østbredden av elva Ourthe er ryddet og landsbyen Bonnerue er på allierte hender. Det tyske bruhodet N for Strassbourg er skrumpet inn. På S-siden av Strassbourg har britiske styrker angrepet tyske tanks. Tyskerne er stanset 25 km fra Strassbourg. - Montgomery har uttalt til korrespondenter at slaget om Ardennene er på ingen måte over; meget står igjen, men von Rundstedt må på langsomt men sikkert trekke seg tilbake. Han har tapt initiativet. I Nederland er det tyske bruhodet over Maas ødelagt. Bruhodet var ikke stort, men tyskerne kunne derfra skyte i tre retninger.

Flyangrep. 700 amerikanske bombefly har angrepet kommunikasjonslinjene til Saar- og Ardennenfronten. Skiftetokter i Frankfurt er angrepet. Det var ingen motstand fra Luftwaffe. Amerikanske fly fra Italia har angrepet mål i Linz, Klagenfurt og Graz. Til tross for det dårlige vær har RAF vært ute hver natt og tre dager. - Britiske bombefly har satt i brand to lasteskip i Lysefjord. - - Lette norske sjøstridskrefter har angrepet en tysk konvoj på tre forsyningskip N for Bergen. Et av skipene ble senket, et annet var synkende da skipene fjernet seg. Likeledes ble en minesveiper truffet.

Østfronten. Russerne slo onsdag tilbake tyske angrep N for Budapest. Heftige kamper raser omkring Esztergom. Tyskerne har ingen framgang i dette område. N for Donau er russerne nådd til et punkt 12 km fra Komarom som er utgangspunktet for den tyske undsetningsarme. I Budapest har russerne stormet 130 bygninger til og holder nå nesten halvparten av byen. Riksdagsbygningen og børsen ble stormet så hurtig at tyskerne ikke rakk å sprengte bygningene i luften. Moskva melder at garnisonen i Budapest har mistet 50.000 i falne, fanger og sårede.

Italia. Høy sne hindrer operasjonene. Det er bare patruljevirkosomhet på ski og i hvite drakter. Det er ingen forandring i stillingen hverken for 5. eller 8. arme.

Hellas. Britiske styrker har besatt Theben. En korrespondent skriver at britiske styrker har ryddet hele området omkring Athen. Regjeringen oppfordrer innbyggerne til å vende tilbake til sitt normale virke.

Østen. Amerikanske kjernefestninger har angrepet Tokio og Formosa. Middelsstore fly fra hangarskip har angrepet mål på Luzon. I Burma har 14. britiske arme tatt Shebo, et viktig punkt på veien til Mandalay. Daily Mail uttaler at operasjonene i Europa overskygger begivenhetene i Østen, men man skal ikke glemme at halvparten av Burma er gjenerobret.

London. En delegasjon fra Parlamentet skal i år besøke Moskva. Det er åpnet en kongress som skal behandle sjöfolkens kår.

Brüssel. Det er opprettet en rådgivende komite med representanter fra alle motstandsgrupper.

Prinsesse Astrid døpte i dag en tankbåt "Finnmark" i Chester i Pennsylvania. Det er den 6. tankbåt som er overført til den norske marine.

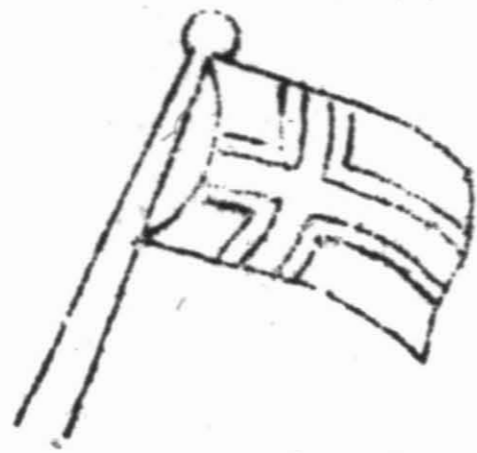
PRESSEKLIPP.

New York Times skriver: Krigen kommer i første rekke. På mange hold i de forenede stater trodde man før invasjonen begynte at en bølge av velstand skulle skylle over de befriete land etter hvert som de allierte armeer rykket fram. Desværre har det ikke gått sånn.

Man kunne heller ikke vente det. Senest i denne uke har man påpekt i Washington at de militære krav må gå foran de sivile selv når det gjelder gjenoppbygningen. Sisilien kan ikke få hestesko, Nederland kan ikke få pumper og Hellas kan ikke få fiskerredskaper for krigens makter har fått sitt. Krigen har fortrinnsrett både i fabrikkene og ombord i transportfartøyene. Noen annen utvei finnes ikke.

Det er uhyggelig vanskelig å bestemme seg for noe sånt, men også for de sultne og frysende folk er det den allierte seier som kommer i første rekke. Uten den ville de ikke ha annet å se fram til enn slaveri og savn. Hvis de tunge kanoner påskynder det nazistiske veldes nederlag, da er de viktigere enn de pumper som kan få bort vannet fra Nederlands oversvømmede marker eller de redskaper som de egelske fiskere behøver for å drive sin næring.

FRITT LAND

Nr. 5 - 2. årg.

Fredag, 12. januar 1945.

DET BEFRIDDE BELGIA.

Krisene i de befrikkede land kan neppe bebreides noen bestemt politisk gruppe. De springer ut av selve overgangsprosessen fra okkupasjon til selvstendighet - det er som man sprenger en demning. Politikerne hjemme og ute, med helt forskjellig virksomhet og erfaring under krigsårene, møtes ganske uformidlet - mens den materielle nøden øker. I Belgia, ganske som i Nederland, truer direkte hungersnød om ikke havnene kan tas i bruk for annet enn de alliertes militærtransporter. I Belgisk Kongo har den belgiske regjeringen lagret veldige mengder matvarer, men foreløpig er det ikke mulig å bringe dem fram til det sultende belgiske folket.

Det er ingen tvil om at den materielle nøden er en av hovedårsakene til uroen blant belgierne, som hadde ventet seg befrielsen noe anderledes. I London bygde regjeringens planleggende arbeid på den forutsetning at befrielsen skulle falle sammen med krigens slutt. I stedet må den nå løse forsyningsproblemene i et krigsherjet land uten hjelp utenfra, og samtidig fortsette krigen.

Åpenbart har man hittil unngått faren for borgerkrig, men uroen fortsetter. De protesterende motstandsmennene ga avkall på den mest provoserende linje, men selv de veldige våpenløse demonstrasjoner som fant sted, resulterte bl.a. i tre kritiske og blodige døgn i hovedstaden. Belgisk politi og til slutt også britiske tropper ble satt inn for å opprettholde ordenen. Over hele Belgia gikk en streikebølge som nå holder på å ebbe ut.

Foruten forsynings- og beskjeftigelsesproblemet, gjelder konflikten i Belgia først og fremst regjeringens beslutning om avvepning av motstandsgruppen, og dens holdning til oppgjøret med samarbeidsmennene. Motstandsbevegelsen krever at dens væpnete styrker skal bestå i hvert fall så lenge det finnes quislinger og en femte kolonne i landet, som regjeringen har vist seg ute av stand til å rydde opp i ved egen hjelp. Til dels går den også lenger, den beskylder regjeringen for å gi samarbeidskrefter fordeler, og å forberede et reaksjonært regime, som ikke trekker noen positive konsekvenser av det som er skjedd i landet under okupasjonsårene.

Av de tre hovedgruppene i den store motstandsorganisasjonen "Den frie fronten", nemlig katolske demokrater, kommunister og sosialister, er de to første de mest pågående. Motstandsbevegelsens leder, katolikken Demany, og de to kommunistiske ministrene har gått ut av regjeringen, mens sosialdemokratenes representanter sitter. De store fagorganisasjoner tok også avstand fra streiken, likevel fulgte mange de kommunistiske kampprøvens paroler. Demany har formulert den ytterliggende opposisjonens standpunkt i følgende ord: "Regjeringen Pierlot er den samme som før, den bygger fremdeles på samarbeidet mellom de belgiske og tyske industrimagnater." Han krever en ny regjering i motstandsbevegelsens ånd. Gatedemonstrasjoner har fordret at også sosialdemokratene skal gå ut av regjeringen, og innenfor partiet selv finnes sterke stemninger for dannelsen av en "venstrefront".

Regjeringens stilling er dog tross alt ikke så svak selv innenfor de grupper som aktivt kjempet mot tyskerne, selv om den ennå ikke har greid å løse de materielle problemene. Det er naturlig: den var belgiernes eneste faste holdpunkt under okupasjonsårene. Regjeringen kan dessuten henvisse til at ikke mindre enn 100.000 samarbeidsmenn er arrestert. Størstedelen av de væpnete motstandsgrupper har da også overlevert sine våpen, og det har vakt tilfredshet at 30.000 mann av disse styrkene skal innlemmes i den regulære armeen, om enn ikke med samme bevarelse av de egne enheter som i Frankrike.

Det faktum at det er en kløft mellom den gamle London-regjeringen og hjemmefronten, gir grunn til mistanke om at regjeringen Pierlot ikke har vært tilstrekkelig oppmerksom på de politiske brytninger som nødvendigvis måtte komme ved at belgierne har skapt seg nye organer som er blitt prøvet

i de hardeste kamper, og som har gitt medlemmene en naturlig selvbevissthet. Det synes også i noen grad begrunnet når regjeringen beskyldes for at den i sin iver for å bevare kontinuiteten, har støttet seg til grupper som ikke har gått uplettet gjennom okkupasjonen; og at den ikke med tilstrekkelig lydhørhet har oppfattet at det har funnet sted viktige politiske omveltninger i landet som ikke kan gjøres om igjen. Den har for å kunne utøve sine regjeringsfunksjoner, men sikkert med alliert billigelse, søkt kontakt med militære og industrielle kretser som har hatt samfundsmessig makt, men som har kommet på siden av den nasjonale kampen i okupasjonsårene. Den har bl.a. stillet seg avvisende til de sterke antimonarkistiske stemninger hos folket, hvor kong Leopold er alt annet enn populær.

Regjeringen Pierlot har den britiske regjeringens støtte. I Underhuset understreket Churchill sterkt den konstitusjonelle sammenhengen, samtidig som han beskyldte motstandsbevegelsen for blodige kupforsøk. Den gjennomgående innstilling i Storbritannia deler ikke Churchills holdning. Man trekker nok fram alle momenter som forsvaret Pierlots politikk, nødvendigheten av å opprettholde ro og orden i et sentralt militært oppmarsjrområde, og overdrivelsene fra opposisjonshold, men man stiller seg likevel noe skeptisk overfor regjeringspolitikken. I den russiske presse kritiserer man langt mer utvetydig avvepningen av de mest aktive anti-nazister, samtidig som man påstår at ledende samarbeidsmenn til og med får spille en betydelig rolle. Man sikter her til framtrepende industrifolk, som under okkupasjonen har arbeidet for tyskerne. -

Etter Håndslag.

UKEOVERSIKT.

Målet for et hvert felttog er å knuse motstanderens krigsmakt. Terrangvinninger kan - som blokade, bombing o.l. - representere viktige skritt på veien mot dette mål, men definitiv avgjørelse i en konflikt hvor ingen av partene tenker på kompromisfred, kan først oppnås ved at den ene parts stridskrefter settes ut av spillet, d.v.s. at der tilføyes så store tap i mennesker og/eller materiell (eller manøvreres inn i en slik posisjon) at de ikke lenger kan gjennomføre operasjoner av betydning.

Den tyske härledning har valgt å utkjempe denne krigs avgjørende slag mellom vestarmeen på vestsiden av Rhinen (a.h.t. det vitale industrisentrum i Ruhr umiddelbart Ø for elva), og den allierte ledelse har sikkert med glede akseptert dette valg, fordi Rhinen er en ganske vanskelig forserbar naturhindring for en angriper, men på den annen side kan bli en dødsfelle i ryggen på en slagen, retirerende forsvaret som er underlegen i luften. En av de viktigste faktorer som har bidratt til å gjøre den tyske motstand i dette område seig, er utvilsomt at den har kunnet støtte seg til Siegfriedlinjens dype festningssystem, hvis bunkers og hovedverker maysommelig har måttet ryddes et for et.

Ved sin motoffensiv inn i Ardennerområdet har tyskerne aksentuert sin beslutning om å ta den avgjørende strid vest for Rhinen, men samtidig har de løsgjort seg fra sine befestninger. I første omgang har naturligvis det overraskende stöt gitt dem visse fordeler, men etter at styrkene er omgruppert og de allierte har tilpasset sine disposisjoner til de nye operative forutsetninger, kan det ikke være tvilsomt at den nye situasjon spiller i hendene på Eisenhower, når hans overlegenhet i tropper og materiell ikke oppveies av de faste tyske linjer, men kan utvikles i et feltslag. Hvor det utkjempes, er av forholdsvis underordnet betydning, for dette er hverken slaget om Ardennene, om Rhinen eller om Ruhr, men om den tyske vestarme. Støtet inn i Ardennene - fra strategisk synspunkt et i og for seg ganske likegyldig område, med få viktigere byer og sambandslinjer - ville bare ha tjent en hensikt for tyskerne hvis de gjennom flankestöt hadde kunnet renne over ende større allierte styrker på de tilgrensende

frontavitt (Aachen- og Saarområdet). Dette har imidlertid ikke tillatt de allierte armeer på midtavsnittet har måttet oppgi sitt offensive trykk mot punkter som Düren og Saarbrücken, men der er ikke oppstått noen uorden, og tyskerne har bare oppnådd med store tap å bringe en betydelig del av sine gjenværende kjernetropper i en farlig situasjon, omfattet som de nå er i begge flanker av de allierte hovedstyrker, og uten støtte av festningsverker.

Det nye trekk i frontbildet i siste uke er den kraftige allierte offensiv under Montgomery nordfra mot den tyske kile, koordinert med Pattons trykk mot sørflanken, med den hensikt å skjære av framspringets vestligste sektor. Den tyske motstand er ennå seig, men etter alt å dømme er det allierte trykk nordfra over Liernoux-Vielsalm mot Houffalize og sørfra over Bastogne så sterkt at de mest framskutte tyske divisjoner om ikke lenger må velge mellom tilbaketrekning og inneslutning. Den ene av tyskernes to hovedforbindelser østover er alt avskåret, den annen truet.

Sammenholdt med kampene i Ardenne er de øvrige operasjoner i vest av underordnet betydning. Tyskerne har støtt fram igjen over grensen i Weissenburg-åpningen og i området øst for Saar-distriktet, og har likledes forsøkt seg med offensive foretagender i Alsace lenger sør, men disse stöt er bremsert opp og de allierte har forskjellige steder gått til motangrep.

Været over frontområdet har igjen vært meget ugunstig for flyinnsatsen, så de allierte markstyrker har bare i liten utstrekning kunnet få direkte støtte av luftvåpenet. Derimot har bombingene av forbindelseslinjene bakover vært ganske intens, og den strategiske bombing av industrimål og kommunikasjoner i Tyskland er opprettholdt i full målestokk. I løpet av 1944 ble det kastet 1.4 million tonn bomber mot tyske mål, et tall man for et par år siden ikke ville ha trodd det var mulig å nå.

I Ungarn fortsetter de forbitrede kamper i Budapest under jevn russisk framgang, mens tyskerne gjør desperate forsøk på gjennom en motoffensiv fra nordvest å komme sine styrker i byen til unnsetning. De har også hatt en viss framgang på sørsiden av Donau, men den russiske framgang på nordsiden av elva i retning av Komorn truer med å avskjære deres forbindelseslinjer bakover, så deres midlertidige og begrensede suksess her kan snart - som på vestfronten - vendes til et alvorlig tilbakeslag.

Det amerikanske felttog på Filippinene har gitt større og raskere resultater enn man en tid turde håpe. Etter de innledende stöt som har brakt Leyte og en betydelig del av øyene Samar og Mindoro på amerikanske hender, er det satt i gang en invasjon i stor målestokk av Filippinenes viktigste øy, Luzon med hovedstaden Manila og alt tyder på at dette er selve hovedstötet som gjøres med meget betydelige styrker og - hvis det lykkes - for godt vil befeste amerikanernes herredømme over øygruppen og sette dem i stand til ikke bare å avskjære den livsviktige japanske sjøfart på Det sydkinesiske hav, men også til å bygge opp offensive baser mot Kina, hvor formentlig de avgjørende kamper mot den japanske militærkamp til lands vil bli utkempet. I Burma har de britiske styrker framgang både i retning av Mandalay og langs kysten, hvor den viktige havn Akyab er inntatt, noe som vil få stor betydning for forsyningstjenesten og framføring av reserver i disse strøk som er så fattige på landkommunikasjoner.

NORGESNYTT.

For en tid siden "tildelte" Quisling "minister" Prytz St. Olavs ordenen. Det er Edvard Lunds gamle orden "ministeren" han fått. Føreren har stjålet den i hans dødsbo. -

SKANDALE I SVERIGE.

Byråsjef Paulsson i Svenska Sosialstyrelsens Utlendingskommisjon, er arrestert. Han er anklaget for å ha gitt opplysninger om flyktninger til Lönnegren, som arbeidet for tysk regning. Han var en meget betrodd mann, og det var han som satt inne med alle hemmelige dokumenter. Tidligere var Paulsson ved Polissbyråen og hadde også der flyktningesakene. Man antar at han også der har drevet angivervirksomhet. De vsnekse aviser raser nå over denne skandale, som de kaller "en skamplott på Sveriges äre". Avisene krever at alle saker som er behandlet av Paulsson skal tas opp til ny undersøkelse, da han også mistenkes for å ha stukket tilside saker mot tyske spioner og quislingagenter.

NYHETENE TORS DAG.

Vestfronten. I den vestlige del av Ardennerframspringet bryter den tyske motstand sammen. En strekning langs elva Salm er erobret. Kampene fortsetter i Larosche, og en landsby er erobret. De alliertes kile inn til Bastogne er utvidet til et punkt 7 km N for byen. I Ö er kilen utvidet betraktelig. Det har også vært endel framgang i Saarbrücken-området og i nedre Vogesene. Amerikanske og franske styrker har framgang på en 160 km bred front i Rhin-Pfalz-området. Et tysk angrep ved Kolmar er slått tilbake. Det taktiske allierte flyvåpen øket sin virksomhet onsdag. Det ble rettet angrep mot tyske tropper i ardennerframspringet. Jernbanen mellom Köln og Mulhouse er avskåret på flere punkter. Det er nå klart for alle at på et tidspunkt berodde alt på om amerikanerne greide å holde Bastogne, som i betydning kan sammenlignes med striden om El Alemain, en av de mest avgjørende begivenheter i krigen. B.B.C.'s korrespondent skriver: Den store tyske drøm varte i en måned. De tyske tropper snakker ikke mere om parademarsj i Brüssel og unnsetning til Budapest.

Flyangrep. Mosquitos var natt til torsdag over Hannover. Onsdag angrep 1.100 amerikanske fly mål i Vest-Tyskland. Hovedmålet var skiffetomter i Karlsruhe, bruer over Rhinen ved Köln og tyske transportler. Flyene møtte ingen motstand fra Luftwaffe. - Britiske fly angrep onsdag igjen tyske forsyningsskip utenfor norskekysten. En lastebåt og en minesveiper ble satt i brand. - - - Lette norske sjøstridskrefter angrep tirsdag morgen tyske skip som evakuerte forsyninger fra Nord-Norge. En fullastet båt, som man mener inneholdt jernmalm ble rammet og man tror den er sunket. Et eskorteskip er sannsynligvis senket. Alle norske skip vendte tilbake uten skade eller tap av menneskeliv.

Østfronten. I kampene om Budapest vant russerne onsdag mere terreng enn på noen annen dag, og det ble tatt 3.000 fanger. 8 distrikter i Budapest er nå okkupert. Utenfor Budapest forsøker tyskerne fremdeles å bryte gjennom for å undsette hovedstaden. De holdes i sjakk, men det er tegn som tyder på at tyskerne vil bringe fram forstørkninger. Russerne står nå 2 km fra Komaron, - i Östersjøen har russerne senket et tysk transportskip på 10.000 tonn.

Italia. Det dårlige vær har igjen begrenset kampvirksomheten. Kreta. 9.000 tyskere og 5.000 italiener er fremdeles på Kreta. De er samlet i den sterkt befestede vestlige del av øya, og de har nok av amunisjon og kanoner.

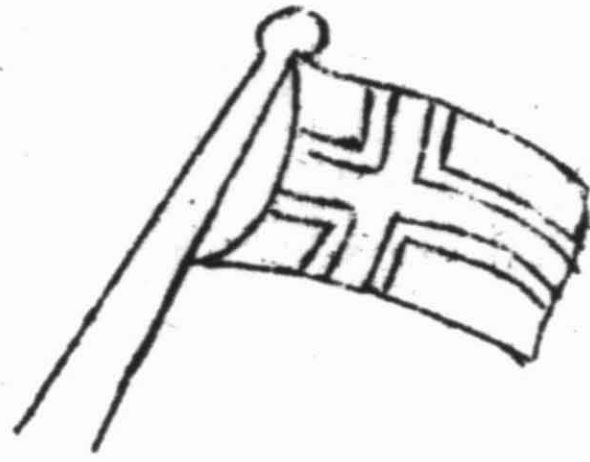
Hellas. General Scobie melder at samtalene med ELAS-representantene varte fra kl. 16.30 onsdag til kl. 1.30. Man kom til enighet på mange punkter angående vilkårene for våpenstillstanden. ELAS er villig til å utveksle krigsfanger på like vilkår, men det er ikke oppnådd enighet om gisler.

Østen. General Mac. Arthurs tropper som landet på Luzon tirsdag hadde fortsatt framgang onsdag. Amerikanerne har nå utvidet sitt grep på øya til omtrent 40 km av kystlinjen, og de er nådd 50 km inn på øya. Det område de nå nærmer seg er det på hele øya som er best skikket for motoriserte divisjoner. Amerikanerne har allerede erobret 20 bebodde steder og tatt minst en flyplass. Denne ble okkupert innen en time etter landingen. Den japanske motstand har hittil vært liten. Japanerne hadde ventet landgangsoperasjonene på den sydlige del av øya. - Fly fra amerikanske hangarskip har angrepet japanske transportler nordover. Amerikanske fly har ødelagt to veibruer og et bruspern for jernbane. - Filippinenes president ber befolkningen slutte opp om befrierne. Flygende festninger fra India har angrepet militære mål i Manila. Usa. I Hot Springs er det åpnet en kongress med delegerte fra hele landet for å drøfte behandlingen av japanerne etter krigen. -

Tysk forvaltning i 1945. På et lite sted nær Rotheburg døde posttjenestemannen av hjerteslag mens han solgte frimerker. Han var 93 år, og hadde vært pensjonert i 28 år. P.g.a. totalmobiliseringen hadde han "frivillig" trådt inn i tjenesten igjen. På postkontoret i Lockern tjenestgjør en 95 åring. Han kan ikke gå, og kjøres hver dag i rull stol til arbeidsplassen.

Fra Paris meldtes den 27. desember om nye spor etter tyske krigsforbrytere i Frankrike. I Alsace har man oppdaget ennå en dødsfabrikk og i en skog nær Poitiers har man funnet en massegrav med 40 hardt mishandlede lik. 5.800 patrioter ble drept i en leir i Nathyviller, i Alsace, året 1941.

Kommunistforbudet i Sveits ventes opphevet innen overskuelig tid.

VÅRT SAMHOLD - VÅR STYRKE.

Det svenske blad "Trots Alt" skriver i sitt første nummer på det nye året om "Norsk sammenhaling". Vi gjengir følgende utdrag.

Norge har under disse vanskelige årene utmerket seg ved et samhold som har vakt gjenklang mange steder i verden. Hjemmefronten har imidlertid ikke vært basert på partier. Det var ikke medlemsbøker, men hvorvidt man var en god nordmann, som talte. At partipolitikken ble lagt på hyllen betydde ikke at man var enige om alt, men at så lenge landet var okkupert bannlyste man alt som kunne skape splid.

Denne samlingslinje har kunnet opprettholdes i en enestående høy grad, sier det svenske blad, og også blant nordmenn i utlandet har det i alt vesentlig lykkedes å samles om hovedoppgavene: krigen og forberedelsene av oppgavene i forbindelse med freden.

På den andre siden er det klart at alt ettersom flyktningstrømmen tiltar, melder det seg en del friksjonsmomenter. Det skjer alltid når mennesker rives løs fra hjemlandet, fra det arbeid de har gått opp i. Ute venter i mange tilfeller ingen tilsvarende oppgave. Mange lengter etter å få gjøre en aktiv innsats. Emigrant-tilværelsen kan gjøre det vanskelig å få drøftet tingene på samme måte som under normale forhold.

Disse momenter bør man ha for øynene når man ser de kommentarer en del av den svenske pressen har gjort til dannelsen av en forening blant norske flyktninger i Sverige. Det er ikke noe sensasjonelt at det dannes norske foreninger. En gjør nordmennene en dårlig tjeneste når en bedriver billig journalistikk om dette med tendensen å male den "groske faren" på veggen. Slike spekulasjoner kan lett anvendes av quislingpressen.

Samholdet på den norske hjemmefronten er ubrutt. Heller ikke blant nordmennene ute råder det uenighet om virkelig vesentlig spørsmål.

PATRIOTER OG POLITIKERE.

De tragiske hendelsene i Hellas og Belgia har satt diskusjonen i gang i Danmark både mann og mann i mellom og i den fri presse. Det hersker enstemmighet om at man der ikke vil møte befrielsen i indre splittelse, og at folket ikke har holdt ut fem års streng disiplin for så å kaste seg ut i borgerkrig. Stort sett råder det også enighet om hvordan veien fram må stikkes ut i det man da tar visse bestemte forutsetninger. Følgende hovedsynspunkter gjør seg gjeldende:

Forskjellen mellom Hellas og Belgia på den ene side og Danmark på den annen er löyfallende, og hverken det danske temperament eller de danske tradisjoner skulle gjøre det umulig å opprettholde enigheten. Men den trygge overbevisning om en fredelig utvikling får mange til å glemme eller overse alle de faremomenter overgangstiden bringer med seg. Tiden har ført til at nye metoder er tatt i bruk, og enkelte danskes forrederi har lagt grunnen til et hat som krever utløsning. Oppgjøret kan ikke hindres, men det må gjøres så kort og smertefritt som mulig, og ikke gå over i indre politisk strid.

I Danmark som i alle andre okkuperte land finnes det to autoriteter som krever full anerkjennelse under gjenoppbygningsperioden: motstandsbevegelsen og den forfatningsmessige representasjon - patriotene og politikerne. Det er spenningsforholdet mellom tilsvarende grupper som har voldt så stor ulykke i andre land, og det er dette spenningsforhold i Danmark som krever sin løsning. Det er sikkert ingen som vil benekte at politikerne har rett til å ta hovedansvaret for ledelsen av landet i overgangstiden, for uansett hva man mener om politikken fram til 29. august 1943, er den eksisterende riksdag eneste offisielle uttrykk for dansk folkevillje. Og problemet er derfor hvordan riksdagen kommer til å forvalte den myndighet valget 23. mars

1943, ga dem. Det er ialtfall klart at den ikke er bundet av hensyn til den politiske linje som var fulgt til siste valg og videre fram til 29. august. Regnskapene for det foregående kan overlates til revisjonen og et nytt blad åpnes i riksdagens historie. Hvis de politiske ledere deler dette syn, vil ikke veien over til patriotene være så lang, men en kontakt mellom de politiske partier og frihetsrådet må i forveien være sikret. På riksdagshold betraktet man lenge frihetsrådet med skepsis og motvilje, og forhandlinger mellom disse to organene var derfor utelukket. Frihetsrådet som hadde til oppgave å sentralisere og lede den aktive motstand, fulgte jo sine egne linjer, og opptok også i sin krets personer som på riksdagshold ble ansett som suspekter, kommunister og medlemmer av "Dansk samling". Generalstreiken ifjor sommer avslørte hvor forskjellig de to partene så på situasjonen, men seiren som utelukkende skyldtes parolene fra Frihetsrådet, viste at nye signaler var nødvendige. Dette skapte betingelsene for meningsutveksling mellom partiledelsen og patriotene i Frihetsrådet, og etter hvert har stadig flere innsett nødvendigheten av at disse to nær fram til forståelse. Dette forutsetter imidlertid at politikerne oppgir følelsen av å være ene-ansvarlige, en følelse som ikke lenger innebærer noen realitet.

Den skjebnesvangre oppløstelse i utlandet skyldes for en stor del motstandsbevegelsens tvil om hvorvidt den politiske ledelse aktet å foreta en virkelig utrensning - patriotene vil ikke slippe taket for de er sikre på at ingen samarbeidsmann skal finne veien inn i den politiske ledelse eller administrasjonen. Heldigvis ser det ut til at diskusjonen i Danmark har fjernet mange av anstøtsstenene på dette område. Tidligere måtte man f.eks. blant politikerne ofte liten forståelse for patriotenes holdning overfor ministrene fra 1940, idet politikerne ikke innså at et regjeringsansvar fra den gang måtte medføre visse konsekvenser. Forholdet ved kapitulasjonen var uklart, og under okkupasjonen har ingen kunnet bedømme situasjonen helt ut. Resultatet har vært at oppfatningen om mennene fra 9. april 1940 varierer sterkt, og en inngående undersøkelse av alle forhold omkring kapitulasjonen er derfor en absolutt nødvendighet. Dette betyr selvsagt ikke at motstandsbevegelsen anser de tidligere ministre som dårlige politikere eller som svikere, men usikkerheten blant folket krever at det skapes full klarhet på dette punkt. Og selvsagt har ingen noe imot at de politikere som framstår renvasket for enhver mistanke om forsømmelighet, igjen inntar en ledende stilling innen staten.

Meningene er heller delte om at alle samarbeidsmenn må fjernes fra partiene og forvaltningen. Det hjelper ikke om de nå ror og forsikrer at de alltid har handlet etter beste overbevisning - de har ingen eksistensberettigelse lenger i det offentlige liv, for de har forrådt dansk sinn og dansk ære i en tid da en hensynsløs fiende prøvde å berøve folket disse umistelige verdier. Det har vist seg i andre land at folket er følsomt på dette punkt, og det er et faktum at utrensningen blir gjennomført med fast hånd.

Skal denne veien kunne følges, må patriotene og politikerne samarbeide, og et stort flertall av folket kommer til å forlange at patriotene deltar i oppgjøret som medansvarlige for effektiviteten av utrensningen. Dette fører direkte til den oppfatning, som også politikerne har akseptert, at motstandsbevegelsen må være representert innen den kommende danske regjering. Blant folket idag er den enstemmige mening at Frihetsrådet må være med når den nye danske regjering skal dannes, og politikerne er enige i dette. Det lykkelige ved utviklingen i den senere tid er at det "illigale" Frihetsråd og den legale riksdag har funnet hverandre og opptatt virkelige realitetsforhandlinger om overgangstidens vanskelige problemer. Kan denne meningsutveksling føre til varige og mere bindende forhandlinger, har man garanti for at ro og verdighet kan beholdes og ansvaret plasseres der det

3 DIREKTIVER TIL NORDMENN.

Allierte fly kastet for en tid siden ned et flyblad: Direktiver til nordmenn, utgitt av den norske overkommando i samråd med den allierte overkommando. - Da dette blad grunnet de dårlige værforhold (snevær) ikke har nådd fram til alle nordmenn, vil "Fritt Land" i numrene framover ta inn avsnitt av flybladet:

Frigjøringen er nær. Krigen nærmer seg sin avslutning! Vi vet ennå ikke om tyskerne vil bli drevet ut av Norge av norske og allierte tropper, om nederlag andre steder i Europa vil tvinge dem til å trekke seg ut, eller om de vil kapitulere i Norge. På hvilken måte enn frigjøringen kommer til å skje, så er det en hver god nordmanns plikt å hjelpe til når det siste slaget faller. De hemmelige organisasjoner har sine bestemte oppgaver, og de vil få sine ordre. Men alle kan være til nytte på sitt vis. Den norske overkommando sender derfor denne veiledningen til alle norske menn og kvinner, ikke bare til dem som er organisert på forhånd.

Allminnelige problemer: Når allierte operasjoner i Norge tar til, vil dere få direktiver over london-radioen og gjennom flyblad. Hold hodet kaldt og følg disse direktiver. Det gjelder ikke å gjøre mest mulig, men å gjøre det riktige. Dere kan få beskjed om å holde dere vekk fra veiene slik at troppene kan komme uhindret fram, men dere kan også bli tilsagt å bli hvor dere er for å unngå uorganiserte evakueringer. Prøv ikke å sette deres eget skjønn opp mot direktivene. De bygger på erfaringer, og det ligger en mening bak dem selv om dere ikke kan innse dem med det samme.

Streik kan bli av stor betydning både som direkte støtte for militære operasjoner og som våpen i hjemmefrontens kamp mot okkupasjonsmakten. Men den må bare settes i gang som ledd i en samlet plan etter oppfordring fra norske og allierte myndigheter eller Hjemmefrontledelsen. Hvis en slik streik blir proklamert, er det etter omhyggelig overveietse, og alle må da følge parolen. Gjennomfør streiken med fasthet og verdighet overensstemmende med de direktiver som blir gitt. Drøft på forhånd med dine kamerater hva dere skal gjøre hvis streik blir proklamert, og gjør de forberedelser som er mulig.

Står det store tyske styrker i Norge når det bryter sammen i Tyskland, kommer vi i en vanskelig og farlig situasjon. Svikter disiplinen blant de tyske troppene, kan det gå ut over den norske sivilbefolkning, for det må nødvendigvis ta noen tid før norske og allierte tropper kan komme til stede og beherske situasjonen. I dette tilfalle gjelder det å la fornuften råde og ikke bare følelsene. Hold dere på avstand fra tyskerne, og la dere ikke forlede av et tysk sammenbrudd til overmotige handlinger som kan føre dere og andre i ulykke. Så lenge tyske soldater har sine våpen, mens dere er ubevæpnet har de fremdeles overtaket. Sørg for at isfronten mot tyskerne blir 100 % effektiv inntil siste slutt. Følg lojalt de direktiver som kommer fra norske og allierte myndigheter eller hjemmefrontledelsen.

Vår med og beskytt norske interesser. Vi vet at tyskerne er desperate når de er på tilbaketog. De vil prøve å ødelegge så meget som mulig i de områdene de evakuerer. Alle må være med på å forhindre at de legger landet øde. De viktigste oppgavene vil bli tildelt folk med særlige forutsetninger, men alle kan hjelpe til på sin måte. Gjem lagre av forsyninger og viktige reservedeler til maskiner. Tenk på hvordan du skal forhindre en ødeleggelse som du ser forberedelsene til.

Oppgjøret med quislingene må du la myndighetene ta seg av. Du kan stole på at de vil få sin strenge og velfortjente straff og at de skal få den fort! Ha øynene med deg og merk deg beviser mot angivere og krigsforbrytere, men la deg ikke forlede til å være med på lynch-justis eller andre utskjelser som å klippe håret av tyskertøse o.l. Det sønner seg ikke og det kan utsette gode nordmenn for kritikk og quislingene for medlidenhet.

Husk at frigjøringen kan medføre visse overgangsvansker som det ikke er mulig å eliminere. Tyskerne gjør alt de kan på fallrepet for å skape kaos, og det er ikke mulig å få alle ting i gang med et trylleslag. Så lenge krigen varer må hensynet til krigføringen gå foran alle andre hensyn. Gjør hva du kan for å bistå myndighetene i deres arbeid. Det er det som hjelper til å overvinne vanskene.

Østfronten. Russerne er gått over til offensiven i Polen. Under framrykning fra bruhodet V for Visla, rundt Sandomir, har de brutt gjennom tyskernes forsvarsverker på en 60 km bred front og har rykket fram 40 km vestover. Det er 1. ukrainske arme som har begynt angrepet. Den første melding om offensiven fra Moskva kom i en dagsordre fra marskalk Stalin lørdag aften. Russerne rykker framover det flate landskap ved Övre Visla og truer tyskernes vei- og jernbaneforbindelse mellom Krakau og Varsjava. Angrepet begynte fredag morgen. Russerne tok de fleste tyske forsvarsverker med storm. Et voldsomt artilleribombardement som varte i to timer innledet angrepet. Ved middagstid fredag rykket hovedmassen av infanteri framover og kjempet seg vei gjennom to - tre befestningslinjer. Tyskerne hadde svære tap. De stillinger russerne har tatt er fylt med tusenvis av falne, foruten ødelegt utstyr og materiell. - For første gang på 14 dager nevnte kommunikeet ikke angrepene V og NV for Budapest. Russerne har besatt to jernbanestasjoner i Budapest. Restene av garnisonen er trykket opp mot en trang stripe langs Donau. General Wason skriver: Den russiske vinteroffensiv er begynt på den front hvor den tyske overkommando hadde ventet angrepet. Den måtte begynne der, for det var det eneste sted hvor russerne var gått over Visla. At russerne etter to dages kamp kan melde om så stor framgang er derfor så meget mere bemerkelsesverdig. Angrepet viser også at selv om en viss politisk meningsforskjell er uungåelig mellom de allierte har dette ingen betydning for det militære samarbeid. For noen dager siden nevnte Churchill, som tyensynlig var underrettet, den kommende russiske offensiv. I søle og slaps på vestfronten og i Italia har de allierte fortsatt kampen for å hindre at tyskerne skulle kunne trekke vekk tropper. Det har aldri vært noe tegn på at de allierte ikke kunne samarbeide fullt ut på slagmarken. Nazistene visste at vinterkrigen som truet på alle fronter ville avgjøre Tysklands skjebne.

Vestfronten. Det meldes om god framgang for de alliertes angrep mot den nordlige fløy i Ardennerkilen, som stadig svinner inn. Laroche er erobret. Det ble lørdag innledet et angrep i traktene Stavelot - Malmedy og i løpet av få timer rykket de allierte fram mot St. Vith. Lenger V har britene erobret Ortho. General Pattons 3. arme har rådd Sibret, like S for Bastogne, men meldingen om at Sibret er erobret er ikke bekreftet. Det er nå bare 7 km mellom general Pattons arme og Ortho. - På den nordre del av vestfronten har allierte styrker under lokale angrep tatt en landsby N for Sitard og avskåret riksveien Houffalize - St. Vith. - I Alsace er tyskerne drevet ut av Bittershofen unntatt enkelte steder i den sydlyge del av byen.

Norge. Fredag ble tyske skip i og i nærheten av Bergens havn angrepet fra fly med 6-tonns bomber. I løpet av slutten av angrepet hadde det lagt seg rök over malene og flyene reiste tilbake uten å ha kastet alle bomber. Minst en båt ble senket. - En norsk fl-veer skjøt ned en Junker 52 utenfor norskekysten ved daggry fredag. - Britiske krigsskip ødela praktisk talt fullstendig en konvoj utenfor Egersund fredag morgen. 3 eller 4 båter ble senket, de øvrige satt i brand. B.B.C. meddelte fredag at den norske regjering har opplyst at norske fallskjermtropper understøttet av hjemmestyrker har avbrutt viktige jernbanelinjer i Norge. Således ble før jul Rørosbanen avskåret og den 6. januar Dovrebanen mellom Sjøa og Otta og mot Dombås og likeledes Raumabanen.

Hellas. Etter at overenskomsten for våpenhvile er undertegnet har Demaskinos rettet en sterk anklage mot ELAS fordi de nekter å utlevere gisler. Overenskomsten forutsetter utveksling av fanger, men ikke gisler. Men går ut fra at England er gått med på overenskomsten uten at gisler var nevnt for å stanse videre blodsutgydelse.

Østen. Britiske kommandotropper har landet på et nytt sted på vestsiden av Burma. De møtte motstand av japanske kanoner og maskingeværer, men greide å opprette et brufeste. 14. britiske arme har rykket fram 25 km S. for Shwabo og har erobret en jernbanestasjon 50 km fra Mandalai.

Stockholm. Svensk kringkasting melder at tyskerne forbereder seg på å trekke tilbake 8 - 10 divisjoner fra Norge. I Italia er det tatt endel fanger tilhørende en divisjon som er trukket ut av Norge hvor den hadde tjenestgjort som kystvakt.

SOSIAL SIKKERHET.

Den berømte engelske sosialøkonom Sir William Beveridge, som for et par år siden vakte oppmerksomhet over hele verden med sine sosiale forsorgsplaner, har i høst utgitt et nytt verk som synes å skulle vekke ennå større oppmerksomhet. Boken er en rapport og framlegger som diskusjonsgrunnlag forslag til arbeid og økonomi i verden etter krigen, et nytt alternativ til de to det idag strides om: kapitalisme eller sosialisme i produksjonslivet.

Beveridge mener det stort sett er likegyldig hvem som eier produksjonsmidlene, hvis samfundet bare alltid kan avta de produserte varer, altså at etterspørselen blir gjort like stor som den totale produksjonskapasitet representert ved de rådende priser. For etterspørselen det rette omfang, hevder han at industrien kommer til å følge med enten den er på private eller statens hender. Han regner med at noen utvidelse av statsdriften er nødvendig for å få en viss kontroll over omfanget og retningen av pengeplasingen og han mener at truslen om intensere sosialisering bør holdes i bakhånden mot monopoler, som søker å begrense produksjonen i egen interesse, eller mot ineffektiv industri. Det mål Beveridge ser fram til er ikke bare full beskjeftigelse, men full beskjeftigelse i et fritt samfunn. Omfattende nasjonalisering av industrien vil volde store vanskeligheter, føre med seg et overarbeidet og derfor ineffektivt administrasjonsapparat, lede til byråkrati og tvangstiltak som lite stemmer med frihetens begrep. (F.eks. stadige omflytninger av store arbeidsmasser for å holde dem i arbeid.)

Stabilitet i det økonomiske livet må være ønskemålet. Taktet i de private pengeplasinger må holdes jevn. Kan ikke påregnes å holde dette, heller ikke under statens kontroll, må systemet forandres, da det særlig er gjennom svingninger i den private pengeplasing at stabiliteten i det samlede pengeforbruk kan bli påvirket. En jevn øket utvidelse av forbruket må møtes av en tilsvarende økning av produksjonen.

Tre spørsmål melder seg til svar framfor andre: 1) i hvilken grad vil det være mulig eller umulig å gjennomføre en politikk med sikte på full beskjeftigelse med bibehold av de eiendomsforhold som nå er rådende innen industrien, 2) om en slik politikk kan gjennomføres uten et en koster på båten alle gamle meninger om "sundt" økonomisk liv, og 3) om politikken bør settes ut i livet av et enkelt land, selv om andre land ikke gjennomfører den samme politikk. -

Beveridge setter ikke individets rett til "å eie produksjonsmidlene og mot lønninger ansette folk til å utnytte dem" øverst på listen over de uundværlige borgelige friheter, men han gjør seg heller ikke til talsmann for en sosialistisk doktrine etter den gjengse oppfatning av begrepet. Han er ivrigere etter å sikre staten kontroll over det hele samlede pengeforbruk enn etter å sosialisere industrien. Han mener nok at nasjonalisering av visse spesielle industrier kan være en effektiv del av en slik politikk, men ikke på noen måte noe alternativ. Det essensielle ved beskjeftigelsespolitikken er å avpasse det samlede pengeutlegg og forbruk etter den samlede menneskekraft - men at dette må skje samtidig over hele verden og etter de samme linjer.

For statsfinansene oppstiller han tre hovedregler: "Den første regel er at det samlede pengeforbruk i et samfunn må være stort nok til å sikre full beskjeftigelse. Dette er et kategorisk imperativ, som her forrett framfor alle andre regler eller synspunkter såsent disse kommer i konflikt med det. Den annen regel - som er underordnet dette kategoriske imperativ - er at alt pengeforbruket må gjøres med henblikk på å gi ferrettig-

het for det en kan kalle sosial trygghet for hele folket. Og den tredje, som igjen er underordnet de to første er at utlegget heller bør dekkes ved skatter enn ved lån. Om de to første hersker det stort sett enighet blant sosialøkonomene. Det her vært antatt at lån til såkalte produktive verdier var tillatelige, selv om det øket statsgjelden. Beveridges motvilje mot slik gjeld har da heller ikke sin årsak i finansielle grunner men i sosiale, idet opplåning øker den klasse mennesker som hever renter uten å gjøre produktivt arbeid. Beveridge setter opp det balanserte budgett som idealet, som utelukkende underordner seg kravet om tilstrekkelig store utlegg. Han forsvarer beskatning som den beste inntektskilde ut fra både økonomisk og sosialt formål. En progressiv voksende beskatning vil uvilkårlig virke som en nytdeling og en utjevning av nettoinntektene. Dette mener han ikke bare er et gode i og for seg, det øker samtidig inntekten hos folket til forbruk, som det hindrer inntektstrømmen fra å flyte ujevnt, hva er den virkelige årsak til arbeidsløshet.

Den engelske regjering har ikke bundet seg til disse Beveridge's planer i den framlagte rapport, de står foreløbig for hans egen regning; men fra alle hold både konservative og radikale betegnes de som mesterlige, såvel fra tankens som framstillingsrørmens side. Rapporten om sosial sikkerhet er et banebrytende arbeid, som utmerker seg ved sitt klarsyn på administrative spørsmål og ønsker - og som derfor sikkert vil få sin store betydning når framtidens samfunnsordning skal drøftes.

KLAR FOR NORGE.

Til Göteborg kom første juledag med båt 300 tonn splinternye klær fra U.S.A. Det er 2/3 av resultatet av en innsamling foretatt av Røde Kors i U.S.A. til fordel for de krigsrammede i Skandinavia og Balticum. Representanten for Røde Kors i U.S.A. har meddelt, at klærne består av overalls, dresser, kjoler, undertøy o.s.v. beregnet for alle aldre. Alt kommer direkte fra fabrikkene i U.S.A. Det er det internasjonale Røde Kors som skal foreta utdelingen; reglene er ennå ikke fastsatt. Det er meningen at utdelingen først skal finne sted etter krigen, men muligens blir noe sendt til Norge allerede før. Røsten av partiet - 150 tonn - vil komme senere. Klærne blir lagret på forskjellige steder i Sverige, det meste i Helsingborg.

DANSK KONVERSASJONSLEKSIKON 1910

Et dansk konversationsleksikon utgitt i 1910 skriver: En ulykke for Tyskerne er den omstændighed, at det ligger i deres nationalkarakter at overvurdere sig selv, betragte sig som staaende øverst blandt folkene i intelligens og dygtighed og et mene, at alt, hva der duer noget, nødvendigvis er udgaaet fra Tyskland; er der gjort en noget betydeligere opdagelse eller opfindelse i et andet folk, vil tyskerne altid gerne godtgjøre, at den dog egentlig oprindelig er fremkommet i Tyskland, eller de vil bevise, at der er et stank tysk blod i den paagældende fremmede opfinders aarer, o.s.v.

Saadanne naragtigheder bevirker imidlertid, at de i og for sig brave, godmodige og venlige tyskere faar et vist hang til at ville se andre nationer over hovedet og mene, at der er givet dem den særlige mission at germanisere den øvrige verden.

Tyskernes optræden virker da ogsaa i mange tilfælde stødende og usympatisk paa andre folkeslag, og i deres formentlige ophøielighed over andre folk kommer de ofte i kollision med de andre nationaliteter, der er repræsenterede ved grænserne, og som er komne ind under det

tyske rige ved erobringens ret. Disse uheldige sider er navnlig fremherskende hos Pruserne, og man maa paa ingen maade gøre tyskerne den uret, uden videre, at identifisere dem med disse.

Et annet træk, der virker frastødende, er den ofte næsten slaviske underdanighed, hvormed de bøjer sig for de autoriteter, der i virkeligheden væsentlig kun repræsenterer den raa magt, og den forgudelse af keiseren som "krigsherre", hans generaler og officerer helt ned, som kom op efter sejrerne over Østrig og Frankrig, er lige frem modbydelig; vel har den tabt sig noget, i sær da underdanigheden af de stramme officerer kun blev mødt med utaaligst hovmod, men desuagtet blev der med korte mellemrum reist monumenter og statuer af krigerske keisere og generaler, selv i de mindste købsteder, og endnu stadig spiller officererne en hovedrolle i landet.

DIREKTIVER TIL NORDMENN.

Vi fortsetter med å gjengi avsnitt av et flyblad fra den norske overkommando:

Til de forskjellige yrkesgrupper:

Arbeidere. Beskytt ditt arbeidssted hvis tyskerne angriper det. Hjelp landsmenn hvis de av militære grunner må sette din fabrikk eller ditt verksted ut av drift. Vår førstemann til å følge parolen hvis norske eller allierte myndigheter eller Hjemmefrontledelsen oppfordrer til streik.

Forretningsfolk. Gjem så meget som mulig av lagret på et sikkert sted for å forhindre at det faller i tyskernes hender. Gjør det dere kan for å hjelpe sivilfolket med hemmelig fordeling av forsyninger.

Offentlige tjenestemenn. Vår beredt til å utføre alle ordre som blir gitt av norske eller allierte myndigheter eller den norske Hjemmefrontledelsen.

Bønder. Gjem alle forsyninger og hold dem i reserve for den norske befolkningen. Ta vel i mot landsmenn, norske og allierte soldater som trenger deres hjelp. Husk at frigjøringen vil skape et øyeblikkelig forsyningsproblem som bare kan løses gjennom fullt samarbeid og godvilje fra bøndernes side.

Husmødre. Vår gjestfri mot alle som kjemper mot tyskerne. Skjul dem og gi dem mat. Hvis det er mulig så begynn forberedelsene med en gang. Gjem litt holdbar bær hvis det på noen måte er mulig.

Sjøfolk. Hjelp til med å beskytte båtene slik at de ikke blir senket av tyskerne. Hvis det er fare for beslaglegging, så må ventiler åpnes og viktige deler fjernes fra maskinene.

Ungdommen. Slutt dere til hjemmefrontens rekker hvis dere blir bodd om det. Vår klar til å dele ut flyblad, gjøre sambandstjeneste og yte bistand til norske og allierte tropper. Kjenner du omegnen godt nok til å kunne være veiviser? Pakk en ryggsekk med litt klær og mat slik at du kan være klar i løpet av kort tid.

NYHETENE TIRSDAG.

Norge. Forsvarets overkommando melder nå at norske styrker i Finnmark har rykket videre innover fra Tanområdet som russerne hadde befrikket og holder stillinger S for Porsangerfjord. De er kommet i kontakt med fienden. De første politifordelinger er kommet til Finnmark. De norske styrkers framrykning i Øst-Finnmark skjedde på bred front således at hele området er ryddet opp: Foruten Varangerhalvøya, Tanælv og Tanafjord og Nordkyn, Laksefjord og Porsangerfjord. Den viktigste flyplass Barda innerst i Porsangerfjord er besatt. Den er ved siden av Kirkenes den viktigste flyplass i Nord-Norge. Fra disse flyplasser var det konvojene ble angrepet. Det er et ulendt og vanskelig terreng de norske tropper rykker gjennom. De har passert to fjelloverganger, en fra Tana til Laksefjord og derfra til Porsangerfjord. De frigjorte områder i Finnmark er 22.500 kv. km., og de hadde før krigen 28.000 innbyggere. Det viser seg at storparten av befolkningen har kommet seg unna tvangsevakueringen; det er 20 - 25.000 mennesker tilbake. Operasjonene ledes av oberst A. D. Dahl. Overføringen av norske politistyrker fortsetter.

Østfronten. Den russiske offensiv fortsetter for full fart. Søndag satte russerne over elva Nida på en 60 km bred front og avskar jernbanen mellom Kielce og Krakau. Tyskerne førte søndag fram to nye divisjoner, men de ble slått tilbake med store tap. Mandag ble det viktige jernbaneknutepunkt Kielce og 400 andre steder tatt. Russerne står nå 80 km fra den tyske grense. Marskalk Konjev har utvidet sin offensiv på høyre fløy, og på vestfløyen er styrkene nå

30 km fra Krakau. I en dagsordre fra Stalin meldes at den hviterussiske arme har åpnet en ny offensiv og er gått fram 60 km på 120 km bred front. News Chronicle's korrespondent skriver: På mindre en fem dager har russerne rykket fram 110 km og drevet en 80 km bred kile gjennom det tyske forsvar. Det er ingen tvil om at den tyske front et brutt, og tyskerne viser seg ute av stand til å motstå de russiske angrep. - De retretterende tyskere etterlater seg mengder av utstyr. Russerne har tatt 260 tanks, 270 kanoner og tusener av lastebiler. Foran Konjevs styrker ligger Syd-Polens åpne sletter, et landskap som er ideelt for panserstyrker. Lenger V ligger industrimålene i Schlesia som er av umåtelig betydning for tyskerne, da de ikke kan nås av engelske og amerikanske bombefly. - I Tsjekkoslovakia inntok russerne søndag Lucence og rykket mandag videre fram 10 km fra byen. I Budepest er den vestlige jernbanestasjon tatt og mange andre bygninger. Det er ikke meldt om noen forsøk på å unnsette Budepest.

Vestfronten. Britiske styrker har åpnet et nytt angrep ved liaas, V for Gellenkirchen. Montgomerys styrker står nå 7 km fra St. Vith. Lenger V har amerikanerne rykket over elva Salm og har tatt Salmchateau. Allierte patruljer er rykket inn i Houffalize, en nøkkelstilling i det tyske forsvar. Troppene møtte praktisk talt ingen motstand mellom Houffalize og St. Vith. Mot grensen av Luxembourg er de to byer Weiss og Neunig på tysk jord inntatt. 7. arme har slått tilbake to motangrep i Hatten-området. Tyskerne har gjort store motangrep ved grensen mot Pfalz, hvor de har fått store forsterkninger.

Italia. Dyp sne og dårlig siktbarhet hindrer operasjonene.

Østen. På Luzon har amerikanerne tilbaketrukket fjerdparten av veien til Manila. Japannerne trekker seg framdeles tilbake. Lørdag meldes at amerikanske fly senket 25 skip i angrep utenfor Indo-Kina. Nagoya på Honshu, den største øy i Japan er bombet. Formosa er også angrepet av fly. Britiske styrker er 50 km NV for Mandalai og nærmer seg åsdragene rundt byen.

Hellas. Natt til mandag opphørte kampene i Hellas. Begeistrede menneskemasser hyldet general Scobie. Scobie har konferert med den greske regjering og har foreslått at britiske myndigheter skulle peke ut de fanger som skulle utveksles med tilsvarende greske. I Underhuset ble Churchill mandag spurt hvordan man kunne forene Edens ønske om et demokratisk styre i Hellas med general Plastiras uttalelser. Churchill svarte at han ikke kunne være ansvarlig for de bemerkninger den greske statsminister kom med fra dag til dag, men han hadde all grunn til å tro at den nåværende greske regjering var meget demokratisk.

England. Churchill uttalte mandag i Underhuset at krigen vil fortsette inntil fienden overgir seg uten vilkår. Etter min mening vil kravet om betingelsesløs motstand ikke forlenge krigen. Churchill fikk meget bifall da han uttalte at han var overbevist om at et hvert forsøk på å slutte en underhandlingsfred ville bli avvist av Underhuset. Han tilføyte: "Våre allierte ville heller ikke gå med på det."

Norge. Til Svensk Morgontidning telegraferes fra Storlien at et tog er styrtet utfor en bru som var sprengt ved Jørstad stasjon ved Snåsavannet. Mange vogner ble ødelagt, og 120 tyske soldater mistet livet.

Flyangrep. Natt til mandag angrep tunge britiske bombefly Leunawerkene (syntetisk olje) i Morseburg og et brenseldepot i Krefeld. Berlin ble også angrepet. Søndag ble 235 tyske fly skutt ned, 180 av dem ble skutt ned da amerikanske fly angrep 7 jernbanebruer over Rhinen. Britiske fly angrep jernbanetomter i Saarbrücken, tomtene var fullpakket med vogner. Tirsdag var tunge amerikanske bombefly igjen over Tyskland. Tyske oljelagre og sambandsentra for tilførsler til øst- og vestfronten ble angrepet. Britiske bombefly fra Italia og tusenvis av fly fra vest angrep mandag skiftetomter i Freiburg, Augsburg og Ingolstadt. Fly fra Italia angrep mål i Wienområdet, britiske fly oljelegget ved Bochum. Etter Luftwaffes store tap søndag var det praktisk talt ingen motstand.

Danmark. Danske patrioter foretok 2. januar et vellykket kupp mot statsfengslet i Horsens og befrikket 15 politiske fanger. Kuppet ble foretatt av patrioter i luftvernets uniformer og de benyttet seg av brandstiger. Blant de befrikkede var den skipper som i sin tid seilte Christmas ligger over Sundet da han flyktet til Sverige.

FRIT LAND

Nr. 8 - 2. årg.

Fredag, 19. januar 1945.

STOR SEIR FOR NORSKE KOMMANDOS.

KL. 1 TIRSDAG FORMIDDAG FORLOT "DONAU" OSLO HAVN MED DEN STØRSTE LAST MED TROPPER OG KRIGSMATERIELL SOM NOENSINNE HAR FORLATT NORGE. KL. 11 SAMME AFTEN BLE SKIPET SATT PÅ GRUNN I DRØBAKSUNDET ETTER AT EN SERIE AV EKSPLOSJONER HADDE INNTRUFFET. "DONAU" GLED SENERE UT OG SANK PÅ DYPT VANN.

"Donau" som er på 17.000 tonn har vært under skarp bevoktning under oppholdet i Oslo. Ikke en gang en blikkboks eller tomflaske har drevet inn mot skutesiden uten å bli beskytt av tyske vaktposter. Bryggen og området rundt skipet har vært avpatroljert. Hvordan er da en sabotasjehandling mulig? Vi kan med en gang slå fast at aksjonen må være utført av eksperter utdannet i England. Hvordan de har kunnet anbringe hefteminer på "Donau" er umulig å si, men som bekjent er en lenke ikke sterkere enn det svakeste ledd. Da enhver overflaten, er blitt beskytt, hvilket en hver havnegjenger kan bekrefte, synes den eneste tilgjengelige vei å ha vært under vannet. Bruk av gummidrakter satt inn fra Baranov-Sandimier-området mot Krakau, og ikke langt vest for

Tapet av "Donau" for tyskerne er uerstattelig i dag da de trenger hver eneste mann og hvert grunnmaterieell for å støtte sine vakkende fronter langs Tysklands grenser.

Straks etter eksplosjonen inntraff på "Donau" ble det sendt tilbud til Oslo. Havneområdet ble finkjemmet og 7.000 tonneren Rolandseck ble dratt fra kaia og grundig undersøkt. - Intet mistenkelig ble funnet. Tyskerne trodde at faren var over og forsøkte innlastingen av Rolandseck for at den kunne nå igjen den tyske konvojen. Kl. 2 samme natt eksploderte en sprengladning ved maskinrommet som ble fylt med vann. Skipet holdes flytende på pumpene og løssingen foregår i samme forsøkte tempo. Rolandseck skulle, etter hva vi har brakt på det rene, foruten krigsmaterieell til vestfronten hatt med seg over 200 norske fanger til Tyskland. At Rolandseck bare ble forsynt med en sprengladning synes å vise at Kommandogutta av hensyn til fangenes sikkerhet ikke har villet senke skipet, men bare skade det. - -

Det er et verdig krigskommunikat Den norske overkommando kan utstede i dag. Norske kommandogutter i uniform har senket og skadet 24.000 tonn fiendtlig tonnasje, - satt ut av aksjon 1.500 fiendtlige spesialtropper med fullt feltutstyr og med tung utrustning og hindret tyskerne i å overføre 200 nordmenn til en usikker skjebne i Tyskland. - -

Vel blåst gutter. Dere har gitt et strålende bevis på norsk dristighet og kampvilje.

UKEOVERSIKT.

Den lavneartede russiske vinteroffensiv er satt inn på den sentrale del av østfronten, hvor det har vært stille siden begynnelsen av august, da russerne ble stanset foran Varsjawa og den østpreussiske grense. Den gang var russene ved enden av en veldig offensiv som hadde rent de dype tyske stillinger i Hviterussland overende, de hadde høyst problematiske forbindelseslinjer gjennom et i seg selv kommunikasjonfattig og nå kampherjet område, men tyskerne hadde fordelene av et ganske vel utbygd og intakt jernbanenett og en stor rustningsindustri så å si like bak fronten. I dette forsyningsproblemet ligger sikkert i første rekke årsaken til at russerne ifjor ble stanset ved Wisla, og senere har de måttet nøye seg med flankeoperasjoner på Balkan, i Ungarn og i Baltikum og nå Ishavsavsnittet. Her hadde tyskerne mindre styrker og var til en viss grad avhengig av vasallenes krigføring, som sviktet. Udeleggelsene var også mindre, og russerne kunne i stor utstrekning forsynes med forråd fra de besatte områder.

Ventetiden på den polske front har russerne brukt til en grundig oppladning, omlegging av jernbanenettet til russisk sporvidde og framføring av tropper og materieell i en sikkert hittil uhørt målestokk. At dette har tatt tid, er

klart, og dessuten er vel vinteroffensiven blitt forsinket i forhold til tidligere år av den kjennsgjøring at operasjonsteatret ligger lenger vest og derfor har et mildere klima; vintaren har dessuten vært usedvanlig mild, og det er en avgjørende fordel for russerne at elvene, som er de eneste naturlige naturhindringer på den polske slette, er frosset til.

De russiske stöt som hittil har satt inn, har en ganske enorm kraft. Hele fronten mellom Varsjava og Wislas övre löp er faktisk slått inn, og erobringen av så viktige støttepunkter som Varsjava, Radom og Kielce i løpet av offensivens fem første dager, med en frammarsj på opptil 140 km over en 200 km bred front, forteller om en krusende russisk overmakt. Det er i denne krig bare seiren i Frankrike ifjor sommer som kan sidestilles med disse resultatene og strategisk sett er de kanskje enn viktigere fordi tyskerne nå har så meget mindre terreng å oppgi.

Det har hittil dannet seg tre større tyngdepunkter. I sør har offensiven satt inn fra Baranov-Sandimier-området mot Krakau, og ikke langt vest for denne viktige by ligger Schlesiens livsviktige krigsindustrier som tyskerne ikke har råd til å miste etter at Ruhr er halvveis lammet av den vestallierte luftoffensiv. På den sentrale sektor, sør for Varsjava, er et like kraftig stöt satt inn i retning av den viktige industriby Lodz, samtidig som nøkkelstillingen Varsjava ble rent overende i løpet av et par dager, som åpner de mest vidtgående muligheter for bevegelseskrig på de polske sletter - med anfallsretning Berlin. Endelig er det i nord både i Lomzade at faren var over og forsøkte innlastingen av Rolandseck for at den kunne snart kan få akjebnesvangre følger for denne viktige tyske provins, junker-nes hjemland. Operasjoner i Slovakia og i Ungarn, hvor den tyske motoffensiv binder tyske tropestyrker og avrunder bildet av en av krigshistoriens veldigste offensivforetagender.

Tyskerne kan heller ikke hente noen tröst på vestfronten, hvor for tiden minst 50 divisjoner er bundet, slik at tyskerne nå står overfor den virkelige tofrontkrig, og hvor utviklingen både i Ardennene og i de andre avsnitt tydelig viser den allierte overlegenhet. 2/3 av framspringet som tyskernes overraskelses-offensiv skapte, er alt tatt tilbake, og offensive aksjoner både nord for Aachen, i Saar-området og på Pfalz-fronten viser at det tyske motstöt ikke har fått varige følger.

Også i Östasia er det betydelig alliert framgang. I Burma har kinesiske styrker rykket videre fram i nord og britiske tropper står bare 30 km fra Mandalay, slik at det etter alt å dømme bare er et spørsmål om forholdsvis kort tid når Burma-veien igjen kan åpnes. På Filippinene fortsetter den amerikanske framgang, slik at 1/3 av veien til hovedstaden Manila nå er tilbaketatt.

NORGES NYTT.

General Rendulic har nå slått opp sitt hovedkvarter i skipsreder Klaveness d.y.'s villa Bakkehuset på Lysaker. - Like før jul ble det gjort et godt kupp i Drammen, idet hjemmefrontfolk forkledd som tyskere fikk afhentet flere tusen bajonettblad som var levert et firma til skarpslipning. -

På Lillehammer holder nå overkommandoen for de tyske infanteri-, fly- og marinestyrker til, og det er så mange tyskere i byen at de norske sivile rent forsvinner. Tyskerne blir holdt meget strengt. Det er kategorisk forbudt dem å omgås andre norske enn uniformerte (men som uniformerte regnes alle som bærer et partimerke o.l. distinksjon); og de kan heller ikke korrespondere med sine norske venner eller veninner, da innenlands feltpost er forbudt. Disse forbud skal forövrig gjelde hele landet. En tysker som vel ikke holdt ensomheten ut, röp et adressen for sin veninne i Oslo, men det

kestet hem flyet. Overkommanden på Lillehammer har en meget intim kontakt med hovedkvarteret i Oslo og to ganger om dagen går en egen kurervogn. -

De siste oppgaver fra Donaus senkning opplyser at det var 5 kompanier fjelltropper med fullt utstyr, hvoriblant ca 350 hester og kjøretøyer, ombord. Dessuten hadde den med seg et par hundre tunge og lette biler, 250 mannfensiven, begynte. Tirsdag ble det tatt 145 tanks og 163 fly. I de første to permitenttropper, flakbetjening og skipets mannskap. - Om bord i Rolandseck befant det seg 400 mann med fullt utstyr, 250 mulesler med sleder, biler (tunge) foruten annet krigsmateriell. Begge båtene var fullastet da eksplosjonene inntraff. -

Statsadvokat Sigurd Jenson, Vestfold, er arrestert av statspolitiet og kjørt til Oslo. -

Kaptein ved Bedriftsvernets Øvelsesavdeling, Fossestua, Njal Reppen, er funnet død på sitt værelse på Fossestua. Det antas å foreligge selvmord. -

Dr. Hans Eng har av Hæringsdepartementet rekvirert 250 liter tran til Statspolitiet. -

Nazisten, politifullmektig Brynhildsen, ble skutt i Drammen 6. januar. Nazipolitiet ble fullstendig desperat, satte i gang massearrestasjoner og gikk amok i gatene. Mange av de arresterte sitter fremdeles.

Den 4. januar ble det ved Porsgrunns mek. verksted sprengt en motor som leverte kraft til skipsverkstedet. -

Statistikk over forrødere. Samlet antall frivillige som har meldt seg for å hjelpe tyskerne i tiden 1943 og 1944 er 2.953. Tredjeparten ble straks forkastet ved legeundersøkelse. De som er satt i aksjon er: Waffen SS 1.324, SS Vaktbataljon Oslo 386, Marinen 328. Tapene for de forskjellige er: Waffen SS 653, d.v.s. halvparten, SS Vaktbataljon 5 og Marinen 3. I alt befinner nå 2.393 "norskfødte" seg i tysk tjeneste. -

FOLKESTREIK

Kampen mot nazismen øker i omfang og forbitrelse. Også norsk jord er igjen blitt krigsskueplass, og kampen med våpen i hånd for befrielsen av vårt Land er begynt.

Krever denne kamp det vil Hjemmefrontens Ledelse sette folkestreiken i verk.

Hver enkelt har ansvaret for kampens utfall, om det skal bli Hjemmefrontens største seier og et maktig bidrag til vår befrielse, eller om det skal bli et sviende nederlag.

Derfor må ingen vakle i den avgjørende stund, og alle skal huske at i kampen mot de nazistiske undertrykkere har Hjemmefronten atter og atter gjort denne erfaring:

"Det nytter å gjøre motstand."

Følg uten vakkling parolene fra Hjemmefrontens Ledelse og forbered deg allerede nå så langt du kan.

Merk derfor følgende:

1. Folkestreik vil bli proklamert av Hjemmefrontens Ledelse.
2. Ordren utstedes gjennom den fri presse og over London Radio.
3. Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt i verk av Hjemmefrontens Ledelse.
4. Forbered deg på den situasjon som oppstår når alle tilførsler stanser. Også vann, gass og elektrisitet kan bli avstengt i en kritisk situasjon.

NYHETENE TORSDAG

Østfronten. Den røde arme stormer fram gjennom den gjennombrudte tyske forsvarslinje ledet av sine tre berømte marskalk, Konjev, Sjukov og Rokosovski. Offensiven strekker seg over en 400 km bred front. Onsdag inntok marskalk Sjukov Varsjava og ca. 2.000 andre steder. Marskalk Stalin framhevet i sitt kommunike de polske styrkers framragende innsats under byens befrielse. Marskalk Konjev styrker har inntatt Czestochowa og står nå 25 km fra Tysklands grense, ved det viktige industrisentrum i Schlesia. Framrykningen fortsetter. Lenger S er, ifølge den polske nasjonalkomite, Krakau inntatt. Man venter bare på bekræftelse fra Lubkva. N for Wisla rykker Rokosovski fram fra brufestet ved Narev på en 100 km bred front, og har trengt gjennom de tyske forsvarslinjer i en dybde av 40 km. I en dagsordre torsdag meldte Stalin at lidlin. NV for Varsjava var befridd. Over 500 steder er befridd og hovedlinjen fra Varsjava til Øst-Preussen er avskåret. Fra avsnittet lenger N meldes det at store deler av Øst-Preussen er omgitt. - Fra S-avsnit-

tot meldes det også at byene Rodomsko (N for Czestochowa) og Przedbörz foruten 160 steder er inntatt. - Tyske fanger strømmer inn i masser i Polen. Tyske garnisoner som er avskåret utslettes etter hvert, og tyskernes tap er voldsomme. De har gjennomsnittlig tapt 100 tanks om dagen siden off-

Vestfronten. I det sydøstlige Nederland har styrker fra 2. britiske arme innledet et angrep NV for Sittard. Tidligere var kraftige tyske motangrep slått tilbake. Byene Echt og Susteren er inntatt. Onsdag rykket troppene fram 3 - 4 km og ifølge de siste meldinger har de rykket fram samme distanse i siste døgn. Bombefly var hele natten til onsdag over fronten i Nederland og angrep tyske støttepunkter og troppebevegelser. Det raser heftige kamper N og S for Ardennen-franspringet. Flere tyske motangrep er slått tilbake. I nærheten av Mennig ved grensen mot Luxembourg er tyske styrker avskåret. Styrker fra 3. amerikanske arme har satt over elva Sure i nærheten av Diekirch. Det raser harde kamper N for Hagenau i skogene i Alsace hvor nye tyske forsøk på å bryte gjennom de allierte stillinger i Maginot-linjen er slått tilbake. N for Strassbourg forsøker tyskerne å utvide sitt bru-

fastelag; de har satt inn tanks og de allierte har trukket seg ut av to landsbyer.

Italia. Det meldes bare om patruljevirkosomhet. Fly har angrepet mål i Nord-

Østen. I Burma trekker troppene sønnen om Mandalaj. Endel av styrkene står bare 30 km fra byen. På Luzon rykket amerikanerne i går 25 km fram i retning av Manila. Over 100 flygende fastninger bombet i går Formosa uten at noen

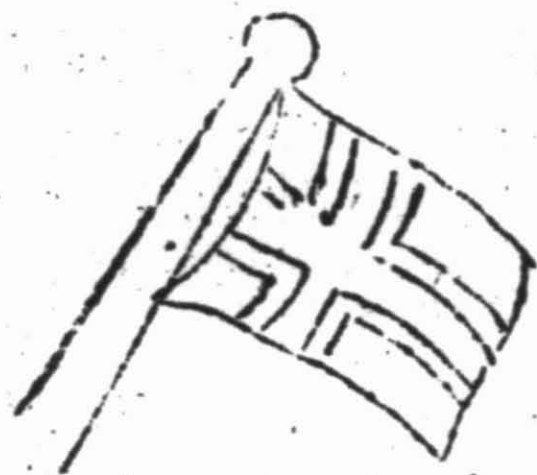
London. Forsvarssjefen kronprins Olav er kommet til Washington.

Kairo. Lord Moyne's mordre er dømt til døden.

Norge. Kirke- og undervisningsdepartementet har ved kongelig resolusjon 15. desember f.å. utnevnt domprost Arne Fjellbu til biskop for de befrierte områder i Nord-Norge. Han vil forestå den kirkelige administrasjon og føre tilsyn med prester og menighetsarbeidet. Han har fått de fullmakter som den ekstraordinære situasjon krever. Domprost Fjellbu er tidligere utnevnt til feltprest og fulgte med politistyrkene til de befrierte områder. Han vil også lede feltpresttjenesten i dette avsnitt.

Flyangrep. Britiske bombefly var i natt over Magdeburg. Keiserlautern, Hamburg og Harburg ble angrepet av amerikanske bombefly.

Churchill talte torsdag i Underhuset. Han begynte med å tale om den italienske front og sa: Det er blitt Storbritannias tunge lodd å spille den ledende rolle i Middelhavet, særlig i den østlige del. I Italia kjempes det langs hele fronten og det har også vært politiske og økonomiske vanskeligheter. Snart, kanskje om få måneder vil tyskerne være drevet ut av Nord-Italia og da vil nye vanskeligheter begynne når motstandsbevegelsens styrker blir frigjort i et landområde hvor tyskerne vil ha røvet alle levnetsmidler. Vår politikk i Italia, Hellas og Jugoslavia har overalt vært at folket skal få full anledning etter frie valg til å bestemme sin egen skjebne. I Hellas har vært mål bare vært å slå tyskerne. Vi kom til Hellas for annen gang med våre alliertes samtykke, også kommunistene var enige. Vi kom med mat og klær. Vi forsynte motstandsbevegelsen med våpen for at de skulle kjempe mot tyskerne. De tok i mot våpnene som senere ble anvendt i borgerkrigen. - Om Jugoslavia sa han at han håpet å få kong Peter med på avtalen med Tito, men ordningen måtte komme i stand selv uten kong Peters samtykke. - Om tyskernes framstøt på vestfronten sa han at kampene var felt omtrent utelukkende på amerikanernes. Dette har vært Amerikas største slag i krigen, og de har vunnet en berømmelig seier. Mitt håp og min tro er at tyskerne ved å sette inn et voldsomt angrep i Ardennene ikke har sinket eller avverget den skjebne som faller over dem i vest. Det avgjørende nederlag ville heller forkorte enn forlenge krigen. De kastet bort sine beste tropper for å slå en bulk i de alliertes front. De ville ha trengt disse tropper i vest og enda mere i øst. Stalin passer klokken, han kommer heller for tidlig enn for sent. Alle fronter vil nå bli holdt i brand til klimaks er nådd.

KAMPEN IDAG.

Etter 4 1/2 års krig er vi trette. Nervehet er mer eller mindre tynnslett, og vi utsettes daglig for nye påkjenninger i form av terror, tvang, uviss-
het og frykt, materiell nød etc.

Krigens første år var hjemmefrontens kamp på mange måter lettere enn den er nå. Dengang slo vi mot en fiende som gikk seirende fram på alle fronter. Kampen opptok oss helt. Nå er stillingen forandret. Vi vet at fienden er slått. Det er bare spørsmål om hvor lenge vi må holde ut før den definitive seier er vunnet.

Samtidig rykker etterkrigstidens problemer oss inn på livet: Hvordan blir det med arbeidet etterpå? Hvordan med forsyninger? Og sist men ikke minst: Hvordan blir den politiske utvikling her hjemme.

Nå disse problemer bringes på bane og diskuteres, møter man forbausende ofte en værhet og en mangel på positiv innstilling som ene og alene krigen har ansvaret for. Vi har vært utsatt for undertrykkelse, tvilshet og løgnpropaganda i så mange år at vi har meget lett for å reagere mot ting som driftes og behandles, selv på en objektiv og saklig måte. I det ene øyeblikk er det reaksjonens spøkelse som manes fram, i neste øyeblikk er det kommunistspøkelset. Ja, det finnes eksempler på at en og samme ting betegnes både som reaksjonær og som meget radikal.

Kampen som den artet seg idag er hard og oppslitende nok, om vi ikke ved siden av alt annet skal måtte kjempe mot en rekke spøkelser. Store spøkelser som det ikke ligger noen fakta bak, bare ugrunnet mistanke og den i mange tilfelle manglende tro på framtiden. Vi behøver hverken frykte reaksjonen eller revolusjonen. Det norske folk er sunt og demokratisk, og det vil følge en naturlig utvikling. All berettiget og framforalt underbygget kritikk er av det gode. Vi må ikke som nazistene forsøke å dekke over eksisterende motsetninger og andre vanskeligheter. Men kritikken må bygge på fakta og helst ikke bare rive ned, men også forsøke og vise en vei ut av uføret. Vi er i krig, og idag er det de færreste som sitter inne med så mange opplysninger at de kan bedømme de tiltak som treffes og planer etc. som legges. Frihet under ansvar er et av våre kampmål, men idag er det "krig under ansvar". Det er lett å rive ned, men vanskelig å bygge opp.

Troen på oss selv, troen på de sterke og byggende krefter i folket vil kunne bære oss over mange vanskeligheter. En negativ innstilling, ugrunnet mistenkeliggjørelse og kritikk av forhold som idag vanskelig kan bedømmes, vil først og fremst svekke oss i den avgjørende sluttkamp mot undertrykkerne, og senere vanskeliggjøre gjenoppbyggingen av vårt land.

DE SMÅ NASJONER.

Der er og har alltid vært land som menneskene kaller store og land som de kaller små. At det er så, at det så lenge menneskene har levd sammen i samfunn har eksistert små og store nasjoner er i seg selv et vidnesbyrd om begges berettigelse.

Hver enkelt stat, stor eller liten har en dobbelt funksjon. Først og fremst har den forpliktelser overfor sine innbyggere: Den må trygge lov og rett, og sikre gode levevilkår som åndelig og materielt skal kunne gi borgerne den beste mulighet til å vinne den lykke de alltid streber etter. Men det er ikke nok. En stat, det endelige uttrykk for et samfunn, må tjene menneskehetsens bredere interesse, og gjøre andre delaktig i sine medlemmers bidrag til alt som kan fremme sivilisasjonen.

De små nasjoners bidrag til sivilisasjonens framadskriden har vært av stor betydning i rekkevidde. En trenger bare tenke på kristendommen som

oppsto i Judea, renessansen som fødtes i de små italienske stater, eller den verdensomspennende kolonisasjon utført av Portugal på mindre enn 1 mill. innbyggere.

Et annet historisk fenomen er at visse folk har avvekslende dannet store og små stater. Italia har vært delt i en rekke små stater, Tyskland likesa. Og kanskje var det den gang disse folk gjorde sin store innsats i kulturhistorien. Aldri siden har de kunnet oppnå den samme storhet i kunst og vitenskap.

Hva angår den politiske holdning de forskjellige stater inntar når verdensfreden synes å vakle, kan en se på årene mellom forrige verdenskrig og denne. Det direkte ansvar for denne krigen faller på skuldrene til den man-
det folk som spilte ut sin egen årgjerrighet mot verdens elendighet. Men de andre, som ønsket fred etter sin seier i 1918, de hadde midlene til å sette sin vilje gjennom, og de gjorde det ikke. Hvis en ser objektivt på de små staters holdning i denne tiden, var den preget av en sterk vilje til å sette alt inn på å vinne varig fred. To forsøk på internasjonalt økonomisk samarbeid - Ouchy overenskomsten og Oslokonvensjonen - viser de små staters initiativ. At forsøkene mislykkedes var ikke deres skyld.

Disse små stater har ikke noen egenskaper som de andre mangler. Deres framsynthet er en logisk konsekvens av deres svakhet. Deres utvikling og trivsel er avhengig av en internasjonal orden, rettslighet og en sikker fred. Dette har særlig gyldighet idag når de moderne kommunikasjonsmidler har brakt statene i intim kontakt med hverandre.

Den moderne krigsførsel påvirker også i stor grad forholdet mellom store og små stater. At krigen nå er basert på maskiner, d.v.s. teknisk materiell betyr at det bare er de store stater med sin store industri som er istand til å føre en krig av større dimensjoner, med håp om hell.

Konsekvensene av disse forandringer i de mellomstatelige forhold fordrer en grundig reorganisasjon i internasjonale forhold i det hele, internasjonal lov, internasjonale institusjoner og forbund. Det viktigste er naturligvis den organisasjon hvis oppgave er å sikre fred og politisk sikkerhet statene imellom.

Innen hver enkelt stat er de politiske institusjoner et stadig foranderlig produkt av spenningen mellom to grunnprinsipper, nemlig individets ønske om full frihet på den ene siden og nødvendigheten av lov og rett i samfunnet på den annen. Det er ikke anderledes i samfunnet av nasjoner, her er medlemmene individuelle stater, og deres ønske om uavhengighet, deres uro for sin suverenitet, tilsvarer individets ønske om personlig frihet. De mange internasjonale organisasjoner som skal overvåke det internasjonale samfunns utvikling i ro og orden, må også bli frukten av et kompromis mellom to likeverdige tendenser; nasjonal uavhengighet og internasjonal rettsikkerhet og orden.

Ingen kan lenger tvile et øyeblikk på at de forenede nasjoner seier. Vi vet alle hva krigen allerede har kostet, og de store militære ledere har forberedt oss på de enorme offer vi ennå må bringe for seieren definitivt er vunnet. Men heller ikke de er vanskelighetene borte. De politiske, sosiale og økonomiske omveltninger som vil følge i etterkrigstiden kommer til å kreve en kolossal innsats og villighet til samarbeid av alle parter.

I dette samarbeid og oppbygningsarbeid vil de små nasjoner ubetinget kunne fylle en betydelig plass. Deres innflytelse vil kunne virke regulerende og meglende på de interessekonflikter som uvegerlig oppstår mellom store stater før eller senere. Og de små staters beredvilighet til

aktivt å støtte et hvort tiltak som streber mot vedlikeholdelse av internasjonal balanse, basert på rettferdighet og frihet er uomtvistelig.

TÖMMERSITUASJONEN.

Når krigen er over, vil vi få et meget stort behov for valuta til dekning av absolutt livsviktig import av konsumsjons- og råvarer, maskiner etc. Et av de viktigste hjelpemidler til å skaffe oss denne valuta er vår eksport av treforedlingsprodukter. Det er derfor om å gjøre at treforedlingsindustrien sikres råvarer så den kan ha full beskjefteffelse etter krigen. Den sterke konkurranse vi kan vente fra Sverige, som har fulle lagre og stor produksjons evne, og kanskje også fra Finland, er likeledes et moment som gjør at vi bør ruste oss så godt vi kan. En innskrenket drift vil videre ha sine alvorlige følger på arbeidsmarkedet.

Bedriftenes tømmerlagre er små og utilstrekkelige for etterkrigstiden. Det tømmer som hugges i vinter og som går i vassdragene, kan ikke brukes i treforedlingsindustrien før i 1946, en liten del kanskje til nød ut på høsten 1945. Vi må derfor regne med at dette tømmer bare vil komme norske interesser til gode. Det er således ingen grunn til å sabotere denne tømmerdrift. Tvertimot. Både skogelere og skogsarbeidere bør innsprege seg for å få hugged og drevet tømmeret fram.

NORGE I BROADWAY.

Det blir meldt til Norsk Tidend fra New York at der forleden var en vellykket premifore på et nytt skuespill om den norske hjemmefronten "And Still they Fight", skrevet av norgesvennen Alan Thornhill. Stykket ble oppført på New York Times Theatre, og til stede var bl.a. Sigrid Undset, generalkonsul Christensen og mange fremstående nordmenn og amerikanere.

Hovedpersonen er redaktør Fredrik Ramm, og første akt foregår i hans hjem på Vinderen. Stykket fikk en storartet mottakelse fra et auditorium fylt til siste plass. Det var en som sa: "Dette stykket har brakt det kjempende Europa til Broadway." En annen minnet om at Fredrik Ramm en tid var i Amerika og holdt foredrag i Broadway.

En amerikanske venn av Ramm, Howard Blake, som likeledes er medlem av Oxfordgruppen, holdt en tale 3. ds. i kringkastingen og ga en levende skildring av stykket og dets hovedperson.

NYHETENE SÖNDAG.

Östfronten. Den russiske här er på rask marsj vestover fra Östersjön til Karpatene. Russerne rykker fram på bred front, men med en slik fart at all tysk motstand blir rendt overende. Fienden lider store tap. Tsjerniakovskis styrker har tatt Tilsit. De russiske styrker står nå 70 km fra Königsberg. Marskalk Sjukovs styrker har etter inntagelsen av Kutno rykket 50 km vestover og befrikk Kolo, 160 km V for Varsjawa. Russerne står i dette avsnitt halvveis fra Varsjawa til tyskegrensen. Fredag meldte marskalk Stalin at Lodz, Polens næststørste by, og Thomaszow var befrikk. Samtidig ble det meddelt at marskalk Sjukov hadde tilbakelagt halvparten av jernbanestrekningen mellom Varsjawa og Danzig. - Russerne har befrikk 2.750 tettbeboede strök og flere tusen fanger er på vei östover. Rokosovskis styrker har gjort et nytt framstöt mot Danzig langs grensen til Öst-Preussen. - En dagsordre fra Stalin söndag melder at styrker fra 1. ukrainske arme har brutt gjennom de tyske forsvarsverker og trengt inn i Schlesia i 30 km.s dybde på en 90 km bred front. De tyske byer Kreuzburg, Rosenberg og Landsberg er erobret. Byene er viktige trafikknutepunkter og sterkt befestede stillinger som dekker inngangen til Breslau. General Petrof som har innledet et angrep ved foten av Karpatene og brutt gjennom det tyske forsvar i 80 km.s dybde på en 60 km bred front, har befrikk Nowy Sacz. - En tysk korrespondent skriver: Volksturm er på marsj. De har ordre om å stanse fienden eller dö. - Til Danzig er det kommet tusenvis av flykninger som blir satt til å bygge barikader. Fra ansvarlig hold i Moskva uttales at det endelige mål er Berlin, men man ser fram over til hårde kamper og er forberedt på at tyskerne vil gjøre sterkere motstand når de skal forsvare sitt eget land, og Hitler-Tyskland som balanserer på randen av en avgrund vil slå fra seg med fortvilet kraft, men tiden nærmer seg da den röde arme sammen med sine allierte vil gjøre ende på nazismen og heise seirons fane over Berlin. - Den tyske militärförfatter Krull skriver:

Den tyske overkommando setter bare inn kraftig motstand på punkter hvor store interesser står på spill, f.eks. i Schlesia eller Öst-Preussen, men er ellers tilfreds med å trekke styrkene tilbake. - I London framhever man farten i den russiske framrykning, men understreker at russernes mål er å tilföye Guderians styrker et så knusende nederlag at de ikke senere kan omgrupperes. - Den russiske regjering har påtatt seg å sørge for de britiske krigsfanger som befries ötter hvort som russerne rykker fram. - Russerne har rykket fram så hurtigt at store tyske lömmer er omringet og blir likvidert. Berlin: Stillingen særlig vanskelig for disse divisjoner som enten må holde stand til siste mann eller sprengte seg veg tilbake. De blir ustanselig angrepet fra alle kanter og kan ikke bruke veier eller jernbaner da disse er blokert av russiske transporter. De plages av sabotörer, polske undergrunnsstyrker og den polske befolkning. - Restene av garnisonen i Budapest, som er trengt inn i Buda, etter at Pest er befrikk, likvideres. SV for Budapest er russerne under tyske angrep tvunget til å trekke seg noe tilbake. Vestfronten. Franske styrker gikk lördag morgen til angrep S for Strassbourg på en 40 km bred front mot de tyske lömmer langs Rhinen og har hatt god framgang. N for Strassbourg er det tyske press framdeles sterkt fra brudet over Rhinen. - På Saar-fronten har 3. amerikanske arme under general Patton slått tilbake tyske motangrep ved Saarlautern. I Ardennene har amerikanske tanks og infanteridivisjoner, som rykker mot St. Vith, tatt Born, 5 km N for St. Vith. - I Sittard-området har de allierte under sitt framstöt tatt flere landsbyer N og Ö for Echt.

Ungarn. Den provisoriske regjering har i Moskva undertegnet avtalen om väpenhvile med de allierte nasjoner. Ungarn har påtatt seg å stille 8 infanteridivisjoner i kampen mot Tyskland. Det skal betales erstatning i form av varer over et tidsrom på 6 år. 2/3 av erstatningen går til Russland, 1/3 til Tsjekkoslovakia. Ungarske embetsmenn skal trekkes tilbake fra Transsylvanien og andre områder utenfor Ungarns grense av 1937.

Hellas. EAM har gått med på straks å frigi sivile gisler når unntas folk som har forbrutt seg mot loven og som har samarbeidet med tyskerne. Krigsfanger skal behandles overensstemmende med Genferkonvensjonen. Representanter for Internasjonale Röde Kors får full handlefrihet og vil forestå utdeling av matvarer.

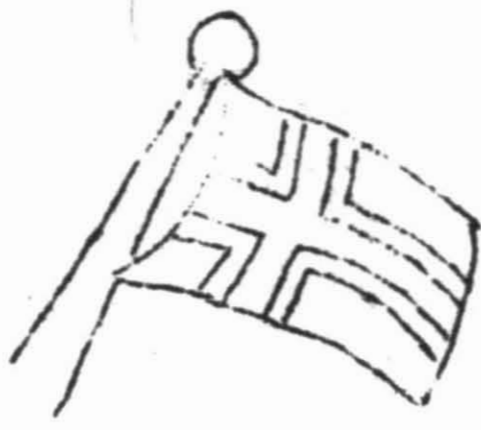
Flyangrep. Store amerikanske bombefly bombet söndag skiftotomter i Aschaffenburg og Heilbronn. I dagslys lördag angrep amerikanske fly bruer over Rhinen og skiftotomter i Heilbronn. Også mål nær Mannheim ble angrepet. Tunge bombefly fra Italia angrep lördag Linz og oljeopplag i Regensburg.

Italia. Det har vært mere aktiv patruljevirkosomhet i det vestlige frontavsnitt. På det östlige avsnitt er tyskerne på et par steder gått over Senio, men de er drevet tilbake.

Det fjerne Östen. Kinesiske styrker har erobret byen Wang Ting på Burma-veien, den siste japansk-okkuperte by på denne veg, og ruten over land til Kina vil kunne åpnes igjen. Britiske tropper har hatt ny framgang i retning Mandalaj, som nå er mindre enn 30 km borte. Britiske undervannsbåter har i den siste tid senket 84 japanske transportskip. - På Luzon har amerikanske styrker under framrykningen mot Manila praktisk talt overskåret de japanske styrker. En japansk korrespondent skriver: Japan er i en farligere situasjon enn noengang siden krigen begynte. Amerikanernes landgang på Luzon har skapt en meget alvorlig situasjon. Fienden er begynt med luftangrep mot vår hovedstad og andre steder, og disse angrep kan bli gjentatt når som helst. Hele befolkningen vil bli mobilisert i en utstrekning som mangler sidestykke.

Stockholm. Fra Stockholm meldes at tyskerne ved årsskiftet lösset "stormbåter" i norske havner. 175 er sendt med jernbanen nordover til Trondheim. Det dreier seg om stormbåter som kan forsynas med store sprongladninger i bunden. Meldingen er interessant da den viser at tyskerne regner med en alliert invasjon i Norge. Tyske marinostyrker i Nord-Norge er sterkt svekket, stormbåtene kommer da til som "ersatz" for en slagkraftig flåtestyrke. Båtene kan med jernbane flyttes til de strök hvor man anser det nödvendig.

Norge. Svenske aviser opplyser at skoleinspektör Ulldal har gitt ut en NS-bok om disiplin. Han beklager at mange av dem som har ledende stillinger innen partiet mangler lederegenskaper. De er udyktige og har ikke mot til å ta et ansvar.

ÅNDELIG BRÖNNFÖRGIFTNING.

②

Det er to klasser av londsforrædere som står i en særstilling, de som har innflytelse på rettsapparatet, og de som har tatt hånd om pressen. I et samfunn som det norske, har lov og rett fra uminnelige tider vært utalte generasjoners umistelige verdi, grunnlaget for alt samfunnsliv her i landet. I ly av lov og rett har det norske folk bygget opp sine livsvilkår, sine institusjoner og skapt den relative trygghet og folkelikke som rådde her i landet før 1940. De menn som har lånt seg til arbeidet for å nedbryte lov og rett i Norge har valgt forvirringens linje. I en ubehagelig følelse av det norske folks klare rettsinnstilling har de valgt å forfuske lovgivningen for å skape en tilsynelatende hjemmel for all ulovligheten. De fabrikerer lover med den såkalte grunnlovspreambul (med et fra fransk lånt ord som betyr unntak fra grunnlovens bestemmelse) og som opphever den personlige sikkerhet, forretningsrett, underminerer våre institusjoner og skaper almen usikkerhet og ulikhet for loven. Hovedansvarlige for disse utålelige tilstander er justisminister Sverre Riisnes og politiminister Jonas Lie, og "høyesterett" med dommer Mohr i spissen, som gjennom betenkninger har "entatt" at ulovligheten er lovlig. Men også mindre størrelser som byrettsjustitarius Helliksen byfogd Christie og andre som i domstol og administrasjon medvirker til ulovligheten og gir den midlertidig rettskraft godkjenner hermed sitt medansvar: dette kjempesforræderi mot det norske folks rettsinnstilling, kultur og moral.

Lakeiere i pressen gjør også hva de kan for å nedbryte sansen for rett, men nedbrytingen av sannhet er deres spesialområde. Også de har en dunkel anelse om at det norske folks sannhetsskjærighet er stor og at det gjelder om å gå forsiktig til verks. Så velger de de halve sannhetens vei, fortøler av de viktigste opplysninger, forvrengning og forfuskning av sannheten, hva er verre enn loddrett løgn. Det kan til nød gå an når de opptrer åpent under navn, som f.eks. "Fritt Folk". Ingen som leser den avis vet at de får annet enn hva enhver måtte vente. Ansvar er ganske annerledes for dem som har latt seg låne til å forgifte aviser som tyske bajonetter har brakt i deres makt. I ly av en gjennom år opparbeidet tillit hos abonnentene har de ivrig tatt fatt på ~~hos disse~~ å forvirre deres dømmekraft og evne til å handle rett og riktig. Den del av den gamle presse som ennå utkommer med "Aftenposten" i spissen arbeider trått på å øke all krigens elendighet på åndelige og moralske områder. I et virvar av halvsannheter og forvrengninger søker de å hisse land mot by, befolkningsgrupper og klasser mot hverandre, forbitre og forgifte vårt forhold til vennlig sinnende fremmede stater. At man neppe når sin hensikt er en sak for seg og gjør ikke deres ansvar for denne åndelige brønnforgiftning mindre. Ingen hederlig kulturstat kan tåle slik illgjerning uten å straffe den alvorlig. I Frankrike har det i høst vært endel prosesser mot "samarbeidsjournalister". Vi nevner endel av dem: Suarez (dødsdømt), Stephane Lauzane (20 års straffearbeid), Puysegur (dødsdømt), Claude Maubourguet (livsvarlig straffearbeid). De norske presselakeiere har ennå til, hvis de ønsker det, til å få skjærpet den straff som venter dem.

DE NORSKE TROPPER I ENGLAND.

Ellers meget velunderrettede diplomatiske kretser i London bekrefter at Russland har uttalt ønske om at norske tropper helt skal overta garnisoneringen og alle andre militære oppgaver i Nord-Norge. Den vest-allierte overkommando har imidlertid ikke kunnet imøtekomme denne russiske anmodning. Det framholdes at hele spørsmålet er et rent militært "paritets-spørsmål". Russerne har i Nord-Norge satt inn høyt kvalifiserte spesialtropper, som de nå har bruk for andre steder. Men for overkommandoen utgangspunkt står ennå en invasjon i Syd-Norge tilbake som en allfall teoretisk mulighet og til en

slik operasjon har man selvfølgelig bruk for de norske spesialtropper. Av denne grunn kan den ikke gi fra seg de norske tropper i England. Fra offisielt norsk hold kommer det ingen uttalelser; korrektheten hverken bekreftes eller benektes. Det framholdes at den norske militærledelse kanskje ikke har noe imot å flytte enkelte forband til Nord-Norge, men i engelske militærkretser framheves det, at det er naturlig at overkommandoen ikke kan gi slipp på de norske hær-enheter; som nesten utelukkende består av ytterst velutdannede spesialister. De anses som overordentlig verdifulle som del av en alliert invasjonssarmé i Syd-Norge. Hertil kommer deres lokalkjennskap. Den allierte overkommando gjør ikke gjeldende noen prioritet til de norske polititropper i Sverige.

I London venter man med stor interesse utviklingen av spørsmålet, og det har vakt diskusjon om invasjonsproblemet. Uaktet spørsmålet er et rent militært prioritetsspørsmål og ikke har politiske innslag understreker det ettertrykkeligere enn noe annet at Russland bare har til hensikt å drive tyskerne ut av Norge og at de ikke har krav av noe slag på Nord-Norge. Mere effektivt kunne den tyske propaganda ikke dementeres.

NORGES NYTT.

Under hirdens forsøk på å stjele klær fra sportsungdommen i Tryvannskleiva første søndag i januar gikk en vanlig hirdmann på en gutt for å få skjerfet hans. Guttet nektet å gi ham det og hirdmannen trakk sin revolver også: Gi meg skjerfet, jeg teller til tre og så skyter jeg. Bare skyt, sa gutten, og holdt krampaktig på skjerfet. En, sa han, og strakk hånden ut etter skjerfet. 2, sa han, og tilføyet nå gir du meg vel skjerfet. Men nei, gutten holdt på det. 2.5, sa hirdmannen, det er mitt fulle alvor. Så forsøkte hirdmannen seg for siste gang: 2.9. Men det hjalp heller ikke. Og så kom tre og med det smellet av en trepropp. Men den som ikke fikk skjerfet var hirdmannen. - -

På Oppegård innfant det seg forleden en tykker tysk politi. De hadde peilet inne en radiosender og etter å ha undersøkt forskjellige hus kom de endelig fram til det rette som eies av et ektepar. De skjøt istykker låsen til inngangsdøren og trengte inn i huset hvor de fant to menn. Det ektepar som eide huset kom seg derforfremt under. - -

To tyske offiserer kjørte forleden ihjel en 8 års gutt i Kirkeveien. For å bøte på ulykken ble guttens far som hadde sittet to år på Grini sluppet fri. Guttet var hans eneste barn. - -

Villestrøkene på Oslo vestkant hjemsøkes for tiden av tre NS-gangstere som opptrer som prispoliti. De tvinger seg inn i husene, trekker revolver og truer til seg både penger, verdisaker, mat og drikke. De holder bil og går i uniform. - -

Damene på lögens Thorsens stiftelse jages med kort varsol ut av sine leiligheter og Gestapo flytter inn. - -

Nazipolitiet i Bergen hadde nyttårsaften en privat fyllefest på politistasjonen der. - -

I utplukkingen av borgervakter i Bergen er politiet kommet i skade for å innkalle personer som i flere år har sittet i tyske fengsler eller konsentrasjonsleir o.l. Folk over 70 innkalles stadig. En 90 åring ble etter å være innkalt, fritatt. - -

For en tid siden møtte tyskerne at 4 allierte fly var skutt ned under flyangrep ved Lervik. Øyenvitner beretter at alle fly fortsatte etter angrepet. - -

Det meldes fra Bergen at kullmangel gjør seg gjeldende for rutebåtene og en venter drastiske innskrenkninger i trafikken i nærmeste framtid. - -

Rikskommisariatet flytter i disse dager ut av sine lokaler i Stortinget. Samtidig bebudes det at den 1. februar skal foregå en statsakt. Det går rykter om en forandring i Quisling-Norges forhold til Tyskland. Det påstås til og med at Terboven skal fratse sin stilling allerede den 1. februar, og at Quisling-Norge da skal bli "fritt" og delta aktivt i kampen på Tysklands side. -

Det ventes enda strengere innskrenkninger i persontrafikken ved Norges Statsbaner. Ved årsskiftet hadde jernbanene kull til en måneds drift, men har senere fått overlatt endel tyske kull-lagre. Disse hjelper imidlertid bare en kort tid, og det er sansynlig at så å si all persontrafikk vil stoppe. -

I høst inntraff en eksplosjon ved Trondhjemsveien 20. Det ble da påstått at vedkommende forretning var et nazirede. Dette er ikke riktig. -

Tirsdag kl. 15.20 inntraff det en voldsom eksplosjon i et stort bensin-lager i Schwensensgate. Det utbrøt en voldsom brand. Tyskerne oppbevarte her store lagre med bronnstoff som var under meget streng bevokning dag og natt.

Råvaremanglen begynner å gjøre seg gjeldende særlig på Vestlandet og Det Norske Sinkkompani Odda, som beskjeftiger ca. 700 mann må innstille driften den 15. januar. Odda Smelteverk, som beskjeftiger ca. 500 mann, har råvarer til 1. februar. Fra Kristiansand meldes at Fiska Verk som framstiller ferrosilizium for tyskerne, må innstille driften i nærmeste framtid på grunn av råvaremangel. Den store nikkelfabrikken Falcon Bridge har måttet redusere driften vesentlig og ventes når som helst å måtte innstille helt. -

Hundrevis av russiske krigsfanger har i den senere tid drevet med omfattende planeringsarbeider på aysatser i fjellene mellom Bogra og Meråker i Trøndelag. Jernbanen til Storlien og veien Østervan til Kopperå ved svenskegrensen går gjennom disse strøk. Man antar at planeringsarbeidene er forberedelser for opprettelsen av tyske artilleristillinger langs jernbanen og veien mot grensen. -

Natrutten mellom Stavanger og Bergen opprettholdes nå av to skip: Det gamle forlengst utransjerte "Gann" og "Stavanger", med avgang annen hver dag fra henholdsvis Bergen og Stavanger. Fartstiden mellom de to byer er 30 timer mot normalt 10. I det siste er skipene tvunget til å gå i konvoj og farten blir dermed ennå usikrere og mere uregelmessig. Mellom Bergen og Oslo er nå bare skipene "Bergen" og "Oslo" og den lille "Austri" i fart. Ruten tar uker, ja det har endog hendt at ruten Oslo - Bergen har tatt over en måned. Sunday Times' flymilitære medarbeider skriver: Et av de vanskeligste områder for de britiske fly er de norske farvann hvor tysk sjøfart pågår like innunder kysten. Mosquitos og Beaufighterplan angriper fartøyene og deres eskorter. Ennå finnes der 16 - 18 tyske divisjoner i Norge. Noen av dem skulle en tro trengtes ved Tysklands grenser. Men forstyrrelsene i sjøfarten mellom Norge og Tyskland har minsket nordarmeenes bevegelser slik at i høyden en divisjon pr. måned kan fraktes ned til Tyskland. Retrettveiene er delvis avskåret og etter som den også tjener som tilførselsvei for divisjonene ved Rhinen kan det britiske flys distansevirksomhet ansees som et ledd i kampen mot fiendens forbindelseslinjer til slagmarken. -

NYHETENE TIRSDAG.

Østfronten. Den russiske kjeffeoffensiv pågår på 11. døgnet og den ene seiersrapport mer sensasjonell en den annen kommer fra Moskva. Hvis tyskerne et øyeblikk trodde at de betraktelig forlengede russiske forbindelseslinjer skulle bremse den gigantiske vinteroffensiv, har de tydeligvis tatt helt feil. Det ser ut til at den tyske øverstbefalende i Ø, general Guderian, er i ferd med fullstendig å miste kontrollen over fronten. Rikstyske provinser som skulle forsvares til siste mann og patron erobres hurtig, og truslen mot Berlin øker. Svenske aviser melder at evakueringen av Berlin er begynt. Masseevakuering av Berlins befolkning begynner så snart de offisielle og halv-offisielle organisasjoner og partiorganisasjonene er kommet av sted, og forutsatt det finnes transportmuligheter. Den russiske offensiv har størst fart over de snedekte sletter i Vest-Polen foran tyskegrensen og Oder. Marskalk Sjukov rykker fram på bred front mellom Pozan og Bromberg. Han har tilbaketogt halvparten av veien mellom Varsjawa og Berlin. Industribyen Gnesen ble tatt mandag. Den ligger 30 km NØ for Posen (Poznan), og i en avstand av ca. 270 km fra Berlin. Marskalk Stalin meldte i en dagsordre tirsdag at Bromberg var inntatt. Sak Sjukovs framskutte angrepsspisser er byene Inowroclaw, Argenau, Alexandrov og Debizyn tatt. Framstøtet fra Bromberg mot Danzig truer med å dele østfronten i to isolerte halvdelar. Ved siden av

Schlesia og Øst-Preussen er også Pommern i den direkte faresone ved den russiske lynoffensiv. N for marskalk Sjukov, i Syd og Vest-Øst-Preussen, rykker marskalk Sokolovski fram i økt tempo. Han er brot men lag Allenstein, og avskar derved jernbanen mellom Øst-Preussen og Berlin, som også er avskåret ved Gnesen og Inowroclaw. Han har inntatt Tannenberg og Meidenburg. V for Allenstein har Sokolovski inntatt Osterode og Deutsch Eylau. De siste ligger ca. 10 mil fra Danzig, som nå holder på å fanges i en stor knipetang. Russerne står allerede i hjertet av Øst-Preussen, og de tyske styrker lenger mot Ø, som anses til ca. 30 divisjoner, holder på å fanges i en kjempemotti. Deres eneste retrettvei er over Elbing-Ø for Danzig. Tyskerne har sprengt alle demninger ved De masuriske sjøer, men har ikke oppnådd å stoppe den russiske lavinen. N for Sokolovski har general Tsjernjakovski sprengt partien foran Königsberg ved inntagelsen av Insterburg. Russiske panserstyrker som rykker fram V for Tilsit står 5 mil fra Königsberg. Halvparten av Øst-Preussen er nå på russernes hender. Russerne har ryddet store områder mellom Tilsit og Kiriisches Haff. S for marskalk Sjukov, i Syd-Polen, rykker marskalk Konjev fram. Etter inntagelsen av Lodz har russerne rykket inn i Zdunska Wola. - Det meldes at Lodz ble tatt så hurtig at tyskerne ikke rakk å sette sprengningene i verk. Den meget verdifulle tekstilindustri er derved reddet og dette vil ha stor betydning for Polens gjenoppbygging. Marskalk Konjev har brutt gjennom tyskenes første forsvarslinje Ø for Odr på 5 punkter. Voldsomme kamper raser i traktene ved Gross-Strelitz, hvor russerne forsøker å omgå Opplen fra S. Fortropper står fra 25 - 50 km fra Breslau. N for Opplen står russerne bare 8 km fra Oder, som er den siste naturlige barriere på veien inn til hjertet av Tyskland. Framrykningen skjer så hurtig at russerne i stor utstrekning kan spare sine egne forsyninger og bruke de forsyninger tyskerne etterlater. Mandag ble det meldt at den tyske motstand i dette avsnitt var blitt hårdere, men intet ble nevnt om dette tirsdag. - Kampene i de store kullgruvedistriktene i Schlesia har medført at det er utstedt en rekke nødsforordninger i Tyskland. Gass er stengt for alle unntatt dem som ikke har annet å koke med. Oppvarming med elektrisitet er forbudt. - All korrespondanse utenbys er forbudt. Himler er sendt til østfronten med utstrakte fullmakter. - Tidningenes Telegrambyrå meldes fra Oslo at general Rendulic er forflyttet til Østfronten for å overta kommandoen over en erite bergtropper Vestfronten. Det tyske tilbaketog i Ardennene fortsetter fra Houffalize til Diekirch. Allierte fly angrep mandag troppesamlinger på flåkt. Over 1.000 biler ble ødelagt og ca. 1.100 skadet. Jernbanelinjen fra fronten ble skåret over på 5 steder. 700 jernbanevagnar og 40 lokomotiver ble ødelagt. Det må ha vært tvungende grunner som har fått von Rundstedt til å gjennomføre en veitransport i dagslys. Tyskenes tilbaketog fortsetter tirsdag. Baktropper ved St. Vith gjorde kraftig motstand. Tyskerne satte inn Tanks, men amerikanerne er rykket nærmere mot byen, og en korrespondent melder at patruljer er rykket inn i byen. I Nederland er et tysk angrep i nærheten av Meijmegen slått tilbake. - I Alsace har tyskerne bare drevet patruljevirkosmhet fra sitt brufeste ved Rhinen. - Franske styrker rydder forstedene i Mulhouse, Østen. Momywa, på jernbanen til Mandalaj, 100 km V for byen, er okkupert av britiske tropper. - På Filippinene rykker amerikanerne videre mot Manila og står under 15 km fra den største flyplass. Den amerikanske flåte har på offensive tokter i 11 dager senket japanske skip på tilsammen nesten en halv million tonn.

Det norske luftforsvar meldte 10. januar at norske jagere 21. desember i fjor skjøt ned 16 fly. Nå meldes at en norsk squadron den 14. januar skjøt ned 7 tyske fly over en flyplass i Rhindistriktet. Et norsk mosquitofly fra kystkommandoen skjøt den 12. januar ned en Ju. 52.

Jugoslavia. Kong Peter har anmodet statsministeren og regjeringen om å trekke seg tilbake. Han har erklært seg villig til å forhandle med Tito men ikke gjennom statsministeren.

Frankrike. Universitetet i Sorbonnen ble offisielt åpnet tirsdag.

Flyangrep. Amerikanske bombefly angrep tirsdag skiftetomten i Neuss. Natt til tirsdag angrep britiske bombefly anlegg for syntetisk olje i Duisburg, Gelsenkirchen og Hannover.

Danmark. Dansk Pressetjeneste meddeler at i Odense har Gestapo forsøkt å finne en frihetskjemper. Da dette ikke lykkedes arresterte de hans hustru og to sønner på 8 og 2 år og en nyfødt datter. De to minste barn ble løslatt neste dag. Den 8-årige gutt har vært utsatt for forhør alene.

FRIT TILAND

Nr. 11 - 2. årg.

Fredag, 26. januar 1945.

DE BELGISCHE KRISER.

Etter de dramatiske hendelsene i Belgia i november og begynnelsen av desember har situasjonen stabilisert seg noe, men den politiske krisen er fremdeles uløst, og regjeringen Pierlot representerer mer enn mensinne et proviserium. Imidlertid kom den tyske kontraoffensiven mot Liege akkurat da partifielden nærmet seg kulminasjonspunktet og tvang begge parter til å dempe tonen. I den siste tid har det stadig gått rykter om at Pierlot skulle gå av og at en ny regjering med regentens samtykke allerede var dannet, men det ser ut til at ryktene er forhastet. Sosialistene har ikke villet sprænge samlingsregjeringen, selv om de offentlig har erklært at de ikke fullt ut billiger Pierlots politikk. De venter med andre ord på at en mulighet for en bedre løsning skal by seg. Det ser ut som om de er villige til å overta ledelsen av et venstreministerium som foruten sosialistene skulle omfatte kommunistene, de liberale og motstandsgruppene, men de frykter for at hvis en slik regjering ble dannet for tidlig, ville den møte sabotasje fra høyregruppene og uoverstigelige vansker. Da Pierlot tilbød sosialistene de seter i regjeringen som ble ledige da kommunistene og motstandsgruppene gikk ut av den, fikk han blankt avslag.

Polamikkon i prosessen fortsetter stadig, og i sentrum for debatten står for øyeblikket finansminister Gutt og hans drastiske valuta- og pengereformer, som møter forbitret motstand fra så å si samtlige lønnerlige grupper. Den første reformen gikk ut på å stemple de gamle sedlene og la en betydelig mengde banktilgodehavender fryse inne, men det ser foreløpig ut som om reformen ikke har hatt den ønskede virkning. Seddeløsløpet er fremdeles stort og inflasjonsfaren ikke avverget. Gutt har nå lagt fram en ny reform som sikter på praktisk talt å inndra alle formuer som er ervervet under krigen, idet han mener at alle verdier som er ervervet under okkupasjonen bør tilfalle staten. I praksis betyr dette at av det som etter 1940 er tjent over et maksimumbeløp på 50.000 francs., tilfaller det allor mesta staten. Mellom 100.000 - 500.000 anvendes en skala fra 70 % og oppover, alt over 500.000 francs. tilfaller staten. Førkrigsformuer angripes ikke. - På konservativt og liberalt hold innvendes at man burde skjelve mellom "lovlig" inntekt og inntekt som skrives seg fra samarbeid med tyskerne. Videre framheves det at pengeverdien er sunket i den grad at en person som før krigen hadde en formue på f.eks. 50.000 francs., nå burde ha rett til det tre- eller firedobbelte beløp. Men finansministeren vil stanse inflasjonen ved å redusere pengetilgangen, og erklærer at det må være et lite offer for landets befrielse å gi avkall på inntekter som er ervervet under så abnorme forhold. - Gutt's kapitalkonfiskering og et nytt forslag til sosialforsikring skal opp for kamrene i løpet av januar, og det kommer da til å bli utkjempet en hård strid. Konflikten forvandles mer eller mindre til en klassekonflikt i et land hvor størstedelen av forretnings- og industriverdenen har beriket seg på okkupasjonen mens statens finanser er ruinert.

Som man kunne vente har de indre motsetninger forplantet seg videre til utenrikspolitikken. Den fransk-russiske overenskomsten har fungert som "vannskiller". På høyre-hold er den mottatt med surstete miner, idet man der mener at en belgisk-britisk allianse må danne grunnsteinen i den framtidige utenrikspolitik; de venstreorienterte har derimot hjilst den med tilfredsstillelse og forestiller seg for framtiden enten et mer alminnelig fransk-britisk-belgisk-russisk samarbeid eller tilslutning til en fransk-russisk allianse. - Den greske tragedien kan selvfølgelig ikke bedømmes rettfærdig fra Belgia, men det virker som om den har bidratt til å forvirre partiene og i all fall ikke har ført løsningen av krisen nærmere.

UKEOVERSIKT.

Den framrykning russene har gjennomført på den polske front i løpet av den siste uken, er så imponerende at man uvilkarlig må søke etter ganske spesielle grunner for den, lied utgangspunkt i Churchills ord om Stalin forleden, at han passet klokken og heller var for tidlig enn for sent ute med den avtalte vinteroffensiv, lanserte dr. Arne Ordning i sin siste kronikk den hypotese at tyskerne alt for angrepet satte inn, hadde innledet en omfattende retrettbevegelse i øst; dette kunne så russerne ha oppdaget og i verksatte sin offensiv for å hindre en ordnet tysk repliering.

Dette er naturligvis bare et tankeeksperiment og det kan under ingen omstendigheter tenkes at tyskerne frivillig har trukket seg tilbake så langt som dit hvor fronten nå går, omtrent fra Danzig-området over Bromberg og Posen til traktene umiddelbart øst for Breslau og industriområdet i Övroschlesia. Dermed er nemlig alt for viktige tyske posisjoner oppgitt og brakt i fare. Men det er naturligvis mulig at de tyske armeer er overrasket nettopp i det øyeblikk da de var i ferd med å falle tilbake på en linje noe øst for den opprinnelige, og at det voldsomme russiske støt har kastet dem overende på et tidspunkt da hele fronten på forhånd mer eller mindre var i bevegelse og det ikke forelå forutsetninger for opprettelse av et fast forsvar.

Hvordan det nå enn måtte ha seg med dette, har den russiske offensivbølge gått fram som en lavine over hele østfrontens bredde fra Karpatene til Östersjøen. Det er en av krigens store avgjørende seire. På sentralavsnittet har russerne nå nesten trengt fram til dengang tyske grense, og på fløyene har det utviklet seg meget alvorlige omfatningstrusler mot Schlesia og Öst-Preussen. Det tidspunkt må derfor snart komme da tyskerne må sette inn motaksjoner for alvor; de er nemlig ennå ikke på noen måte slått ut i øst, dertil er de tapstall som er meldt alt for små. Men de kamper som da vil utfolde seg, kan bli krigsavgjørende.

I vest er tyskerne nå praktisk talt kastet ut av sitt framspring i Ardennene, og det man nå må avvente med spenning er hvor snart de allierte igjen kan sette inn sin vinteroffensiv slik at den blir synkronisert med det enorme russiske trykk fra øst. Det er mulig at den vellykte offensiv de britiske styrker har satt i gang i avsnittet nord for Aachen er den første forløper. På stravsnittet kjempes det med vekslende hell, men bevegelsene her er ikke store.

I det fjernøste har amerikanerne fortsatt god framgang på Luzon i retning av Manila, men den viktigste begivenhet her i den forløpne uke er gjenåpningen av Burma-veien. Det har kostet nesten tre års søie kamper i Burmas usunne jungler, men denne landverts forbindelse med China er en helt nødvendig forutsetning for å styrke den kinesiske slagkraft og bygge opp også landstridskrefter som kan ta det opp med de japanske hovedstyrker på det asiatiske kontinent.

RETTFERDIGHETEN SKJER FYLDEST.

Fra "Danskeren", tidsskrift for danske i Sverige, henter vi følgende beretning om en angivers endelig.

Etter tre døgn uavbrutt forhør brøt angiveren Jens Olsen gråtende sammen og innrømmet alt hans anklagere hadde beskyldt ham for. Han hadde da nerveeksem over hele kroppen. Juryen, som besto av 6 patrioter, hadde skiftevis forhørt ham. Han hadde hele tiden nektet alt totalt. Ingen form for tortur ble anvendt, hvilket organisasjonen strengt forbyr, men saken hastet, flere kamerater var i fare takket være Jens Olsens angiveri, og

prosedyren måtte framskyndes. Den siste natt var det somlet så meget bevismateriale at det synes utelukket at Olsen skulle nekte lenger. Han var segnerferdig av tretthet og patriotenes nerver var også hardt spent ved tanken på de kamerater som var i fare. Indisiene ble skyllet over angiveren. Plutselig kl. 5 reiste han seg og kastet seg hysterisk om halsen på sabotøren som forhørte ham, og framstammet hele beklennelsen, hvordan han hadde angitt og sendt en patriot i Gestapos klør for rikelig belønning. Denne patriot var martret ihjel av Gestapo. Da liket ble avtvunget tyskerne ved hjelp av pistoler, fant hans venner bare en torso, mishandlet og forvridd. Juryen dømte etter en ganske kort votering Jens Olsen til øyeblikkelig henrettelse og etter en biltur på et par timer til eksekusjonsstedet, gjorde tre pistolskudd ende på en færlig angivers skjendelsjerner.

PRESSEKLIPP.

Kampene om elefantene har nå i tre år pågått i Burma, og har vært en viktig del av krigden der nedde. Da japanerne trengte inn i Burma, tok de mesteparten av Burmas elefanter, bare 50 ble smuglet over elva Chindwin under rettetten. Da de gikk inn i Manipur valgte japanerne ut 350 av Burmas beste dyr og brukte dem til å føre fram forsyninger til fortroppene. Over 50 ble drept av RAF-bomber. Små grupper britiske offiserer, som arbeidet langt foran frontlinjen, begynte en stor elefantjakt og vant tilbake 70 dyr. De innfødte begynte så smått å desertere og minst 100 til kom seg unna japanerne som ikke var i stand til å mestre dem og fler og fler går stadig samme vei. Det synes som om kampen om Burmas elefanter snart er definitivt vunnet av engelskonnene. -

Von Papens store gods i nærheten av Wallerfangen på vestre side av Saar mellom Saarlautern og Dillingen har nå fått besøk av amerikanske soldater, bl.a. minesøkere. Apparatene deres gjorde veldig utslag og ved undersøkelse fant man et igjenmuret rom med mengder av gull-, sølv- og kunstgjenstander. -

Transportfly fra USA flyr daglig med forsyninger til den sultende hollandske befolkning. 2 fly pr. dag frakter 5 tonn matvarer, først og fremst ister og smult. -

De fleste telegramer som Laval sendte gjennom telegrafsentralen ved Rue de Grenelle i Paris, kom like etter til London, etter som en mengde av telegrafistene samarbeidet med patriotene i Paris og sendte kopi til London. -

En "svartebok" er utarbeidet av den franske justisministeren om de forbrytelser som er begått av tyskerne i Frankrike de siste 6 måneder før landet ble befrikket. Det skal være den mest makabre redselsskildring. -

En masseevakuering er begynt fra Tokio. Inntil videre har 20.000 personer fått ordre om å forlate hovedstaden, og forberedelser for en mer omfattende evakuering er gjort. De som hittil er evakuert er eldre folk og barn, samt gravide kvinner. -

Flygende bomber blir nå uteksperimentert i USA melder Washington. De er ennå ikke satt inn mot Tyskland eller Japan, men tusenvis av slike bomber er bestilt, og kommer til å bli anvendt mot fienden. -

I USA holder man for marinens regning på å bygge reaksjonstrengede jagerfly med en maksimumshastighet på 1.220 km i timen. Videre kommer flyene til å bli utstyrt med radiostyring. Man har dessuten konstruert robotfly som kommer til å få meget å si for framtidens flyvirksomhet. Sjefen for det Aeronautiske Byrå, konteradmiral Dewitt Ramsey understreker at flyene i løpet av de siste 4 år har øket hastigheten med ca. 160 km i timen, og man kan snart vente seg at flyene kommer til å nå opp i samme hastighet som lyden. Marinen eksperimenterer for tiden med amfibiofly, og helikoptre som målfly ved luftvernets øvelsesskytninger. Disse flyene kontrolleres fra moderfly og Ramsey uttaler at radiostyringen i nærmeste framtid kommer til å åpne et helt nytt felt for marineflyet. - Glenn Martin, direktøren for den berømte flyfabrikken som bærer hans navn, har uttalt at trafikflyet om ikke lang tid vil komme opp i en hastighet av 800 km i timen. -

Hundrevis av engelske fallskjermesoldater er blitt sluppet ned over Danmark i de siste uker. Tyskerne er over alt på jakt etter dem, men uten resultat på grunn av befolkningens lojalitet. -

Ukebladet Time pløier ved slutten av året å utpeke "årets mann", og valget har denne gang falt på Dwight Eisenhower. Invasjonen ble planlagt av 100 hjerner, men ansvaret hvilte på denne ene mannen, sier bladet.

NYHETENE TORSDAG.

Østfronten. Marskalk Konjovs offensiv inn i Schlesia fortsetter med samme hurtighet. Den røde hær sloss i utkantene av Breslau og har omgått byen i N. og S. Det viktige industrisentrum Oppeln, SØ for Breslau ved Oder er inntatt, og all trafikk på Oder er stanset. Onsdag ble det meldt at russerne hadde nådd Oder på en 60 km bred front, men en tysk melding om at russerne har opprettet et bruhode over Oder er ennå ikke bekreftet. N for Breslau har Konjev inntatt Margaret og Trachenberg, og lenger N. ved den tysk-polske grense, den polske by Rawitsch. - Det tyske telegrambyrå Transocean uttalte tirsdag at Guderian ville sette alle styrker inn SØ for Oppeln for å stanse russerne der. - En dagsordre fra Stalin meldte torsdag at industribyen Gleiwitz, SØ for Oppeln, og Tsjernov i Polen var inntatt. Det er tydelig at marskalk Konjovs kraftige og hurtige framstøt har overrasket tyskerne. Først nå fører tyskerne fram reserver, men Konjovs framrykning viser ingen tendens til å slappe av. S for marskalk Konjev har marskalk Malinovski innledet en ny offensiv i Østre Tsjekkoslovakia, og har brutt 20 km inn i fiendens linjer på en 40 km bred front. I Midt-Polen har Konjovs høyre fly inntatt Kalisch V for Łódz. Lenger N har marskalk Sjukovs tropper omgått Posen. Sjukov har i det siste dagn utbygget sine stillinger, og har nå ført infanteriet fram til panserspissene. Han står klar for det avgjørende angrep mot Posen. SV for Bromberg meldes det om fortsatt framgang. Marskalk Rokosovski som er i ferd med å avslutte innringningen av Øst-Preussen, rykker nå sammen om Elbing. I den østlige del av Øst-Preussen stormer marskalk Tsjernjakovskis tropper de første festningslinjer rundt Königsberg etter å ha knust 14 motangrep. - Det meldes at Berlin er overfylt med flyktninger. Til Stockholm er det meldt at man merker særlig engstelse i Berlin fordi Øst-Preussen og Warthegau var evakueringsentra for Berlin. Tysk kringkastning bad tirsdag foreldre som hadde sine barn i disse strøk om ikke å komme med forespørsler. -

Vestfronten. 2. britiske arme vest for Roer har drevet fienden ut av Heinsberg og rykket fram til Weert, 5 km fra Roermond. - Etter inntagelsen av St. Vith fortsetter amerikanerne framrykningen, og forfølger de tyske tropper som trekker seg ut fra Ardennene. På 3. armers front gjenerobret amerikanerne byene Welss og Nennig. Fullpakkede tog går fra vestfronten tilbake til Tyskland. - I Alsace har tyskerne fornyet angrepene N for Strassbourg, S for Strassbourg, i Kolmar-avsnittet, rykket 1. franske arme framover. - Allierte fly ødela onsdag 13 lokomotiver og skadet 30 andre. -

Italia. Fremdeles dårlig vær, og virksomheten innskrenker seg til patruljevirkosmhet. -

Østen. På Luzon trekker amerikanerne seg sammen om Clark Field, den største flyplass på Filippinene. I løpet av 14 dager har japanerne tap 14.000 mann og amerikanerne 3.000. Flygende festninger av nyeste type har bombet mål i Japan og fly fra hangarskip har angrepet Formosa og Pescadores. - I Burma har briterne gjort en ny landgang på kysten ved Akyab. Det er den fjerde i løpet av 3 uker. -

Amerika. Det meldes at et amerikansk transportskip med 2.000 soldater om bord nylig ble senket i europeisk farvann. 248 druknet og 517 savnes. -

Norge. Svensk presse hevder at nye forsendelser av tvangsevakuerte fra Nord-Norge kommer til Trondheim. Onsdag kom 500 evakuerte til byen. I Tromsø er det mangel på mat. 20.000 evakuerte har passert byen. - Søndag hørte man en voldsom eksplosjon fra Øya Vealøs utenfor Horten. Tyskerne hadde lager av miner og torpedoer der, sannsynligvis det største i Norge. Alt ble fullstendig ødelagt, men det ble ikke gjort skade på norsk eiendom. For tre uker siden la tyskerne sperresone rundt Øya da de fryktet sabotasje. -

Frankrike. De Gaulle uttaler at Frankrike vil insistere på en permanent besettelse av landstrekningen til Rhinens vestre bredd. Denne besettelse er nødvendig av hensyn til Frankrikes sikkerhet. Han framhever at det ikke er hans mening å utelukke andre nasjoners tropper fra å delta i besettelsen. -

Danmark. Dansk pressetjeneste melder at de tyske myndigheter krever at det fra Danmark skal leveres 50 - 60.000 tonn kull. -

London. Den engelske arbeidsminister Ernest Bevin uttaler at i de fem år krigen har vart er det foretatt mere sosiallovgiving enn under noen tilsvarende periode i fredstid. - En delegasjon fra de russiske fagforeninger er reist til Storbritannia for å delta i en internasjonal kongress. -

VÅR STILLING.

②

Begivenhetene i Hellas og Jugoslavia, delvis også i Belgia, har naturligvis gitt nazistene vann på propalendamilla. Det ser ut til at hverken kong Georg av Hellas eller kong Peter av Jugoslavia kommer til å vende tilbake til sine land, og Fritt Folk og Aftenposten slutter derav at det vil heller ikke kong Håkon. Og naturligvis er borgerkrigsforhold godt stoff for de naturtilhengeres agitasjon.

Det meste av dette snakk går, som alt hva nazistene sier, inn ad det ene øret og ut ad det andre, fordi vi aller er immune for nazipropagandaen, men hos enkelte svake sjeler kan noe henge igjen og bidra til å svekke moralen, iallfall skape en viss følelse av ulyst og skade den energi og tro vi alle i så høy grad trenger når vi er blitt fri og skal ta fatt på gjenreisingsarbeidet. Det kan derfor være grunn til å sette enkelte ting på plass.

Det er ganske klart at det er beklagelig, ja tragisk det som nå skjer i Hellas og som skjedd i Belgia for tyskernes motoffensiv ga dem annet å tenke på der. Men erfaringene fra disse land kan ikke på noen måte overføres til Norge. Uroen og striden har sin rot i forhold vi ikke har noe tilsvarende til. Når det gjelder Balkan-landene, er det en meget stor forskjell i politisk og demokratisk modenhet. Folkestyret er aldri blitt grunnfestet i disse land, som også ligger langt tilbake i sosial utvikling (med en enorm klasseforskjell) og på det kulturelle område (med en meget stor prosentdel analfabeter). Og da denne krig brøt ut, hadde både Hellas og Jugoslavia et diktaturstyre, som kongedømmet støttet seg til. I Hellas hadde det dessuten i årtier vært strid om selve statsformen, kongedømme eller republikk, med hyppige kupp, borgerkriger og revolusjoner. I Jugoslavia komplisertes situasjonen ved at diktaturet (og kongedømmet) førte en "storserbisk" politikk, med den følge at de andre folkeslag nasjonen er sammensatt av f.eks. kroater, slovenere o.s.v., følte seg undertrykt og tilsidesatt. Hva Belgia angår, har det også der i vide kretser vært misnøye med kongens holdning under krigen; det har videre vært dårlig kontakt og samarbeid mellom regjeringen Pierlot som har sittet i London og den mere aktive motstandsbevegelse i hjemlandet, og det er misnøye med at regjeringen ikke rydder tilstrøkelig energisk opp blant de stipete i landet, samarbeidsfolkene.

Ut fra dette er det uten videre klart at Norge har ulike gunstigere forutsetninger. Vi har grunnfestede demokratiske tradisjoner, og monarkiet har aldri i vår nyere historie vært så populært som nettopp nå. Kongens holdning under krigen og hans politiske takt og klokskap, har gjort ham til et selvskrevet samlingspunkt for alle gode nordmenn, og det er utenkelig at det skulle oppstå tvil eller strid om vår demokratiske statsform. Vi kan være uenige om mange ting - det er bare sunt og riktig i et fritt og folkestyrt land - men vi står samlet om det som er vesentlig i vårt nasjonale liv, og vi er enige om at alle tvistepunkter skal avgjøres med stemmesedlen. Heller ikke har vi nasjonalitetsproblemer, grensekonflikter eller annet av den art som kan komplisere situasjonen, og det har under okkupasjonstiden vært et intimt, tillitsfullt samarbeid mellom våre konstitusjonelle myndigheter ute og ledelsen av hjemmefronten. Det er full klarhet over at regjeringen vil nedlegge sitt verv når krigen er slutt og gi plass for en samlingsregjering, og det er på det rene at det skal holdes valg til nytt storting så snart det i det hele tatt er teknisk mulig. Ingen er heller i tvil om at den norske samfunnsbygning skal gjenreises som et demokrati i ånd og sannhet med absolutt rettssikkerhet og full ytringsfrihet.

Selv om forholdene således ligger meget vel til rette og det ikke er mulig å skjønne hvordan det skulle oppstå en alvorlig splittelse i det norske folk, kan overgangstiden også hos oss komme til å by på mange vansker og

stille store krav til alle befolkningsgrupper. En av de viktigste forutsetninger for uroen i enkelte av de befrie land er nemlig ganske enkelt den tid okkupasjonen og de tyske herjinger under tilbaketrekningen har skapt. Det er vansker med forsyningene, med å få arbeidslivet igang igjen o.s.v., og tilførselene utenfra kommer ikke så raskt som man kunne ønske; de militære transporter må gå foran. Hittil har vi, sammenliknet med f.eks. Hellas og Jugoslavia, sluppet forholdsvis godt fra det, men ingen vet hvilke uregelmessigheter tyskerne ennå kan få tid til å sette i verk og hvilke vansker - med tilførsler og annet - vi kan komme opp i under den første overgangstid.

Det gjelder å ha sin oppmerksomhet festet på dette, å treffe de forberedelser som er mulige for å avverge skadevirkningene og hindre at det oppstår kaos i forbindelse med frigjøringen og den første tiden etterpå. Her kan alle, hver på sin måte, være med å yte sitt bidrag, og det er en plikt for enhver av oss å forberede seg på at når den tid kommer, kan det bli stilt de største krav til oss, til vår offervilje, vår lojalitet, vårt samhold og vår disiplin. Men hvis alle legger godviljen til, er det ingen tvil om at vi skal klare det, i bevisstheten om at det er siste kneiken.

BREV FRA STOCKHOLM.

Det er sol over byen, en frossen januarsol som skinner fra en blå vinterhimmel, men midt på dagen tiner det litt i gatenes sandstrødd iskorpe og du kan stanse opp på toppen av en liten bakke og vandre mot vinden og synes at du faktisk kjenner en anelse av vår. Jo, det blir sikkert tidlig vår i år og all verdens is skal smelte og siden blir det vel sommer - når var det sommer sist?

Slik tenker flyktningen på vei tilbake til sin daglige jobb etter lunsjpausen når han kommer forbi avisboden og leser i papersedlene, ser han med skyhøye overskrifter bekreftelser på sin optimisme. Vel er det vinter ennå, men vinteren er tiden for vinteroffensiven og nå har russerne satt i gang igjen, hele østfronten er i bevegelse. Og Churchill har talt og sagt at tyskernes lille bluffframstøt i vest heller ikke kommer til å forlenge krigen, tvært imot - nå skal det klemmes til fra alle kanter. Så tyskerne kommer ikke til å fryse i den tiden de har igjen, de får det bra varmt og det er en varme vi ikke skal misunne dem.

Stemningen er høy blant byens utlendinger, en danske roper tvers over Kungsgatan til en annen danske: Grøtøle! e me da'en! og flere Stockholmere ser forbauset på ham som roper: Er det hendt noe? Å nei, det skal mere til enn Warszawas befrielse før de innfødte i Kongliga Huvudstan går ut av sine gode pels; men for den saks skyld skal vi ikke tro vondt om dem - det er lenge siden kona i tobakksbutikken sa da hun kom i samtale med en nordmann: "Gillar ni inte Qufsling numera, blir han inte återvåg?"

Svenskene har for resten hatt sin trontaledebatt å tenke på, det ble sagt mange gode ting og særlig var det jo morsomt med den enstemmige forsamlingen av Paulsen. En kjent nordmann uttaler seg til "agens Nyheter" om sine inntrykk fra tinget, her heter det bl.a.:

"-representanter for samtlige partier var enige om at tilfellet Paulsen var respektive en bombe, en stygg flekk og en forebelse som Dante vill ha reservert plass til i den aller nederste avdelingen i sitt helvete (Allan Vogt), og dertil var det meget stimulerende at man også var på det rene med at den Paulsonske virksomhet kunne bety ubehageligheter, ja til og med fengsel for slekt og venner til folk som var reist til Sverige for å redde livet. Men så virdt jeg vet var det ikke en eneste talar som

påpekte at denne svenske embetsmann har deltatt i krigen mellom f.eks. Norge og Tyskland - på tysk side - med et av de farligste og mest effektive våpen moderne krigshistorie kjenner, spionasje. Og enda er det likesom det som er det sentrale."

Just det ja!

R e m l i n g e n .

EVAKUERINGEN AV NORD-NORGE.

Tyskerne har begynt en ny tvangsevakuering i Nord-Norge - denne gang på vestsiden av Lyngfjord. Innbyggerne i Lyngens og Storfjords kommuner er drevet fra sine hjem. Endel har søkt landeveien til Dalsfjord med sine dyr, mens andre har brukt fiskebåter og andre farkoster. Ennå er ikke noen nedbrenning av husene begynt. Bygningene brukes foreløpig til innkvartering av de sterke tyske styrker som er samlet vest for Lyngfjord.

Tyske baktropper synes framdeles å befinne seg i Hammerfest. De har hittil bl.a. vært sysselsatt med systematisk plyndring. Alle slags metallsaker, særlig, men også andre ting er blitt ført vekk pr. båt.

Siden den egentlige evakueringen av Finnmark ble avsluttet har tyskerne gjennomgått byer og fjorder med hurtiggående motorbåter og innfanget nordmenn som har holdt seg skjult. De fleste av disse ble behandlet som alminnelige evakuerte, men mange er også blitt arrestert. De fleste befant seg i en meget dårlig forfatning.

I Tromsø er tyske soldater framdeles innkvartert i de fleste privathus. Nesten alle ledende quislinger har forlatt byen og reist sydvover.

NORGES NYTT.

Det skal nå være avgjort at Innenriksdepartementet flytter inn i Stortingsbygningen så snart Reichskommisariatet har fått installert seg i den tyske forsvarssone i Oslos vestkant. Reichskommisariatet skal vesentlig holde til i overkommandøens lokaler i Oslo Handelsgym.s nye bygg.

Hvilke storpolitiske begivenheter skal finne sted på "förelers" store minnedag 1. februar, er et spørsmål som opptar quislingene sterkt om dagen. Det interesserer forsåvidt også oss, selv om våre grunner er andre. Skjer det noe som vil skjerpe kampsituasjonen eller blir 1. februar uten innflytelse på stillingen? Det er kjent at Quisling er i Berlin sammen med Rendulic. Det er også kjent at quislingmyndighetene skal rykke inn i Stortingsbygningen, nemlig innenriksdepartementet under Vasbottens ledelse. I og med dette skjer vil formodentlig det norske flagg bli heist på bygningen og det vil da bli slått opp som symbolet på at Hitler har innfridd sine løfter og at "vi" er blitt herre i eget hus. Hva det skal skje ut over dette er i det blå, men det er kanskje ikke så ille gjettet at slagordet "Norsk Front" som quislingpressen har lansert har en viss forbindelse med det som skal skje eller det som quislingene håper skal skje på årsdagen for den berømmelige statsakten på Akershus for tre år siden. Noe større ut over det som er nevnt blir det vel ikke. Formodentlig bare en "Kleinakt". Quisling får en spiker å koke suppe på. Eller for å uttrykke det i herrespråk: Viel Geschrei und wenig Wolle.

Seivangivelsen. Påørende til "midlertidig" fraværende personer bør fylle ut seivangivelse for disse og sende den inn innen utgangen av den fastsatte frist.

NYHETENE SÖNDAG.

Östfronten. I Öst-Preussen har Rokosovski nådd Frisches Haff ved landsbyen Tolkevit, NO for Elbing. Tyskerne i Öst-Preussen er dermed avskåret. Søndag meldes at det kjempes fra hus til hus i utkanten av Königsberg. Andre styrker, under Tsjernjakovski, trenger fram langs kysten av Östersjøen mot Danzig. Tyske forsøk på å bryte ut av ringen mot V er knust ved Allenstein. Russerne er brutt gjennom de tyske forsvarsverker ved De Masuriske Sjøer og har erobret Rastenburg, veiknutepunktet Drengfurth og Lützen. Den gamle festning Marienburg er erobret. Det var her tyskernes "Drang nach Osten" første gang kom fram. Tyskerenes drøm om herredømmet i Ö er nå knust. Obornik og Dörenfurt ved Warthe, som renner gjennom Posen, er inntatt. Pravda skriver. Ingen undervurderer fiendens styrker, og de hårdeste slag er enda foran oss, men seiren er fullstendig i området foran Oder, og den dag er

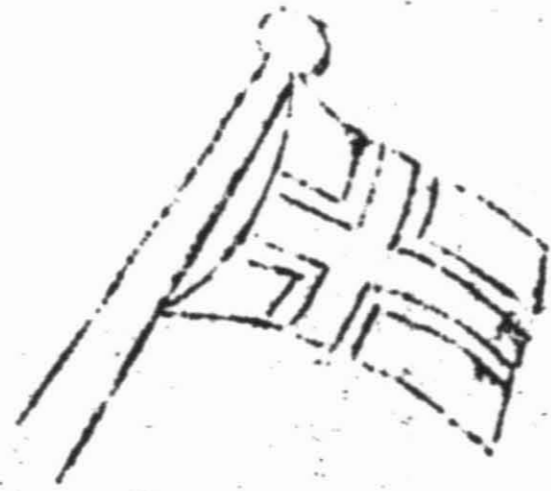
ikke langt unna da stormen når Berlin. Russiske styrker i Vest-Polen har nesten nådd den tyske grense. Lördag tok de Kolmar, 15 km fra Schneidemühl, (rett V for Bromberg). Et tysk kommune melder om gatekamper i Schneidemühl. Under framstøtet mot Brandenburg har Sjukovs styrker nesten omringet Thorn og Posen, som angripes fra S, N og Ö. Kulmsee og Unislaw er erobret. Russerne har tatt en flyfabrikk med 92 tyske fly. Mengder av amunisjon er falt i russernes hender foruten en detaljert plan over fastningsverkene i Posen. I Schlesia har Konjevs styrker tatt Gleiwitz, Oels og Hindenburg. Hindenburg har over 150.000 innbyggere og store stål- og maskinfabrikkor. Russerne har ryddet kullbekkenet ved Dombrowa tross kraftig tysk motstand. Tyskerne er drevet ut av Sosnowice og Bendzin, og en dagsordre fra Stalin meldte søndag at Katowice i polsk Schlesia og den tyske by Beuthen, like i nærheten, er erobret. En flyplass med 150 tyske fly er på russernes hender. På sydfronten har russerne tatt Osvecich, hvor en av Hitlers verste konsentrasjonsleire finnes. - Framgangen i Tsjekkoslovakia fortsetter. - I Ungarn er tyske motangrep SV for Budapest slått tilbake. I Budapest er flere bygningskomplekser inntatt. - Over 381.000 tyske offiserer og menige er drept eller tatt til fange på offensivens første 13 dager. - En stabsoffiser hos Tsjernjakovski meddeler at i de byer russerne har tatt er tusenvis av bygninger uskadd. Tyskerne har bare hatt tid til å ødelegge fabrikker og jernbanestasjoner. De har heller ikke hatt tid til å evakuere befolkningen.

Vestfronten. Britiske og amerikanske styrker rydder nå de siste tyske baktropper V for Roer. 9. arme har okkupert Bachelen praktisk talt uten kamp. Allierte styrker står nå langs Maas og Roer på en strekning av 130 km fra Nejmegen. De allierte har tatt Hilfarth, like ved det sted hvor den britiske og amerikanske front støter sammen, og rykket inn i St. Odilienberg. På Ardennenfronten er 11 byer okkupert. Under den tyske retrett i Ardennen kilen ødela allierte fly over 7.000 tyske kjøretøyer og jernbanevogner. 46.000 tyskere ble tatt til fange i slaget om kilen. I Luxembourg er patruljer nådd fram til tyskegrensen på fem steder. I Nordre Alsace er det tyske bruhode over Moder i Hagenau-området utslettet. I Søndre Alsace har 1. franske arme nådd et punkt 5 km N for Colmar. Amerikanske tropper kjemper nå sammen med de franske og har hatt framgang N og S for byen. Italia. Patruljer fra 5. og 8. arme har vært i kontakt med fienden. Jagerfly har angrepet jernbanen gjennom Brennerpasset og jernbanemål i Podalen. Hellas. ELAS fanger og gisler er kommet til Athen. General Scoble uttaler i en dagsordre til soldatene: Den belønning som ligger i det græske folks varme vennskap er større enn det jeg kan uttrykke i ord. Til tross for at det var meget som kunne friste dere, har dere gjort alt for å spare sivilbefolkningen selv om dere selv kunne tape på det. Forhandlingene mellom representanter for ELAS vil finne sted i denne uke.

Östen. Styrker fra 16. Indiske arme er landsatt i Burma på et nytt sted på Arakankysten og har tatt Shapun, litt S for Ramray. Landsettingen foregikk fra den amerikanske flåte som assisterte marinesoldatene med bombardement. På Luzon er flyplassen Clark Field inntatt, og amerikanerne har fortsatt framgang mot Manila. Da amerikanerne begynte kampene på Leyte trakk japanerne styrker fra Luzon. Japannerne har mistet 120.000 soldater under forsøk på å berge Leyte. Amerikanske undervannsbåter har senket 21 japanske skip, blant dem en lett krysser. Lördag angrep amerikanske flygende festninger mål på Honsju og Tokio. Også mål i Indokina er angrepet. Flyangrep. Britiske fly angrep søndag skiftetomter SO for Köln. Natt til søndag ble Berlin angrepet. Amerikanske bombefly har vært over Tyskland søndag.

Norge. Norske og tyske SS-tropper har drevet rassa i Lesje og fjellene omkring, og folk må vise sine legitimasjonspapirer. Folk frykter for tyske planer om ødeleggelse. - Mosquitos satte tirsdag i brand 3 skip i Eidsfjord, N for Bergen. - Siden nyttår har NS fortsatt forfølgelsen av prestene. 3 er forvist til Helgøya: Einar Iversen (Grønlands menighet Oslo), Paulus Holm (Brevik) og domprost Kobro (Kristiansand). Barkve i Støren og Molberg i Drammen er arrestert. 25 geistlige sitter nå på Grini og 15 i andre fengsler.

Frankrike. Morat, redaktøren for Action Française, som er anklaget for spionasje er dømt til fangsel i eneselle for livstid.

AMERIKA - EUROPA.

I "Daily Herald" av den amerikanske Journalist William Shirer. -

De nazistiske barbarer er blitt jaget fra Frankrike og Belgia, fra halve Italia og Holland og fra Grekenland.

Men selv om det at de forsvinner, gjør ende på et fryktelig mareritt, så leder det til at et annet begynner.

Ikke la dette være noen overraskelse!

Dette herjete kontinentet vil ikke så lett komme seg etter tre, eller fire eller fem års undertrykkelse fra "herskerens" side. Den giftige infeksjonen, som tyskerne etterlot seg, kan ikke brennes ut av okkuperte land på et døgn.

De befriete landenes folk er bitre og ønsker hevn over tyskerne. De er sultne. De fryser. Og de vil ikke uten kamp og blodsutgydelse gå tilbake til den blinde selvtilfredsheten og den politiske ruin som hersket i 1939.

Men er det tilbake dit vi - de store allierte makter, - ønsker å føre dem? En håper det ikke er tilfelle. Men borgerne i disse triste landene er begynt å tro at det er det vi vil.

Belgias folk, Grekenlands folk forstår ikke hvorfor den første handlingen deres tilbakevendte regjeringer utførte var å beordre avvepning og oppløsning av motstandsbevegelsene, som besto av de kvinner og menn, som ble i landet og utsatte seg for tortur og død hver eneste dag, fordi de risikerte livet for sabotasje og for frihetens sak.

Opprensningene. Da de allierte befriete dem og ga dem deres respektive regjeringer tilbake, ventet disse patriotene anerkjennelse. De fikk svært lite av det. - Videre ventet de en ordentlig opprensning og en ny start; de ventet arrestering av forredere og samarbeidsmenn og utskifting i regjering og departementer. Patriotenes tid var inne, trodde de.

Som tiden gikk så da at de verste forredere gikk fri for straff. I Brüssel vendte deres eget politi seg mot dem med maskingeværene. I Athen ble de beskyttet ikke bare av sitt eget politi, men av britiske tropper, som befriete for få uker siden.

Naturligvis er det mange som vil gi kommunistene skylden både i Grekenland og Belgia, i Italia og Frankrike.

Men det er for lettivint å forklare situasjonen med en slik anklage. Kommunistene er nok sterke i alle disse landene, men mest fordi de er såvel organiserte og gir uttrykk for den rettferdige harme som fyller folket.

I Belgia og Frankrike er kommunistene et lite parti enda, men det er folke-massens temperatur som er viktig. De ønsker å gjøre slutt på kaos, men de vil ikke gjøre det for enhver pris.

Men hvilke bestemmelser og ordre? Det må bli orden og bestemte forhold her, sa en amerikansk diplomat da han oppholdt seg i et befridd område nylig. Men hva slags orden og hva slags bestemte forhold? Det er det folkene gjerne vil vite litt om. Hitler, Mussolini og Petain innførte fallfall orden. - Men det mangler tydensynlig under alliert overgangs-styre, kanskje det er den synlige mangel på enighet, som ligger til grunn for rotet. Folkene i de befriete landene raser over den britiske generalen i Brüssel, og over en lignende general i Athen. - De raser over briternes veto overfor grev Sforza i Rom. Og de vender brynene og brenne mot Amerika og spør: er dette amerikansk politikk også?

Amerikas svar: vi vil ikke blande oss inn i de befriete folkenes hjemlige affærer, er blitt hjertelig mottatt i lokalpressen. Men med en reservasjon. Betyr det at Amerika allerede tar sitt første skritt tilbake til isolasjonismen?

Betyr det at amerikanerne kommer til å overlate Storbritannia til seg selv i Vest-Europa og Lange-Middelhavet og Russland i Øst-Europa? Betyr det at Amerika vil gjøre sin tradisjonelle feil enda en gang, nemlig å ofre og være med for å avgjøre europeisk krig, men ikke gjøre noe for å rydd opp i rotet som yngler i en krig?

Det forbausende Frankrike, Belgia, Frankrike, Italia og Grekenland kan ta feil, men de nærer intet ønske om å bli britiske kolonier eller noen annen makts kolonier.

Det er helt fint, sier de, at Washington sier at det tror på den ideen at de skal utarbeide sin egen politiske og økonomiske framtid. Men kan de gjøre det under britiske generalers tommelfinger og like overfor Churchills og Edens holdning?

Hvis De forente stater har noen positiv og konstruktiv utenrikspolitikk, er sannligvis timen til å vise den, inne nå. Den negative politikken de legger for dagen, er all right så langt den rekker, men den rekker ikke langt nok.

I hele den tumult som hersker i de befriete landene, står Frankrike, som Washington tvilte så på, alene, - takkneilig overfor de allierte for befrielsen, men mektig stolt og mektig overbevist om at det skal ha tilbake sin hele og fulle selvstendighet, og at det skal arbeide seg opp til sin tidligere storhet. Helbredelsen går med overraskende god fart.

En hel revolusjon har gått for seg, men under ro og orden. Forredere er blitt arrestert, dømt og straffet. Pressen som tyskerne forgiftet, er blitt drastisk utrensket for giftige elementer. Domstolene likeså. Industrien og finansien som solgte seg til tyskerne er under bevoktning.

De Gaulles krav. Toleransen som ikke hadde noen sjanse i førkrigstidens Frankrike er vendt tilbake, - i folkets blod. Den konservative katolske "Figaro"-avisen har samme melodi som den sosialistiske "Populaire" og den kommunistiske "Humanité".

Franskmennene støtter de Gaulles ildfulle beslutning om å holde Frankrike selvstendig og de gjør det med stor styrke. De er enige i hans avslag på Englands forslag om en vestlig blokk. De går inn for hans fransk-russiske avtaler og hans iherdige krav om at Frankrike skal bli betraktet som en jevnbyrdig krigspartner på alliert side.

Det er virkelig overraskende å se hvorledes Washington misdømt de Gaulles innflytelse på franskmennene og hans intime kontakt især med motstandsbevegelsen. Men feilen er gjort god igjen og ingen husker den. - Amerikas prestige har ikke lidt noe tap, - men står i zenit over hele Europa. Forhåpentlig vil amerikanerne nytte høyvet og bruke denne prestigen i riktig og positiv retning.

NORGE OG TYSKLAND ETTER KRIGEN.

I januarheftet av "International Affairs", tidsskrift for "Institute of International Affairs" i London er det offentliggjort en deklarasjon om det norske syn på behandlingen av Tyskland etter krigen, utarbeidet av en del nordmenn. Synspunktene er ikke offisielle og berører også punkter som den norske regjering ikke har hatt anledning til å ta stilling til. Men man antar at uttalelsen ligger nær regjeringens tankegang, og deklarasjonen betraktes som den utvilsomt viktigste uttalelse fra en ansvarsbevisst norsk opinon som hittil er framkommet. Deklarasjonen begynner med å framheve, at bestemte norske synspunkter ikke kan utformes før hjemmefronten er hørt, men uttrykker den bestemte oppfatning, at det norske folk på lang tid ikke akter å trekke et skille mellom "gode" og "dårlige" tyskere, men avskyr alt som er

tysk. Krigsforbryterne må straffes, men etter lov og dom. Gestapo må uskadeliggjøres. Alle Tysklands skyldige politiske og militære ledere må straffes og unnskyldningen om at de har handlet etter ordre må ikke godtas. Det tyske folk må underrettes om de grusomheter dets ledere har begått. "Omskoleringen" må være tyskernes egen sak med aktiv hjelp for dem som ønsker å arbeide for en tysk nyorientering. Det tyske militære nederlag vil være de alliertes beste bidrag til en slik omskolering. Undervisningsreformer må gjennomføres og tysk film, presse, bøker og radio må sensureres mens våpenstilstand var. Tysklands avrustning må være fullstendig. Ingen art av krigsindustri må tillates. Tysk sivil flyvning må forbys og tysk skipsfart må i den første etterkrigstiden innskrenkes til kystfart, Tysklands næringsliv, storindustri og råvaretilførsel må kontrolleres og tysk kapitalinvestering i utlandet forbys. Det kan bli nødvendig å likvidere visse deler av storindustrien og maskinverktøyindustrien. Norge grenser ikke til Tyskland og har derfor ingen direkte interesser i tyske territorielle spørsmål. Dannelsen av store tyske minoriteter innenfor andre lands grenser bør unngås og avståelse av store landområder med tillegg av forflytning av befolkningen kan bety så store økonomiske og politiske vansker, at de veier tyngre enn de fordeler som vil kunne oppnås. Sterke grunner taler dog for at Øst-Preussen og Ober-Schlesia skilles fra Tyskland. Om dette også skjer med Rhin-landet, ville en interalliert administrasjon være det naturligste, skjönt en noe strengere kontroll av hele Tyskland muligens ga sikkerhet nok. Det ville være naturlig at sønen omkring Kielerkanalen kom under interalliert forvaltning. Tyske krav om Tysklands oppdeling i småstater bør imøtekommes, men et hvert forsøk på å tvinge fram en oppdeling med vold vil bare skape vansker. Da er det bedre å desentralisere Tyskland innenfor dets grenser for å gjøre slutt på Preussens dominerende stilling. Den nødvendige tyske levestandard bør sikres, men sikring av freden må ha et absolutt fortrinn. Okkupasjonen - som Norge må være forberedt til å ta del i - bør etter en relativ kort tid innskrenkes til strategiske nøkkelstillinger.

NORGES NYTT.

Fredag trengte fire menn inn på den kjente naziskipsmegler Ditlev Lexovs kontorer. De bandt gårdens vaktmester og en vaskekone de møtte fikk samme behandling. Inne på kontorene forsynte de seg med 13 skrivemaskiner, 1 diktafon og sjefens private radio. -

Det advares mot såkalt "pastor" Kristian Ibe, Samaritan Fængselsmisjon. Han gir seg bl.a. ut for å være forfulgt prest. Han er imidlertid ikke prest, men er en tidligere flere ganger straffet bedrager. -

Fra Hjemmefrontens Ledelse: Borgervakten er blitt et stort nederlag for nazistene, og enkelte steder har de derfor søkt hjelp hos tyske makthavere. Dette har skapt endel forvirring. Folk unnskyller seg med at borgervakten er en liten sak som ikke er verd å gå i fengsel for. Borgervakten er ingen liten sak. Det er kanskje det viktigste middel til å demoralisere befolkningen med og bringe den under kontroll. Vi må regne med at det apparat som er bygget opp, vil bli brukt i en ganske annen utstrekning enn nå, i en situasjon da tyskerne vil sikre seg mot uro blant befolkningen. Det hvor folk har vennt seg til motstandslikt å følge ordren om innkalling, vil det ikke med et trykk være lett å gi dem en ny innstilling. De aktive krefter kan kanskje gjøre det, men all erfaring viser at de mange som helst følger strømmen, vil troppe opp og marsjere som lydige gisler. I tillegg til dette kommer at borgervakten frigjør politistyrker til andre oppgaver. Vi vil derfor igjen innskjerpe: Ingen møter til borgervakt selv om ordren kommer fra de tyske makthavere, og selv om disse setter et nytt navn på borgervakten. All kamp koster, hvis ikke var det ikke kamp. Men omkostningene blir minst når vi alle står sammen. Vi innskjerper også at sabotasjekommandoene har ordre om ikke å ta hensyn til en eventuell borgervakt.

NYHETENE TIRSDAG.

Østfronten. Den russiske vinteroffensiv ruller fram med samme uimotstællige kraft som da den ble innledet. Den tyske grense er overskredet på en rekke nye steder. Russerne kjemper nå i Brandenburg og Pommern. Marskalk Sjukovs tropper som rykker fram V for Posen (som er fullstendig omringet) over en

front på over 200 km har gått over tyskegrensen på punkter NV og S for Posen. Hans høyre fløy har rykket inn over den tyske grense på en 40 km bred front, har tatt byene Kreuz, SchünTanke, Woldenberg, Odelsroden og Riesen. Troppene i dette avsnitt står 93 km SØ for Stettin. Andre av Sjukovs styrker står mindre enn 150 km fra Berlin. På midtavsnittet rykker marskalk Sjukov mot Frankfurt an der Oder og står 18 km fra denne by. I dette avsnitt er bl.a. den polske grenseby Bentschen befridd. Sjukovs venstre fløy har rykket over tyskegrensen N for Breslau og forenet seg med marskalk Konjevs styrker i kampene om overgangene over Oder. Sjukov har rykket fram 400 km på 16 dager. Mandag ble 6 tyske forsvarslinjer skåret gjennom som en kniv skjærer gjennom smør. Marskalk Konjevs styrker i syd-avsnittet kjemper om overgangene over Oder N og S for Breslau. Mandag ble det meldt om framgang på vestsiden av Oder NV for Breslau. Hans venstre fløy utkjemper heftige kamper S for Katowice. Königshütte ble tatt søndag. S for Konjov har general Petmf fortsatt framgang vestover til tross for vanskelig fjellterreng og snestorm. Tyskerne har store tap. De som faller dekkes av sne og sporene etter krigen vil her først vise seg til våren. I Øst-Preussen står russerne 4 km fra Königsberg, som ligger under voldsom artillerifild. Mandag ble det meldt at Memel var erobret, og tirsdag ble 100 nye steder inntatt. Tyskerne kjemper desperat for å bryte ut mot V. Alle disponible styrker er kastet inn i kampen med Herman Göring-divisjonen i spissen. Alle angrep er blitt slått tilbake med store tap for tyskerne. Mandag mistet de 3.000 mann. - I Vestre Ungarn har russerne tilintetgjort tyske forsøk på å unnsatte Budapest, og russerne går nå til motangrep på alle avsnitt.

Vestfronten. 1. amerikanske arme begynte søndag et nytt framstøt gjennom Ardennene og har framgang over hele fronten. De har gått over elva Ur. N for St. Vith har de erobret byen Bullingen og har trengt 1 km inn i Tyskland på en 3 km bred front. På tre dager har tyskerne ikke greiet å fornye sine angrep N for Strassbourg. En korrespondent skriver: Etter nederlaget ved Modr har tyskerne kanskje skutt sitt siste skudd på dette punkt, og vil muligens heretter holde seg på deffensiven. - Tyskerne har trukket flesteparten av sine styrker ut av Ardennene. De har bare etterlatt spredte avdelinger for å dekke tilbaketoget. 1.300 tyske krigsfanger ble ødelagt eller skadet ved flyangrep mellom den tyske grense og Rhinen mandag. - Britiske tropper fortsetter opprensningen i de tyske Tommer V for Roer.

Flyangrep. Berlin ble angrepet av mosquitos mandag aften for 3. gang på 5 netter. I dagslys mandag angrep tunge britiske bombefly skiftetomter i Krefeld. Amerikanske bombefly angrep skiftetomter på 7 andre steder.

Belgia. Da tyskerne gikk inn i Belgia i desember hadde de meg seg rekstlederen Degrelle og en rekke nazistiske embetsmenn. De hadde planlagt å gjøre Degrelle til guvernør. Etter et 6 ukers opphold på et slott like ved den tyske grensen, vendte herrerne tilbake til Tyskland.

Jugoslavia. Kong Peter har overført sin myndighet til et regentråd som han selv skal oppnevne. Statsminister Subacize har fått avskjed og er anmodet om å danne en ny regjering.

Danmark. Forlydende om at tyskerne vil gjøre Kjøbenhavn til basis for Østersjø-flåten bekreftes. Flåten er nå drevet vestover og meddelelser fra Danmark går ut på at det er gitt beskjed til danske myndigheter om at endel krigsskip foreløpig skal ankre ved orlogsverftet i Kjøbenhavn. Dette tyder på at Kjøbenhavn innen kort tid vil bli basis for den tyske Østersjø-flåte. Et forlydende sier at også Aarhus skal være tysk krigshavn. I følge de siste meldinger er krysseren Nürnberg og en rekke andre krigsskip løpt inn på Kjøbenhavns havn. - En offisersrassia er i full gang i Danmark. Fredag morgen ble en rekke offiserer tilknyttet det sivile luftvern i Aarhus arrestert.

Østen. På Luzon er byen Angelaise frigjort og 4 flyplasser i nærheten besatt. Amerikanerne er rykket fram til byen Mexiko. Sanfernando, 50 km N for Manila er frigjort. Søndag gjorde japanerne sitt første store motangrep. De led et stort nederlag og 49 japanske tanks ble ødelagt. Tyskerne har forbudt den danske presse å ta inn karter over østfronten, selv om disse karter tidligere var godkjent. Salg, kjøp eller annen ervervelse av løketøypistoler, luftpistoler, skremmepistoler o.l. er forbudt.